

# Den revolutionära vägen för Latinamerika

av Hector Béjar, Hugo Blanco, Livio Maitan,  
Ernest Mandel, Hugo Moscoso m.fl.

## Innehåll

Inledning.....	1
I. Militärreformism och kontrarevolution i Bolivia .....	1
II. Folkfrontsillusioner i Chile.....	2
Livio Maitan: Kuba, militär reformism och väpnad kamp i Latinamerika .....	4
Betydelsen av Velascos och Ovandos regimer .....	4
Den kubanska ledningens politik och det internationella sammanhanget.....	8
Den revolutionära kampens inriktning och metoder .....	11
Ernest Mandel: Imperialismen och den nationella bourgeoisien i Latinamerika.....	16
1) Det imperialistiska kapitalet orienteras mot manufakturindustrin .....	16
2) Industrins betydelse i produktionen har ökat .....	17
3) Den neo-imperialistiska ”industrialiseringen” leder inte till den klassiska kumulativa tillväxt, som är förbunden med de imperialistiska ländernas industrialisering.....	19
4) Styrkeförhållandena och allianserna inom de dominerande klasserna i Latinamerika håller på att förändras .....	20
5) Imperialismens hållning anpassas till denna förändring av dess ekonomiska intressen..	21
6) Imperialismens inställning till ”militärreformismen” .....	22
7) ”Militärreformism” och massrörelser .....	22
Hugo Blanco: Den peruanska regeringen, oligarkin och de utsugna .....	25
Peru, imperialismens halvkoloni .....	25
Oligarki och industriell bourgeoisie .....	25
Militärens roll.....	26
... och regimens natur .....	27
Vänstern .....	28
Regeringen och massorna.....	29
Arbetarklassen .....	29
Bondeklassen.....	30
Studenterna.....	31
Partiets nödvändighet .....	32
Betydelsen av den militära reformismen och av Ovando-styret i Bolivia .....	33
1) Världsrevolutionens utveckling och imperialismens försvarsåtgärder .....	33
2) Gerillan och arbetaruppsvinget tvingar generalerna att vidta försvarsåtgärder .....	35
3) De väpnade styrkorna vid makten har blivit bourgeoisins politiska parti.....	36
4) Armén-Partiets historia och sociala natur .....	37
5) ”Det revolutionära mandatets” teoretiska och politiska innehåll .....	39
6) Partiernas omorganisering inför Ovandos regering .....	42
7) Skapa en självständig massmobilisering ledd av den Nationella Befrielsearmén för att erövra makten .....	44

9:e Världskongressens resolution om Latinamerika .....	48
I. Ekonomiska tendenser och ökad imperialistisk exploatering .....	48
II. De sociala klassernas dynamik och roll .....	48
III. Politisk situation och politiska perspektiv .....	51
IV. Kriterier och grundlinjer för en revolutionär strategi .....	53
V. Den revolutionära arbetarrörelsens situation och den allmänna orienteringen .....	58
Appendix 1: Intervju med Hector Béjar, Ricardo Gadéa och Hugo Blanco .....	61
Appendix 2: Intervju med Douglas Bravo .....	66
Noter .....	71

## Inledning

De texter som presenteras i föreliggande broschyr om den latinamerikanska revolutionens problem härrör från åren 1969-70. Genom de oupphörliga växlingar som kännetecknar denna i kroniskt kristillstånd försatta kontinent, kan ett eller två år betyda mer än decennier under stabilare förhållanden. Och utan tvekan förhåller det sig också så, att året 1971 sett betydelsefulla förändringar äga rum i mer än ett avseende.

Dock kan vi redan nu slå fast att problemen som behandlas i broschyren – den s.k. ”militärreformismens” natur, frågan om gerillakrigets roll i en revolutionär strategi för olika länder i Latinamerika och för kontinenten i dess helhet samt den kubanska ”polens” utveckling – bevarat sin fulla aktualitet. Och inte nog med det. En rad analyser och förutsägelser har – i de flesta fall till vår djupa sorg! – dessutom bekräftats av själva utvecklingsgången. Låt oss här i all korthet något konkretisera vad vi menar.

### I. Militärreformism och kontrarevolution i Bolivia

Det första exemplet är lika slående som tragiskt: den utveckling som Bolivia genomgår mellan den 26 september 1969 och den 20 augusti 1971 bekräftar till fullo de analyser som i broschyren framläggs (bl.a. i Livio Maitans och P.O.R.:s texter) angående den bolivianska militärreformismens karaktär. Under denna tid skakas regimen med jämna mellanrum av allvarliga politiska kriser. I oktober 1970 iscensätts ett första kuppöversök av den reaktionära armégeneralen Miranda. Massorna, som nått en relativt hög grad av mobilisering, svarar emellertid med militanta aktioner och hela situationen kan skickligt utnyttjas av militärreformisten, general Torres, som griper makten, stödd på en mäktig massrörelse av förenade arbetare, studenter och bönder. Efter ett nytt reaktionärt misslyckat kuppöversök i januari bildas på initiativ av de etablerade och byråkratiserade arbetarapparaterna i allians med vissa småborgerliga politiska formationer – det s.k. Politiska Kommandot – den s.k. Folkförsamlingen (Asamblea Popular) i La Paz. Den består av 132 delegater från olika arbetarorganisationer, 53 representanter för olika mellanskikt, 23 representanter för bondeorganisationerna och 11 för olika politiska partier. Långt ifrån att vara ett verkligt proletärt *maktorgan*, underbyggt av en omfattande massorganisering på basplanet, utvecklas Folkförsamlingen under byråkratiernas överinseende istället till ett organ för klassarbete och påtryckningar på Torres' militärregim. Ständiga försök görs också att hindra de revolutionära gruppernas närvaro i denna av regimen tolererade men formellt illegala församling.

Under tiden försämras det ekonomiska och politiska läget i landet: under massornas tryck tvingas Torres till vissa åtgärder som i allt högre grad oroar Washington och framkallar ekonomiskt sabotage från den inhemska reaktionen, åtgärder av typ förstatligande av de rikhaltiga zinkgruvorna, försök att förbättra relationerna med Chile och Cuba, vägran att ge vissa koncessioner åt det mäktiga grannlandet Brasilien osv.

Att Torresregimen själv skulle kunna tänkas föra landet till ett socialistiskt maktövertagande faller på sin egen orimlighet. Torres är bunden av den borgerliga statsapparat och det imperialistdominerade samhälle hans egen militärmakt har till främsta funktion att upprätthålla! Ansvaret att kanalisera massornas energi i revolutionära och frigörande banor tillkommer således den organiserade arbetarrörelsen, som är splittrad i en reformistisk majoritet och en revolutionär minoritet, där bl.a. P.O.R. – den bolivianska sektionen av Fjärde Internationals ingår.

Den revolutionära minoriteten, som var alltför lite utvecklad för att hinna få ett tillräckligt inflytande över situationen, hävdade nödvändigheten av att *skrida till handling* istället för att

låta initiativet gå arbetarrörelsen ur händerna genom en reformistisk påtryckningspolitik. Att skrida till handling i den uppkomna situationen innebar bl.a. ett obönhörligt avslöjande av Torresregimens politiska natur, en uppmaning till massornas självständiga mobilisering genom bl.a. jord- och fabriksockupationer och fr.a. deras beväpning. Den enda möjligheten att utveckla Folkförsamlingen till ett direkt organ för den proletära makten, ett organ med förmågan att leda en uppgörelse med den borgerliga statsapparaten om makten, var att göra den till ett demokratiskt centrum för en väpnad självständig massmobilisering. Det var allt detta som P.O.R. – Fjärde Internationalens sektion – i bästa leninska tradition oupphörligt kämpade för att genomdriva.

Men för sent! Till följd av den initiativfattiga och förrädiska vänta-och-se-politiken från arbetarbyråkratierna (Moskvakommunisterna, P.O.R.-Lora – en degenererad ”trotskistisk” grupp, knuten till de s.k. lambertisterna i Frankrike m.fl.) och Torres' i längden totalt orealistiska borgerliga ”militär-reformism” kunde Banzer i ett för honom gynnsamt läge iscensätta den blodiga kontrarevolutionära kuppen den 20 augusti 1971. För att förhindra denna högerkupp, som trots allt var allmänt väntad sedan länge, intog massorna ånyo gatorna – praktiskt taget obehäpnade. Följderna är inte svåra att föreställa sig. Torres å sin sida försökte i det längsta få kontroll över situationen genom en eftergiftspolitik gentemot kupp-militärerna. De helt och hållet otillräckliga mått och steg som vidtagits för att motverka den väntade kuppen föll samman som ett korthus. Överste Banzer, en typisk representant för de fascistliknande latinamerikanska ”gorillorna” var herre på täppan! Bolivia blev ännu ett exempel på omöjligheten av ”den fredliga övergången till socialismen”.

## II. Folkfrontsillusioner i Chile

Det andra exempel vi här vill ta upp rör naturligtvis den chilenska situationen, som efter Allendes lika knappa som oväntade valseger hösten 1970, tilldragit sig ett betydande intresse, inte minst hos alla dem som av en eller annan anledning vägrar överge hoppet om en fredlig väg till socialismen.

Utrymmet medger ingalunda en verklig analys av den aktuella situationen i Chile. Låt oss bara framhålla följande punkter.

– Den folkfrontsartade regeringen under Allende – den s.k. *Unidad Popular* (UP) – som består av kommunistpartiet, socialistpartiet och olika småborgerliga formationer (en vänster - utbrytning från de kristliga demokraterna och de s.k. Radikalerna) sitter i ansvarig ställning i en borgerlig, kapitalistisk statsapparat. Armén står på intet sätt under proletariatets kontroll – delar av den utbildas fortfarande i USA och på anti-gerillahögskolan i Panama. Parlamentet, det juridiska systemet och en mycket betydande del av massmedia samt statsbyråkratin är ännu under de dominerande klassernas kontroll!

– Reformpolitiken har varit minst sagt ambivalent. En rad förstatliganden har visserligen genomförts, men dels har en del av dessa *betalats* av staten, dels har de verkställts utan massmobilisering och arbetarkontroll och dels har garantier skapats för fortsatt privatkapitalistisk egendom, som fortfarande kontrollerar en rad nyckelsektorer, t.ex. den viktiga byggnadssektorn. Den agrara reformen har på alla sätt försinkats av storgodsägarna och boskapsuppfödarna, vilka bl.a. överfört sina boskapshjordar till Argentina, varför en besvärande köttbrist uppstått. Vidare garanteras fortfarande godsägarna äganderätten över sina maskiner och jordbruksredskap – småbrukarna får endast den nakna jorden. Och, slutligen: ingenting görs för att mobilisera bondemassorna till kamp mot storgodsägarna och för deras kontroll över jorden – ofta bestraffas istället militanta aktioner då de förekommer.

– Också förhållandet till imperialismen är ambivalent. Samtidigt som de USA-ägda koppargruvorna förstatligades utan ersättning, sker trots allt en sorts ersättning bakvägen,

eftersom UP-regeringen påtagit sig de amerikanska trusternas skulder på 700 miljoner dollar. Dessutom kvarstår som ovan nämnts de förtroliga banden mellan armén och Pentagon.

Denna minst sagt ovissa och instabila situation har nu alltmer börjat utnyttjas av bourgeoisin och dess politiska redskap. Genom en hysterisk propagandaoffensiv och ett intensivt manövrerande har högeroppositionen nu vunnit vissa i den chilenska kontexten inte obetydliga framgångar i fyllnadsvalet i provinserna O'Higgins-Colchagua och Linares. I släptåget på dessa borgerliga framgångar följde en allvarlig parlamentarisk kris för regeringen, som upplöstes och ombildades.

Utan tvekan vilar det chilenska samhället idag på dynamit. Visserligen har många av regimen åtgärder varit klara och progressiva och otvivelaktigt innebär den nuvarande regimen ett för Latinamerika ovanligt stort mått av demokratiska fri- och rättigheter. Men framför oss – och här rör det sig om ett *kortsiktigt* perspektiv – ligger en uppgörelse om makten, en våldsam konfrontation mellan de antagonistiska sociala krafterna i detta ”folkfrontsexperimentets” Chile. Denna konfrontation kan ta olika konkreta former. Det troligaste är en av följande:

- Antingen en kontrarevolutionär kupp av Banzer-typ åtföljd av blind repression mot allt vad arbetarrörelse och ”demokratiska krafter” heter.
- Eller också en revolutionär kris med omfattande massmobiliseringar och regelrätt inbördeskrig som följd.

Vad som i detta sammanhang är avgörande är graden av förberedelse och ledning som kan uppåddas av de genuint revolutionära krafterna i dagens Chile. Dessa koncentreras i första hand i M.I.R. (Den Revolutionära Vänsterrörelsen), men finns också inom Allendes socialistparti. Det är idag dessa krafter som har den tunga uppgiften att förbereda massorna på den kommande konfrontationen och avslöja den upprörande, ja kriminella, ansvarslöshet som den nuvarande folkfronten lägger i dagen med sin ”socialistiska” illusionspolitik. Sker ingen väpnad organisering av massorna i rätt ögonblick kommer Chile att bli ett nytt Spanien, Grekland, Indonesien, Bolivia... Det chilenska ”experimentet” rubbar m.a.o. på intet sätt den grundläggande strategiska problematiken i de föreliggande texterna. Om den kubanska situationen och Castros politik kunde liknas vid en vattenmelon – grön utanpå och röd inuti – är läget i Chile snarast att liknas vid en rädisa: röd endast på utsidan. (Denna metafor har vi lånat av en medlem i M.I.R.)

Vid sidan av Chile sveper idag repressionen fram över den latinamerikanska kontinenten och dess revolutionära rörelse, där Fjärde Internationalens sektioner i bl.a. Argentina, Bolivia och Peru är en betydelsefull del. Många är de som likt våra kamrater Luis Eduardo Merlino i Brasilien, Tomas Chambi i Bolivia och Luis Enrique Pujals fått släppa livet till i kampen. Många är de som likt Hugo Blanco, vår kamrat i Peru, tillbringat långa år i fängelse endast för att vid frigivningen fördrivas från sitt hemland. Som svar på dessa grymheter förbereds nu en internationell kampanj mot repressionen. Under tiden förbereder sig Latinamerikas avantgarde och massor på den kommande, avgörande drabbningen.

OM

## **Livio Maitan: Kuba, militär reformism och väpnad kamp i Latinamerika**

Latinamerikas revolutionära rörelse skakas på nytt av stormig polemik och våldsamma konflikter. Den gamla debatten om den latinamerikanska revolutionens natur och inställningen till den s.k. nationella bourgeoisien återupplivas till följd av de uppseendeväckande åtgärder som genomförts av Velasco i Peru och Ovando i Bolivia; spänningen ökar, även bland de krafter som har tagit ställning för den väpnade kampen och O.L.A.S.; den kubanska regeringen själv blir föremål för offentliga fördömanden från gerillaledare som den dock stött ivrigt; den strategi som tillämpas av revolutionära grupper och rörelser i åtskilliga länder utsätts för en hård kritisk analys, ofta på initiativ av den heroiska kampens huvudpersoner.

Sammanfattningsvis ställes följande tre grundläggande frågor: vilken betydelse har militärregimens nya kurs i Peru och den vändpunkt som skisserats av Ovando i Bolivia? Vilken är den reella innebörden i Kubas internationella politik och i synnerhet i förändringen av förhållandet mellan Kuba och Sovjetunionen? I vilken situation befinner sig den latinamerikanska revolutionära rörelsen, vilka lärdomar måste man dra av de senaste årens erfarenheter och på vilken grund skall framtidens strategi byggas?

Det är omöjligt att undersöka alla dessa problem grundligt i en enda artikel. Vi är alltså tvingade att sammanfatta och förenkla så mycket som möjligt, och för en lång rad frågor hänvisas dels till den text som 4:e Internationalens Världskongress antog i april 1969, dels till mera detaljerade analyser som redan publicerats i vår tidskrift och som kommer att publiceras i nästa nummer.

### **Betydelsen av Velascos och Ovandos regimer**

Händelserna i Peru och Bolivia och den kurs Velasco Alvarado och Ovando Candia slagit in på, vilka försöker framställa sig som initiativtagare till en revolutionär demokratisk förnyelse och kamp mot det imperialistiska greppet över deras respektive länder, bör ägnas uppmärksamhet inte bara deras egenvärde utan också för att de uttrycker en tendens som kan konkretiseras i andra länder. "Peruanska" strömningar framträder faktiskt mer och mer på andra ställen och det är symptomatiskt att inom själva den revolutionära rörelsen vissa förutsäger och till och med önskar att de skall erövra makten.

För att förstå den nya "militärreformismens" uppkomst och natur (vi använder detta uttryck för att förenkla vår framställning) måste vi först svara på frågan huruvida nya ekonomiska och sociala tendenser framträtt i latinamerikansk skala under den senaste tiden. Med andra ord: är en ny "reformism" möjlig genom existensen av objektiva marginaler som möjliggör eftergifter åt massorna och som en följd av viktiga förändringar i de sociala klassernas stratifiering och deras styrkeförhållanden?

Det är tillräckligt att precisera frågan för att svaret skall ge sig själv. Ingen kan påstå att den peruanska kursen och den bolivianska vändpunkten var ett resultat av ett än så litet ekonomiskt uppsving som skulle tillåta eftergifter åt folkets massor, eller av en verklig förändring i de dominerande klassernas sammansättning och dynamik. I Peru ägde Velascos statskupp rum i en utomordentligt allvarlig ekonomisk och politisk situation och den framstod som en extrem lösning för att förhindra det snabba mognandet av en allmän kris för systemet i dess helhet. I Bolivia var situationen ännu mera dramatisk ur regimens synpunkt, och trots de slag den revolutionära rörelsen mottagit och den långvariga repressionen upphörde massornas fientlighet gentemot makten inte att växa.<sup>(1)</sup> De två erfarenheternas gemensamma logik var sökandet efter en "ny" lösning – i själva verket ett vågat, och i det bolivianska fallet nästan desperat försök – inom ramen för en situation där, trots de nederlag den revolutionära rörelsen

lidit *vilka* gett de styrande skikten en andhämtningspaus, varje försök till reorganisering och stabilisering av makten gjort hopplöst fiasko. Grupperna vid makten var berövade folklig bas och det imperialistiska skruvstället blev mer och mer kvävande.

Efter Paz Estensseros fall i Bolivia framstod klart att armén hädanefter arbetade som det enda organ i stånd att på ett något så när effektivt sätt säkra systemets överlevande och minimala funktionsduglighet. Gruppen kring Ovando gjorde efter kuppen i slutet av december 1969 ett försök att använda detta instrument inte endast för repressiva eller strikt defensiva ändamål utan också för en mera ambitiös politik vilken skulle låta de inhemska besuttna skikten dels tillägna sig en större del av kakan och, å andra sidan, skapa ett gott förhållande till framför allt de småborgerliga massorna med hjälp av en nationalistisk och ”socialiserande” demagogisk kampanj.

I Peru kunde det nya militärstyret stödja sig på traditioner från strömningar som framträtt i armén redan tidigare och vilka tagit sig uttryck framför allt under Perez Godoys första regeringstid. Skillnaden var att den senare endast hade gynnat makttillträde för den politiska riktning som han betraktade som mest representativ för den nationella bourgeoisien (Belaunde), medan Velasco, för vilken den ”civila” politiska apparaten var fullständigt oförmögen till varje förnyande handling, såg armén som det enda livskraftiga instrument i stånd att påtvinga den dominerande klassens olika sektorer en viss disciplin, utöva påtryckningar mot imperialismen och begränsa eller slå ned massrörelserna. För att göra bilden fullständig iakttog den amerikanska imperialismen – påverkad av den kubanska erfarenheten, upptagen av händelserna i Asien och medveten om det verkliga styrkeförhållandet i Latinamerika -en försiktigt avvaktande attityd gentemot den peruanska regimen och, trots allt, till och med gentemot Ovando. Utkast till en ”mjukare” linje för Latinamerika gjordes för övrigt i Rockefellerers rapport där slutsatsen var: detta nya militärsläkte är bättre än skäggiga gerillasoldater!

De två försöken till militärreformism, speciellt den peruanska regimen mera ”typiska”, framkallade mycket snabbt reaktioner i alla miljöer och gav ny näring åt hoppet. Bland de infödda dominerande skikten uppvägs den fruktan Velasco och Ovando ingav och ovljan att betala det nödvändiga priset för sådana operationer, åtminstone inom de mest upplysta sektorerna, av insikten att det var omöjligt att bygga ett förhållande till massorna enbart på repression och terror och av en önskan att uppnå eftergifter från imperialismen genom an undanröja eller begränsa de mest skandalösa formerna för utplundringen och utsäljandet av den nationella suveräniteten. Efter krossandet av gerillahärdar i åtskilliga länder och konstaterandet av svårigheten – rent av omöjligheten – för massrörelserna att själva uppnå verkliga förändringar, var det oundvikligt att illusioner dök upp bland folket och att en förväntansfull eller till och med förhoppningsfull attityd utvecklades. I den politiska miljön påverkades hela den traditionella vänstern av kommunistpartierna, och de centristiska strömningarna fick nytt liv: deras gamla schema för revolution i etapper och deras strategi för allians med den antiimperialistiska och anti-oligarkiska s.k. nationella bourgeoisien återtog terräng. Deras politik tycktes ha återfunnit en objektiv bas. Till och med inom vissa revolutionära kretsar följdes Velascos och Ovandos åtgärder ibland med sympati.(2)

Det är för övrigt Fidel Castro själv som uppmuntrat sådana ställningstaganden genom sitt omdöme om den nya peruanska regimen. I sina tal den 14 juli och 4 november uttryckte han sig inte endast positivt om konfiskeringen av I.P.C. och jordreformen utan gick så långt att han gjorde ett undantag för Peru och frankt förklarade att armén i Peru var i färd med att spela en revolutionär roll. Samtidigt som vi skriver denna artikel iakttar kubanerna fortfarande en avvisande hållning mot de bolivianska militärerna och orsakerna till denna attityd kan inte undgå någon. Om de tillämpade samma kriterier för Bolivia som för Peru borde de logiska slutsatserna i alla fall inte vara kvalitativt olika.

Detta bekräftar att det obestriddigen finns viktiga krafter – av skild natur – som är intresserade av en positiv utveckling av de pågående försöken i Peru och Bolivia. Detta innebär också att analoga försök under vissa förhållanden kan påbörjas i andra länder. Ännu en gång är det nödvändigt att undvika villkorlig och impressionistisk användning av abstrakta scheman. I länder där armén aldrig haft någon större vikt (t.ex. Uruguay), antingen det beror på att ”nasseristiska” tendenser inte redan existerat en viss tid eller på att de ”civila” traditionerna är solida, framkallar försök till militärreformism – åtminstone på detta stadium – olösliga problem. På liknande sätt kan man betrakta länder där armén under lång tid endast framträtt som ultrareaktionära gorillor. Det finns i alla fall länder, och däribland avgörande länder, där varken de dominerande klassernas mest klarsynta del eller de mest inflytelserika imperialistiska politiska kretsarna kan acceptera att situationer, som kan leda till mycket allvarliga explosioner för systemets kvarvaro eller funktionsduglighet som sådant, utsträcks på obestämd tid. Detta är exempelvis fallet i Brasilien och – mutatis mutandis – i Mexiko. I dessa fall kan man varken utesluta en djupgående differentiering inom själva armén – i vissa fall existerar denna differentiering redan – eller slutligen valet av den ”peruanska” vägen som en sista om än föga livskraftig lösning. Vi upprepar att vi har i åtanke potentiella tendenser som antingen kan förverkligas eller förbli tendenser. Det viktiga är i varje fall att dessa tendenser existerar och redan utgör brickor i det politiska spelet i Latinamerika.

I denna situation behåller fortfarande analysen vi gjorde på 4:e Internationalens kongress om militärregimernas spridning sin aktualitet.(3) Men vi måste vara uppmärksamma på att det finns olika typer av militärregimer. I samma utsträckning som armén tenderar att bli ett politiskt parti och arbeta som ett ledande instrument i samhällen där konflikter och motsättningar av alla slag utvecklas, produceras eller reproduceras de olika politiska linjerna inom armén utan att dess primära roll för den skall ifrågasattes. I den reaktionära varianten framstår militärregimen som den enda möjligheten att undertrycka massrörelserna, eftersom diktaturer av mer eller mindre klassisk fascistisk typ (dvs. sådana som åtnjuter en viss folklig bas), visat sig omöjliga eller ytterst riskfyllda. I den ”progressiva” varianten är det – efter fiaskot med Freis och Belaundes ”demokratiska” försök – militärreformismen som framträtt som den enda effektiva utvägen.

Vilken är alltså de nuvarande peruanska och bolivianska regimernas natur?

Det gäller varken att förneka eller undervärdera betydelsen av vissa åtgärder, såsom exproprieringen av imperialistiska företag eller jordreformen. Revolutionärerna fruktar inte att uttala sitt stöd åt dessa åtgärder. Men detta betyder inte nödvändigtvis att de betraktar regimer som genomför dem som revolutionära. Förutom deras eget inneboende värde måste man ta hänsyn till den allmänna situationen i vilken dessa åtgärder är en del och den utlösta processens objektiva dynamik, något Fidel Castro olyckligtvis inte gjorde i sina tal. Om exproprieringen av några utländska företag vore ett första steg på vägen mot en total expropriering av all imperialistisk egendom (åtminstone i de avgörande sektorerna) – vilket fallet var på Kuba, skulle den verkligen utgöra början till en revolutionär regim. Samma sak gäller en jordreform som är i stånd till att utvecklas i antiimperialistisk och antikapitalistisk riktning och aktivt mobilisera böndernas enorma massor. Men, som alla peruanska revolutionärer bekräftar och som vi själva har analyserat frågan: ingenting tillåter oss att göra ett sådant antagande.(4)

Tvärtom visar allt att Velascos syfte är att avskaffa vissa former av imperialistisk utsugning, att ingripa i klart avgränsade sektorer och inte att fullständigt eliminera den imperialistiska egendomen, nordamerikansk, europeisk eller annan. Ännu mindre vill han slå mot den nationella kapitalismen



vilken han i själva verket gör stora ansträngningar för att gynna, bland annat genom att utnyttja jordreformen för detta. Vad gäller massorna tillskriver han dem allra högst en understödande roll och han är beredd att brutalt kväva varje försök till självständig organisering och mobilisering på klassbasis.

Hur kunde Fidel Castro då formulera sina antaganden och utan omsvep tala om arméns ”revolutionära roll” i Peru? Rörde det sig i grunden om en underförstådd analogi med den kubanska revolutionens utveckling, vilken valde sin radikala antiimperialistiska och antikapitalistiska väg på ett empiriskt sätt under händelsernas tryck och på initiativ av en ledning som inte var proletär och marxistisk från början? En sådan analogi saknar i varje fall all grund: även om man bortser från den individuella faktorn kan ingen på fullt allvar jämföra män som Fidel och Guevara, tidigare förbundna

med massrörelser eller revolutionära erfarenheter, politiskt och marxistiskt skolade, mycket medvetna om den roll som olika sociala krafter spelar i den revolutionära processen, med Velasco och hans officersklick. På Kuba var ledningen det direkta uttrycket för massorna som redan utkämpat en revolutionär kamp med vapen i händerna, medan de peruanska militärerna predikade en ”revolution” ovanifrån under strikt kontroll av en armé som bevarar alla sina traditionella strukturer och föreställningar.

Vad gäller Bolivia borde problemet vara ännu klarare, eftersom de hittills genomförda åtgärderna på alla sätt är mycket mera begränsade och den objektiva marginalen märkbart reducerad. I den utsträckning ett revolutionärt demokratiskt program kunde förverkligas utan att överskrida den kapitalistiska borgerliga regimens ramar gjordes detta i själva verket redan under de första åren av Paz Estensseros regim, som nationaliserade gruvorna – landets viktigaste industrigren – och genomförde en jordreform som var nog så radikal i förhållande till liknande åtgärder i andra länder. Detta innebär att varje regering som skulle vilja genomföra en revolutionär politik nödvändigtvis redan från början måste genomföra antikapitalistiska och socialistiska åtgärder. För vår del överlämnar vi åt andra privilegiet att hänge sig åt variationer på temat om den s.k. socialistiska väg som Ovando slagit in på tillsammans med en klick militärer som med tusen trådar fortfarande är bundna till imperialismen, vilken uppfostrat dem, och på sitt samvete har tusentals och åter tusentals arbetarmord samt mordet på Che.(5)

Det är inte möjligt att här analysera de objektiva möjligheterna för reformistiska manövrer i Latinamerikas olika länder. Vi kan i vilket fall som helst säga att i de flesta länder riskerar ett eventuellt genomförande av substantiella antiimperialistiska åtgärder att snabbt stimulera en dynamik som ifrågasätter systemet i dess helhet: det är därför till och med de minst konservativa skikten av de dominerande klasserna tvekar att gripa sig an med mera uppseendeväckande förändringar. Men det är framför allt följande fråga vi måste besvara: vilka sociala skikt skulle gynnas av en eventuell reformistisk politik? Av allt att döma – den peruanska erfarenheten pekar på detta utan minsta tvetydighet – skulle det bli den nationella bourgeoisien i de mest dynamiska, de ”modernaste” industrisektorerna. Detta innebär inte att den skulle kunna utlösa en radikal antiimperialistisk rörelse i vilken arbetarklassen och fattigbönderna skulle kunna upprätta en allians med den nationella bourgeoisien. Denna bourgeoisie är i verkligheten oftast uppknuten till multinationella företag som i sista hand kontrolleras av stora bolag eller internationella truster och den är därför intimt förbunden med imperialismen. Det vore absolut omöjligt för den att tänka på en brytning med imperialismen, vilken oundvikligen skulle leda till dess egen undergång. Mera allmänt förefaller utvecklingen av en nationell industriell ekonomi i stor skala helt enkelt utopisk i en tid av feberaktig koncentration och utkristallisering av allt mäktigare kapitalistgrupper. Varje tänkbar reformism kan alltså inte gå längre än till en inre omgruppering av de härskande klasserna, till en förändring av styrkeförhållandet mellan dessa klasser och till en mera omfattande förening

mellan den inhemska bourgeoisien och de imperialistiska företagen. Massrörelsen blir endast en stödjepunkt för regimen då arbetarna och bönderna är organiserade i fackföreningar eller politiska organisationer under maktavarnas direkta och strikta kontroll.

Som våra bolivianska och peruanska kamrater redan förklarat i sina texter, förutsätter inte denna analys en i förväg likgiltig eller fientlig attityd gentemot militärreformismens nya politik. Till och med de begränsade åtgärder som drabbar de imperialistiska egendomarna eller oligarkins makt erhåller revolutionärernas stöd. Detta stöd kommer att vara kritiskt, dels i den betydelsen att de aldrig kommer att dölja statsmaktens klassnatur och verkliga mål och dels genom att de kommer att kämpa för massornas direkta ingripande i kampen genom att t.ex. kräva arbetarkontroll över de exproprierade företagen och bildandet av bondekommittéer för jordreformens genomförande. De kommer att på ett grundläggande sätt försvara massrörelsens klassmässiga självständighet och oförsonligt kämpa för att försvara de demokratiska rättigheterna, den fackliga, och politiska organisationsfriheten för arbetare och bönder i första hand.(6)

### **Den kubanska ledningens politik och det internationella sammanhanget**

Vi har redan nämnt den nordamerikanska imperialismens inställning till händelserna i Peru och Bolivia. Sovjetunionen tar emellertid också något att säga och har i själva verket redan ingripit i ett spel där landet uppenbarligen har flera trumf på hand.

I februari publicerade Moskvakorrespondenten för det italienska kommunistpartiets tidning en artikel som kommentar till Carlos Raphael Rodriguez' besök i staden. Det är av intresse att citera vissa avsnitt ur den eftersom dess författare utan tvivel har öst ur sovjetiska källor. Efter att ha påpekat att, enligt ett uttalande av Raul Castro, ”förhållandet mellan Kuba och Sovjetunionen är gott”, skrev korrespondenten: ”Det finns inget tvivel om att grunden för de förbättrade relationerna inte enbart står att finna i de överenskommelser som gjorts på det ekonomiska området. Mellan de två partierna och länderna finns idag helt visst en mycket större åsiktsgemenskap, även på utrikespolitikens område – vilken under lång tid varit föremål för en rent av våldsam polemik – och en enhet i hållningen inför den situation som tvärt emot alla scheman håller på att mogna i Latinamerika. Närmandet mellan Kuba och Sovjetunionen i dessa frågor började faktiskt efter att den anti-amerikanska statskuppen i Peru och dess återverkan i hela Latinamerika hade ställt den kommunistiska rörelsen inför nödvändigheten av en förnyad undersökning av situationen och av en konfrontation mellan de olika riktningar som uppstått inför den fördjupade konflikten mellan de traditionella politiska krafterna och delvis, de sydamerikanska arméerna själva å ena sidan, och USA å andra sidan. Alltsedan dess utvecklades situationen, visserligen i motsägelsefull form, genom att ställa de socialistiska länderna inför problemet att utveckla en lämplig politik för den nya situationen och samtidigt ta hänsyn till den objektiva nödvändigheten att få stöd från de socialistiska länderna, vilket har varit och fortfarande är en nödvändighet för alla sydamerikanska politiska krafter som vill bekämpa USA:s förslavningspolitik. Verkligheten föråldrade på så sätt snabbt den kubanska polemiken mot Sovjetunionens politik att sluta ekonomiska avtal med de sydamerikanska länderna och samtidigt föråldrades vissa akademiska svar på Trikontinentals' teorier. Ett djärvt initiativ krävdes, t.ex. ett svar på de önskemål om samarbete som kom från länder vilka sedan åtskilliga år inte ens hade ambassadörer i de socialistiska länderna... Redan från första början formulerade Sovjetunionen problemet med Kuba öppet genom att, då de svarade positivt på normaliseringsinitiativ, förklara att inställningen till den kubanska revolutionen utgjorde provostenen vid bedömningen av de nya sydamerikanska regimerna. Därigenom uppstod förutsättningarna för ett sovjetiskt-kubanskt initiativ av ny typ i Sydamerika, ett initiativ vars mål var att framkalla ett definitivt fiasko för den politiska och ekonomiska blockad amerikanerna genomfört mot Kuba.” (*L'Unita*, 11 februari 1970).

Låt oss lämna åt sidan allt som beror av journalistisk impressionism och det italienska kommunistpartiets centrism. Texten är användbar eftersom den tydligt framhäver de samverkande intressen och påtryckningar som underlättar och stimulerar en omfattande politisk operation. Vissa delar av den latinamerikanska bourgeoisien önskar mildra den amerikanska imperialismens kvävande grepp både genom ett samarbete med andra imperialistländer och genom en öppnare politik mot Sovjetunionen; samtidigt emotser de en avspänning med Kuba som skulle kunna få positiva återverkningar på deras inre situation och göra kubanerna mindre omedgörliga. Sovjetunionen har ett uppenbart intresse av att förstärka sin närvaro i Latinamerika och utöva största möjliga inflytande på de kubanska ledarna. Vad gäller den kubanska staten kan den vara intresserad av att finna sig omgiven av regimer som, även om det bara är i temporärt demagogiskt syfte, ändrar sitt språk och sin attityd genom att ge den större manövermarginal och genom att mjuka upp den av Washington påtvingade blockaden. Slutligen kan amerikanerna själva betrakta ett större sovjetiskt ingripande i det latinamerikanska spelet som konjunkturellt positivt, eftersom det i sista hand har som funktion att bromsa och kanalisera det revolutionära trycket och de kubanska initiativen.

Det vore alltför enkelt att peka på de svaga punkterna och de motsägelsefulla delarna i en sådan plan. Det räcker att tänka på de nästan oöverstigliga svårigheter Sovjetunionen skulle få att ge positiva svar på alla önskemål om stort ekonomiskt utbyte och hjälp, om dessa önskemål kom samtidigt från en hel serie latinamerikanska länder. Tillräckligt vore också att tänka på det faktum att, även om USA konjunkturellt kan tolerera ett ökat sovjetiskt inflytande, måste de reagera kraftigt på varje förändring som – t.o.m. endast delvis ifrågasätter deras hegemoni i denna del av världen. Det som intresserar oss mest här är i varje fall den i sista hand avgörande frågan för revolutionärer: nämligen inställningen till Kuba.

Det är obestridligt att en vändning har ägt rum i den kubanska politiken. Denna vändnings påtagliga uttryck utgörs särskilt av de förbättrade relationerna med Sovjetunionen, inställningen till militärregimen i Peru och de försämrade relationerna med en rad revolutionära rörelser i Latinamerika, av vilka vissa öppet har anklagat den kubanska ledningen för att ha kapitulerat inför sovjetiska hotelser och för att ha avstått från att hjälpa revolutionens utveckling.<sup>(7)</sup> De viktigaste orsakerna som har lett till denna vändning bör inte glömmas eller underskattas. Dels förblir Kuba en belägrad fästning för vilken militärt och ekonomiskt samarbete med Sovjetunionen är en nödvändighet av största vikt. Dels har de nederlag som den revolutionära rörelsen lidit i åtskilliga länder under de måste åren förmått den kubanska ledningen att just nu lägga tonvikten på inre framsteg såsom förverkligandet av uppseendeväckande ekonomiska målsättningar, dvs. att först och främst stärka arbetarstatens tillgångar även till priset av en avspänningspolitik gentemot en del latinamerikanska länder.

Men frågan är om Fidel Castro och hans medarbetare redan accepterat eller är beredda att acceptera en ny strategi som skulle innebära att de upphör att uppmuntra och hjälpa den latinamerikanska revolutionära processen, att de i stort sett accepterar sovjetbyråkratins internationella politiska inriktning, att de normaliserar relationerna med delar av den latinamerikanska bourgeoisien och t.o.m. – som en yttersta gräns – att de accepterar ett *modus vivendi* med USA, som kan finna sig i Kubas existens på villkor att infektionen förblir begränsad till denna ö. Det är kanske inte helt en tillfällighet att borgerliga källor för några månader sedan drog uppmärksamheten till de mindre kända händelserna vid tiden för det första mötet i Punta del Este, närmare bestämt till kontakten mellan Ernesto Guevara och representanter för Kennedy-regimen tillsammans med medlemmar av den argentinska regeringen. Vid detta tillfälle undersöktes möjligheten av en överenskommelse på basis av ett faktiskt avlägsnande av imperialisternas ekonomiska blockad och ett kubanskt avståndstagande från ”export av revolutionen”. Försöket blev resultatlöst men det är tänkbart

att någon, till och med i Washington, betraktar tiden som mogen för en ny framstöt i denna riktning.(8)

En så betydelsefull negativ utveckling av den kubanska politiken vore emellertid möjlig endast om ledningens natur förändrades kvalitativt. Med andra ord om den vore en konsekvens av en byråkratisk degenerering, liknande den som skett i Sovjetunionen och de arbetarstater som fötts efter det andra världskriget. Det är i sista hand detta som debatten gäller.

Vi kommer här inte att upprepa de argument vi har fört fram på andra ställen angående den fidelistiska regimen ovanliga subjektiva förtjänster vars historiska roll ingen kan undervärdera. Dessa förtjänster upphör inte att spela en gynnsam roll. Icke desto mindre avgörs processen på lång sikt oundvikligen av de processer som äger rum på de sociala krafternas och de ekonomiska och politiska strukturernas nivå.

Först och främst spelar den ekonomiska utvecklingen fortfarande sin betydelsefulla roll. Om dess takt är otillräcklig, om svårigheter speciellt inom försörjningen och konsumtionen i allmänhet kvarstår en längre tid, om mål betraktade som viktiga i stil med de tio miljoner tonnen inte uppnås eller uppnås till priset av en ansträngning som inte kan förnyas och försummelser i andra vitala näringsgrenar, kommer konsekvenserna att bli allvarliga. Förhållandet till massorna försämrar, sovjetbyråkratins grepp starkes och distributionen av produkterna kommer att bestämmas av en bristsituation under en fortsatt tidsrymd. Men även i den mest positiva varianten elimineras inte nödvändigtvis faran för en byråkratisering.

Hittills har de byråkratiska tendenserna hållits i schack: det existerar inte något privilegierat byråkratiskt skikt som är avskilt från massorna, den politiska ledningens metoder är fortfarande kvalitativt olika de degenererade arbetarstaternas (en symptomatisk aspekt är spridandet av olika åsikter, vilket är friare på Kuba än på något annat håll), den latinamerikanska revolutionen betraktas fortfarande som ett nödvändigt villkor för den kubanska statens egen existens och utveckling. En koncentration på de inre problemen och en paus för eftertanke existerar obestriddligen. Det är också knappast troligt att något initiativ som Ches bolivianska kampanj eller ens de tidigare i Venezuela kommer att tas i denna fas. Men ingenting bekräftar hypotesen att den kubanska ledningen, i händelse av ett nytt uppsving för den revolutionära och väpnade kampen i något latinamerikanskt land, kommer att inta en negativ eller avvaktande attityd. Dess solidaritet i handling kommer ännu en gång att vara given.

Det finns emellertid omständigheter som inte får ignoreras. Eftersom det är omöjligt att i denna artikel utveckla en detaljerad analys, begränsar vi oss till två problemställningar. Den första består i de skillnader som redan existerar och även förvärras mellan kadrens och de arbetande massornas och folkets levnadsvillkor i allmänhet. Det rör sig fortfarande om relativt blygsamma privilegier, vilka för övrigt för det mesta uppfattas som en sorts kompensation åt de mycket hängivna människor som utför överväldigande uppgifter och spelar en mycket viktig roll. Likväl kunde detta utgöra början till en utkristallisering av ett socialt skikt som i längden oundvikligt och nästan omedvetet kommer att betrakta dessa förhållanden som normala och alltså försvara och konsolidera dem genom den politiska och administrativa makten. Det andra problemet vilket uppenbarligen hänger samman med det första gäller bristen på politiska strukturer och arméns växande roll.

Frånvaron på Kuba av politiska organer av sovjettyp, som skulle möjliggöra ett artikulert och strukturerat framförande underifrån av massornas vilja och deras effektiva deltagande i maktutövningen på olika nivåer, har betonats av oss alltsedan övergången till den socialistiska revolutionen.(9) Denna frånvaro förvärras av det faktum att partiet självt – elva år efter makterövringen och åtta år efter attacken mot Escalante – ännu inte har fullbordat sitt eget

uppbygge eller hållit sin första kongress; och av det faktum att fackföreningarna -efter långa år av stalinistisk kontroll – inte har fått ett verkligt uppsving och endast spelar en mycket begränsad roll. Ledningen anstränger sig att fylla denna lucka genom Fidels och hans inre krets direkta förhållande till massorna och genom periodiska massmobiliseringar. Den har använt och använder mer och mer armén som får en växande betydelse på alla områden. Fidels tal den 4 november 1969 utgör ett försök till teoretisering över denna praktik.

Vi bör inte underskatta den subjektiva roll som spelas av Fidel Castro och kärnan kring honom, som uppenbarligen leds av antibyråkratiska uppfattningar vilket de visat åtskilliga gånger. Trots detta och trots den kubanska arméns klassnatur och historiska ursprung är det mera troligt att en politik baserad på de två ovannämnda elementen i längden snarare gynnar än motverkar byråkratiseringstendenserna. I sista hand är processerna på den sociala nivån avgörande och på detta område kan förutsättningarna för en segerrik antibyråkratisk kamp säkras endast genom skapandet av demokratiska proletära strukturer, som är stabila, artikulerade och effektivt arbetande. Dessa strukturer är de enda som möjliggör massornas effektiva medverkan i maktutövningen på alla nivåer. Faran kan vara desto större att Sovjetunionen använder alla tillgängliga medel för att inlemma Kuba i ett internationellt system, som leds av Kreml och på ett grundläggande sätt verkar för de konservativa byråkratiska intressena.

Detta är problemet schematiskt uttryckt. Naturligtvis kan den revolutionära rörelsen inte begränsa sig till att förstå de tendenser som finns eller till att rikta uppmärksamheten på de faror som uppkommer. Dess uppgift är att handla genom att utnyttja alla tänkbara möjligheter för att uppnå bästa möjliga förutsättningar för den kubanska arbetarstatens försvar och utveckling. Konkret betyder detta att ge ett positivt svar på de frågor som denna etapp ställer för Latinamerika som helhet, genom att stimulera en strategi som kan åstadkomma en gynnsam utgång för de strider som utvecklas och de revolutionära utbrott som förbereds.

### **Den revolutionära kampens inriktning och metoder**

Det är just på detta område som diskussionerna och skiljelinjerna i de latinamerikanska rörelserna formuleras klart. Man diskuterar den kontinentala strategin och dess metoder, bokslutet för den gångna tiden och vilken inriktning man skall ha under den kommande perioden.

Först och främst måste vi notera att inte endast O.L.A.S. som organisation har gjort fiasko, utan också att den kubanska ledningens roll i den latinamerikanska revolutionen mer och mer ifrågasattes. Vi har redan nämnt Douglas Bravos öppna attack; men även andra är lika kritiska, mer eller mindre av samma skäl. I själva verket blir merparten av de med castrismen förbundna grupperna allt kyligare, betonar sin självständighet och har en tendens att betrakta relationerna som upprättas mellan dem själva som viktigare än deras förhållande till kubanerna och det som återstår av O.L.A.S. eller snarare av O.L.A.S.:s initiativ.

Denna utveckling kan ha gynnats av metodologiska fel eller av bristen på verklig inriktning från kubanernas sida, vilka utan tvekan bedrogs av den omedvetenhet och äventyrliga dilettantism som ständigt frodas också i vissa kretsar av den latinamerikanska extremvänstern. Men detta får positiva konsekvenser endast om den underlättar utarbetandet och tillämpningen av en effektivare strategi och skapandet av en bredare revolutionär enhetsfront.

Oavsett de nuvarande ställningstagandena ställs frågan huruvida kubanernas partiella vändning och det relativt kyliga förhållandet mellan dem och en rad revolutionära tendenser kan skapa en gynnsammare situation för en förstärkning av det kinesiska inflytandet. Kineserna kan faktiskt försöka fylla ett visst tomrum och gynnas naturligtvis av nödvändigheten av materiell hjälp som de flesta organisationer känner mycket starkt. Två viktiga

hinder finns emellertid för en sådan utveckling. Det första är att Kina kommer att vara mycket tveksamt att ta liknande initiativ i Latinamerika som de tagit i de asiatiska länderna: USA-imperialismen kommer utan tvekan att reagera mycket energiskt på en aktiv kinesisk intervention i den vitala bastion som ligger söder om Rio Bravo. Det andra hindret består i maoismens uppfattningar och metoder. De flesta rörelser som står på den revolutionära kampens grund är inte på något sätt beredda att acceptera de teser kineserna för fram om den latinamerikanska revolutionens natur eller den strikta byråkratiska kontroll som Peking ålägger sina trogna.

Däremot är faran stor att efterhand som den kubanska polens attraktionskraft minskar eller försvinner, olika centrifugala tendenser utvecklas hos de grupper eller organisationer som hittills varit knutna till castrismen; tendenser som inte automatiskt kan uppvägas av en enhetsfront. I själva verket konfronteras de flesta av dem med mycket allvarliga och svåra problem rörande analyser och framtidsutsikter, vilka får oundvikliga organisatoriska resultat. Om inte de nya ledarna inom en relativt kort tid kan ge klara svar och ta effektiva initiativ kommer sprickorna att bli oundvikliga och man kan inte utesluta en växande uppsplittring, åtföljd av passivitet och demoralisering. De till 4:e Internationalen knutna organisationernas linje är fortfarande att skapa en enhetsfront med alla revolutionära rörelser som samlats kring O.L.A.S. Enhetsfronten innebär en viss gemensam inriktning på basnivån och gemensam handling, utan att utesluta någon på förhand. Den innebär också att varje organisation deltar i den under full politisk och organisatorisk självständighet och att alla sammanstötningar om världsrevolutionens viktiga problem inte bör undvikas utan tvärtom måste betraktas som en nödvändighet för hela rörelsens tillväxt.

Vad gäller analyserna och framtidsutsikterna i detta läge finns det åtskilliga texter och diskussioner bland de revolutionära strömningarna. I detta nummer finns en intervju med Hector Bejar, Ricardo Gadea och Hugo Blanco, som ger en tydlig bild av de aktuella dispyterna. Den förtjänar stor uppmärksamhet eftersom dessa tre militanter har spelat en viktig roll i den revolutionära kampens avgörande episoder i Peru. Det är speciellt på fyra grundläggande punkter som polemiken – mer eller mindre klart uttryckt – återupptas. Dessa punkter är det alltså nödvändigt för revolutionärerna att behandla med största klarhet.

Den första punkten gäller ännu en gång den latinamerikanska revolutionens natur och, mera konkret, förhållandet till den nationella bourgeoisien eller vissa delar av den. Efter utvecklingen av de kubanska ledarnas uppfattning, där Ches budskap från april 1967 och O.L.A.S.-dokumenten utgjorde höjdpunkten, kunde man tro att debatten bland revolutionärerna var avslutad en gång för alla. Olyckligtvis leder vissa ställningstaganden till den peruanska militärregimen – däribland, som vi sett, Fidel Castros – och delar av den traditionella bolivianska vänsterns återupptagande av sitt gamla ”ledmotiv” till rakt motsatt slutsats: somliga teoretiseringar var tydligt märkta av empirism och det räckte med några uppseendeväckande och oförutsedda händelser för att diskussionen skulle startas på nytt och leda till analytiskt grundlösa och egentligen impressionistiska hypoteser. Förutom de illusioner som uppstått i Peru och Bolivia övervägs möjligheten av en allians med nationellt borgerliga strömningar bland t.ex. brasilianska revolutionärer (vi lämnar här åt sidan den nya inspiration händelserna i Peru och Bolivia gav åt föreställningen om en anti-oligarkisk och antiimperialistisk revolution). Vi talade redan i första delen av denna artikel om det som händer i Peru och Bolivia och pekade då på det sociala innehållet och dynamiken hos Velasco och Ovandos regimer. Varje analys av de allra senaste strukturella tendenserna på den ekonomiska och sociala nivån i Latinamerika endast bekräftar att den s.k. nationella bourgeoisien, inklusive dess modernaste skikt, är fullständigt beroende av imperialismen. Den kan inte betraktas som en kraft som kan föra en verklig kamp mot imperialismen och i en ledande eller delvis ledande ställning delta i den revolutionära processen i Latinamerika. Det

vore för övrigt naivt att tro att en inriktning på samarbete med borgerliga skikt kunde vara fruktbar som taktisk fint för att vinna stöd under en hel etapp av kampen utan att hindra en slutlig antikapitalistisk uppgörelse; den latinamerikanska bourgeoisie har ett tillräckligt utvecklat klassmedvetande och politiskt förnuft för att inte så fort glömma läxan från den kubanska revolutionen och gå i sådana ”fällor”.

Det andra problemet vi måste klargöra gäller förhållandet mellan gerillan, den väpnade kampen i allmänhet och massrörelsen. Efter dåliga erfarenheter i en rad länder, i verkligheten efter O.L.A.S.-konferensen, övergav de flesta av Latinamerikas revolutionära rörelser focoteorin, som inspirerat heroiska men till undergång dömda aktioner och mest systematiskt uttrycktes Regis Debrays berömda bok.(10) I mycket stor utsträckning har man vunnit klarhet i att den väpnade kampen inte kan utvecklas och leda till målet utan effektiva band med massorna såväl på landsbygden som i städerna, och i att dessa band inte kan vara ett nästan automatiskt resultat av små avantgardistiska gruppers modiga initiativ utan endast kan skapas genom ett systematiskt politiskt och organisatoriskt arbete. En polemik, som centreras kring en motsättning mellan gerilla-anhängare å ena sidan och anhängare av massarbete å andra sidan, vore därför malplacerad idag. Den skulle medföra risker att redan genomgångna diskussioner återupptages och även att de avgörande punkterna missas.(11)

Det är däremot på frågan om partiet vi måste insistera: nödvändigheten av detta visas ännu en gång bl.a. av Hector Bejars uttalanden. Han tycks för obestämd tid nöja sig med ett bedrövligt substitut såväl för partiet som för Internationalen och gör därmed eftergifter åt spontanismen. Vi tillåter oss här att citera ett avsnitt ur den text som antogs av vår senaste Världskongress:

”Visserligen är det nödvändigt att förkasta den schematiska och förlamande uppfattning enligt vilken allting ytterst beror på den preliminära förefintligheten av ett fullt utvecklat parti med alla dess traditionella strukturer... men följande två fundamentala fakta måste alltid hållas i minnet:

a) Förefintligheten av ett fungerande revolutionärt parti är långt ifrån ett utnött schema för urmodiga marxister utan motsvarar konkreta och ofrånkomliga behov vid utvecklingen av den väpnade kampen själv (detta är, bl.a., lärdomen av Hugo Blancos erfarenheter i Peru).

b) Revolutionärerna måste kämpa för den mest gynnsamma varianten om det vid den väpnade kampens början inte redan finns något fullt utvecklat parti med massinflytande (ett föga realistiskt perspektiv i nästan alla latinamerikanska länder), så måste de åtminstone skapa solida politiska organisationsceller, som är koordinerade i nationell skala.”

Om man verkligen inte förstår denna nödvändighet, om man inte drar de praktiska konsekvenserna av den glömmer man i verkligheten bort nödvändigheten av ett förberedande politiskt och organisatoriskt arbete, utan vilket varje försök till väpnad kamp är dömt till isolering och undergång. Man riskerar också att glömma bort att det finns perioder då utvecklingen av ett massarbete och skapandet av instrumenten för detta måste komma i absolut första hand. Exempelvis vore det i Peru absurt att idag lägga tonvikten på förberedandet av nya gerillastrider, utan att förstå behovet av en djupgående politisk upplysningskampanj och utan att utnyttja alla de möjligheter den nya situationen trots allt ger för att stimulera massrörelsens mognad och etablera kontakt med denna rörelse. Detta gäller också – med hänsyn tagen till alla proportioner och troligen för en mycket kortare period – för Bolivia.

Men det är framför allt frågan om den väpnade kampens möjliga former och speciellt gerillans roll i den latinamerikanska revolutionen som ännu en gång kräver ett förtydligande. Låt oss först och främst påminna om den uppfattning som godkändes av en stor majoritet i vår international och av nästan hela vår rörelse i Latinamerika:

”Det fundamentala, det enda realistiska perspektivet för Latinamerika är en väpnad kamp som kan fortgå under många, långa år. ... Även i länder där massmobiliseringar och klasskonflikter kan börja i städerna, kommer inbördeskriget att anta många olika former av väpnad kamp, med tyngdpunkten under en hel period på gerillakriget på landsbygden. Denna term har först och främst en geografisk-militär betydelse och innebär inte nödvändigtvis att de stridande förbanden uteslutande (eller ens i övervägande grad) består av bönder. I denna mening betyder väpnad kamp i Latinamerika huvudsakligen gerillakrig.”

Texten försöker omedelbart därefter förklara att det vore felaktigt att av dessa förutsättningar göra ensidiga schematiseringar genom att göra följande preciseringar:

”Denna rigorösa orientering måste kompletteras med den klara insikten, att det oundvikligen kommer att finnas en hel skala av varianter, och att de olika verksamma faktorerna kommer att kombineras på varierande sätt i olika länder och under olika omständigheter. Som symboler för de två extrema möjligheterna kan man å ena sidan tänka sig ett land som Uruguay, där den väpnade kampen huvudsakligen kommer att äga rum i städerna och där regimen redan skulle kunna ha störtats av en kraftfull massrörelse i städerna, om denna politiskt och tekniskt hade varit rustad för ett sådant perspektiv, och å andra sidan ett land med övervägande bondebefolkning och utan större stadskoncentrationer, där gerillakriget nästan uteslutande kommer att föras på landsbygden och av bönderna ända till tiden strax före fiendens slutgiltiga nederlag.”

När kamrat Hugo Blanco säger att den verkliga motsättningen är mellan revolution och opportunism påminner han om en sanning som ingen kan bestrida. Men det viktiga för den latinamerikanska rörelsen – när den väl nått klarhet i frågan om förhållandet mellan den väpnade kampen och massorna och partiets nödvändighet som revolutionens instrument är att försöka förstå de olika former i vilka den väpnade kampen kommer att konkretiseras. Som vi just sett förutsåg vår kongress åtskilliga varianter. Men utöver specifika eller konjunkturella kombinationer kan de allmänna alternativen bestämmas ganska exakt.

Den väpnade kampen om makten kan ta den form den fög i Ryssland 1917 där den var resultatet av en mäktig massrörelse ur vilken väpnade enheter skapades. Även bortsett från inbördeskriget som följde och i vilket en kombination av olika former av väpnad kamp förekom, får vi inte för ett ögonblick glömma att detta var möjligt endast tack vare arméns upplösningstillstånd efter nederlagen i världskriget. På andra ställen kan den väpnade kampen ta formen av ett verkligt inbördeskrig, klasskampens mest tillspetsade och dramatiska uttryck, med sammanstötningar mellan två arméer (i egentlig bemärkelse) och en maktdualism i form av t.o.m. en geografisk delning av landet. Det finns slutligen den tredje varianten som uppträder när klasskampen redan uppnått den väpnade kampens form, men ännu inte i ett inbördeskrigs allmänna form; det är gerillavarianten vilken, som vi sett, kan konkretiseras i mycket olika former och vilken visat sig vara både nödvändig och effektiv i alla slags lägen de senaste femtio åren, såväl i Asien och Afrika som i själva Europa under nazi-ockupationen (framför allt i Jugoslavien, Italien och Frankrike).

Om vi emellertid undersöker det troligaste perspektivet för de flesta latinamerikanska länder, kan vi i den etapp där vi befinner oss – efter en socialistisk revolutions seger på Kuba och kontinentens revolutionära mognad – utesluta varianten ”massrörelsens progressiva uppgång och tillväxt, dess artikulering och förstärkning genom traditionella organisatoriska former innan den utmynnar i väpnad kamp”. De inhemska härskande klassernas repression eller, vid behov, imperialismens repression kommer att hindra detta med de mest beslutsamma och barbariska metoder: inte enbart erfarenheterna från Bolivia och Brasilien utan också Mexiko och Argentina för att inte tala om Santo Domingo är övertygande i denna fråga. Likaledes anser vi att det inte finns tillräckliga skäl för att satsa på möjligheten av ”en explosionsartad kris som leder till statsapparatus sönderfall eller förlamning och en så häftig mobilisering av massorna att den förhindrar användandet av repressionen som avgörande medel”.(12) I sista



hand skulle ett sådant antagande innebära en satsning på den spontana massrörelsens allsmäktiga kraft. Vad gäller perspektivet av ett inbördeskrig eller antiimperialistiskt krig i egentlig mening blir det förmodligen en nödvändig etapp i de flesta länderna, men den kommer oftast att utgöra den allra sista etappen, innan gripandet av makten.(13)

Därför delar vi den stora majoriteten av de latinamerikanska revolutionärernas slutsats, nämligen att under en hel fas av revolutionen – vars längd man naturligtvis inte kan bestämma på förhand, men som troligen i allmänhet kommer att bli lång – den väpnade kampen till största delen kommer att bestå i gerillakrigföring, vars metoder och medel hämtas från en mycket rik internationell tradition och andra som omständigheterna kan ge upphov till. Om man tänker på de geografiska förhållandena, befolkningsstrukturen i allmänhet och de av Che själv betonade tekniska och militära övervägandena, lede? detta till att landsbygdsgerillan är den troligaste varianten för kontinenten som helhet.

Det är alltså nödvändigt och fullt möjligt att undvika sammanblandningen av begrepp som är helt klara och att eliminera skenproblemen. Ett falskt alternativ vore ett val mellan arbete i massrörelsen och gerillan: ty utan inplantering bland massorna är gerillan – liksom varje annan form av väpnad kamp – obönhörligen dömd till undergång, och utan gerillan är massrörelsen utlämnad till en obestämd vacklan mellan ovissa upprorsförsök eller spontana explosioner utan hopp och repressionens slag. Ett annat falskt problem är om gerillan är en strategi eller en taktik. Den kan i själva verket vara både en strategi och en taktik och det begreppsmässiga eller terminologiska grälet kan förevigas på ett fullständigt sterilt sätt. Huvudsaken är att klargöra om gerillan – i sina olika former – motsvarar eller inte motsvarar den revolutionära kampens behov under en hel etapp i Latinamerika. Huvudsaken är att i detalj analysera – för varje land eller grupp av länder – vilka speciella former som i första hand bör tillämpas. Vi har redan tidigare haft tillfälle att precisera vår rörelses uppfattning vad gäller Bolivia, och vår argentinska rörelse har gett ett värdefullt bidrag till den väpnade kampens strategi i sitt land. Vi anser också att revolutionärer som inte tillhör 4: e Internationalen har utvecklat mycket väsentliga analyser som utgör viktiga utgångspunkter (t.ex. för Guatemala). För övrigt bidrar det senaste årets händelser i länder som Brasilien och Uruguay med värdefulla uppgifter om stadsgerillans betydelse och metoder. För Peru slutligen är problemen mera komplicerade och förtjänar alltså en egen, mycket noggrann analys.

Vi har i denna artikel försökt beskriva och precisera vissa av vår rörelses uppfattningar. Vi hoppas att de, som anser att vi tar fel och att våra antaganden om den revolutionära strategin är falska, uttrycker sin kritik så konkret som möjligt, klart utpekar våra fel och vilket alternativ de föreslår som strategi för den väpnade kampen.

Livio Maitan

15 mars 1970

## Ernest Mandel: Imperialismen och den nationella bourgeoisie i Latinamerika

(med anledning av en del förändringar i den ekonomiska och politiska strukturen)

### 1) Det imperialistiska kapitalet orienteras mot manufakturindustrin

Under de senaste femton åren har en viktig förändring ägt rum i de imperialistiska kapitalinvesteringarna i Latinamerika. Medan den råvaruproducerande sektorn traditionellt har föredragits har den relativt största delen av det imperialistiska kapitalet under dessa år investerats i manufakturindustrin. Denna förändring har varit så betydelsefull att, alltsedan slutet av 1966, posten ”manufakturindustri” har blivit den viktigaste i allt privat utländskt kapital som ackumulerats i Latinamerika. Denna kapitalackumulation hade då följande struktur:

Manufakturindustri	5 261 miljoner dollar
Oljeindustri (inkl. distribution av olja)	4 878 ” ”
Gruvor	1 697 ” ”
Diverse (bl.a. plantager, banker, försäkringar, offentliga tjänster)	3 828 ” ”
	15 664 ” ”

Källa: (OECD:s sekretariat)

Eftersom denna utveckling blivit ännu tydligare sedan dess är det troligt att 40-45 % av de imperialistiska investeringarna i Latinamerika nu görs i industrisektorn och att 50 %-nivån kommer att passeras inom en inte alltför avlägsen framtid.

De europeiska imperialistmakterna – framför allt den tyska imperialismen – har utan tvekan spelat en pionjärroll i denna process. De stora västtyska monopolistiska trusterna har kraftfullt fortsatt sitt framträngande i Latinamerika under de senaste åren. Dessa investeringar har praktiskt taget uteslutande koncentrerats i manufakturindustrin. De amerikanska trusterna som förlorat viktiga positioner (speciellt dominansen i Latinamerikas bilindustri) har reagerat på och följt denna rörelse.

Detta har emellertid djupare orsaker och är inte enbart en reaktion på de europeiska trusternas återkomst till de latinamerikanska marknaderna. Råvaruprisernas konstanta fall jämfört med de färdiga produkternas priser har medfört en relativ sänkning av profitkvoten i åtskilliga s.k. primära sektorer. Ett kapital som möter en sådan sänkning reagerar vanligtvis genom att strömma tillbaka mot de sektorer där profitkvoten är högre. Detta gäller speciellt en rad sektorer i manufakturindustrin som kemisk, petrokemisk, elektronisk industri, läkemedelsindustri, hushållsmaskiner, etc.

Här är några exempel: i nordöstra Brasilien har bara under de senaste åren följande imperialistiska bolag bildat produktionsfilialer, i allmänhet tillsammans med brasilianskt kapital:

General Electric, Dow Chemical, Union Carbide, Pirelli, Philips, Robert Bosch, General Food, Fives-Lille, Société Européenne d'expansion horlogère, etc.

Det petrokemiska komplexet i Capuava i Brasilien skapades med deltagande av inte endast Världsbanken utan också Wormsbanken och den franska banken för utrikeshandel, Shell i Brasilien bidrog också. Badische Anilin har just köpt upp 60 % i ett av de viktigaste brasilianska kemiska bolagen, Suvinil. Den brasilianska kemiska gruppen Mantiquera har gått samman med den amerikanska trusten F.M.C. Corporation och den brittiska trusten Laporte Industries Ltd. Péchiney samarbetar med den brasilianska firman A.S.A. för att bygga en aluminiumfabrik nära Recife.

Formeln "joint ventures" (gemensamma företag) har överallt lovprisats som det bästa medlet att "övervinna nationalistiskt motstånd mot det utländska kapitalet". Som en av det brasilianska storkapitalets typiska representanter, Roberto de Oliveira Campos, faktiskt sade är "de inhemska aktieägarna mycket intresserade av detta".

I Argentina, Uruguay, södra Brasilien och Paraguay har en stor reorganiserings- och expansionsplan för industrin inletts under beskydd av A.I.D. (bolaget för internationell utveckling, beroende av Världsbanken). I denna plan deltar, förutom ländernas "nationella" kapital, A.D.E.L.A., ett privat multinationellt investeringsbolag inom vilket man speciellt återfinner Rockefeller-gruppen – Chase Manhattan Bank, Deutsche Bank, D.E.L.T.E.C. (f.d. Swift-gruppen i Chicago) etc. Société Financière Internationale, också beroende av Världsbanken, lånade ut 10 miljoner dollar till A.D.E.L.A.

Detta utgör ett bra exempel på en annan "kombination" som är på modet: föreningen av privat imperialistiskt kapital, "nationellt" industrikapital, "nationellt" kapital av offentligt ursprung och internationellt kapital av offentligt ursprung. Vi återfinner en liknande förening hos Enka de Colombia S.A. i Medellín (Colombia), som är beroende av den holländska trusten A.K.U. Dess kapital ökas nu av A.K.U. (1,6 miljoner dollar), privata colombianska aktieägare (850000 dollar), Société Financière Internationale (1,6 miljoner dollar), det nationaliserade colombianska bolaget Corporación Financiera Nacional, ett lån från den västtyska banken Kreditanstalt für Wiederaufbau (2 miljoner dollar) och genom självfinansiering – outdelad profit – av Enka de Colombia själv (3,2 miljoner dollar).

Kamrat Vitale har i sin broschyr "¿Y después del 4, Que?" (Ediciones Prensa Latinoamericana, Santiago de Chile, september 1970) citerat en imponerande lista gemensamma företag som bildats de senaste åren i Chile: Rockwell Standard har gått samman med två chilenska bolag för produktion av bilreservdelar; General Motors med Automotora de Pacífico. Philips, RCA-Victor och Electromet har investerat i den chilenska elektroniska industrin, Phizet och Parke i läkemedelsindustrin, etc. (s. 27). Vitale citerar en artikel ur tidskriften Punto Final som försäkrar att av de hundrasextio viktigaste industribolagen i Chile, har mer än hälften utländska delägare.

## **2) Industrins betydelse i produktionen har ökat**

Det omedelbara resultatet av denna förändring i de imperialistiska investeringarnas inriktning har blivit en ökning av industrins betydelse för bruttonationalprodukten i en hel rad latinamerikanska länder. Denna förändring är naturligtvis inte likformig. De har praktiskt taget inte berört länderna i Centralamerika, Paraguay och Ecuador, och den har på ett brutalt sätt bromsats i Argentina. Inte desto mindre är förändringen över en period på 14 år (från 1953 till 1966) tydligt märkbar i många fall:

Industrins andel i bruttonationalprodukten i en del latinamerikanska länder i %:

	1953	1966
Chile	23	40
Argentina	28	37
Mexiko	28	33
Brasilien	24	27
Jamaica	17	26
Colombia	18	22
Peru	18	22

(FN: s statistiska årsbok)

Det är klart att denna ökning i industrins andel i bruttonationalprodukten, som är ett resultat av de utländska kapitalinvesteringarnas ökning, inte åtföljs av en minskning utan av en *ökning* av dessa länders ekonomiska beroende av imperialismen. Denna ökning av beroendet kan illustreras genom följande fenomen:

- All utrustning och en stor del av råvarorna som är nödvändiga för industrialiseringen måste importeras. Detta medför att ekonomins beroende av inkomster som härrör från exporten (vilken huvudsakligen förblir export av råvaror; industriprodukternas andel i den latinamerikanska exporten har endast stigit från 3 % för 1955-57 till 6 % för 1964-66)<sup>1</sup> ökar, och varje ny försämring av bytesbalansen leder till ett plötsligt avbrott i industrialiseringen, med alla de konvulsioner som följer av detta.
- En stor del av de reella resurser som finansierar de utländska investeringarna tages på platsen, suger alltså ut kapitalmarknaden och bromsar på så sätt upp den primitiva ackumuleringen av "nationellt" kapital.

Med det utländska kapitalets pådrivande roll följer inte enbart en ständig utförsel av utdelningar, räntor, m.m., utan också en ständig införsel av orimligt välbetalda tekniker och administratörer, vilket i sin tur ökar nettoutförseln av ländernas inkomster.

Sålunda betalade 1967-68 sex latinamerikanska länder (Brasilien, Mexiko, Argentina, Colombia, Venezuela och Chile) -vilka också är kontinentens mest industrialiserade – årligen mer än 25 % av sina totala inkomster från exporten i räntor på utländska investeringar och skulder, som de ådragit sig. (International Monetary Fund: Balance of Payments Year-book, vol. 20).

Den brasiliansks marxistiske ekonomen Theotonio Dos Santos publicerar en tabell i sin lilla bok *Dependencia económica y Cambio revolucionario* (Editorial Nueva Izquierda, Caracas, 1970), ur vilken det framgår att de nordamerikanska bruttoinvesteringarna i Latinamerika under perioden 1957-1964 uppgick till 15 miljarder dollar, varav mindre än 1,8 miljarder i själva verket exporterats från USA. Resten kommer antingen från outdelade vinster (dvs. från mervärdet producerat av de latinamerikanska arbetarna) eller från en avtappning av de lokala kapitalmarknaderna och bankkrediterna. Denna summa av 1,8 miljarder dollar som verkligen exporterats från USA till Latinamerika under denna period bör jämföras med den summa av 6,3 miljarder som under samma tidsperiod överförts från Latinamerika till USA i form av utdelningar, räntor, löner, etc.

### **3) Den neo-imperialistiska "industrialiseringen" leder inte till den klassiska kumulativa tillväxt, som är förbunden med de imperialistiska ländernas industrialisering**

"Industrialiseringen" genom de utländska kapitalinvesteringarna producerar inte de klassiska effekter som industrialiseringen ledde till i de imperialistiska länderna under 1800-talet.

Det finns ingen kumulativ tillväxt. Det finns ingen spridning av industriell teknik mot allt större sektorer av ekonomin. Det finns ingen större minskning av undersysselsättningen och arbetslösheten. Den ekonomiska politiken får ingen växande självständighet, etc.

Orsakerna till denna utveckling som avviker från den gamla historiska "normen" är lätta att förstå. De har alla sin grund i den internationella imperialistiska ekonomins dominerande ställning, i industrialiseringsformen och i den ökning av beroendet som denna leder till.

De industrier som införs av det utländska monopolistiska kapitalet är hypermoderna industrier, som sysselsätter relativt få arbetare.(2) Det har inte genomförts någon radikal jordreform, jordbruksbefolkningen har alltså inte på ett massivt sätt dragits in i det kommersiella kretsloppet. Någon utvecklad arbetsfördelning på landsbygden förekommer inte, liksom inte heller någon utvidgning av den nationella marknaden. Utvandringen från landsbygden ökar huvudsakligen i form av en marginell stadsbefolkning som delvis ersätter en marginell jordbruksbefolkning (Theotonio Dos Santos, op cit., ss. 28-29). De jordlösa bönderna övergår varken i ett jordbruksproletariat eller ett stadsproletariat utan i ett urbant *trasproletariat*.

Enligt en artikel i "Comercio Exterior de Mexico" (månadstidskrift för Banco Nacional de Comercio Exterior, juni 1970) lär Raul Prebisch, en av den latinamerikanska storbourgeoisens ledande ekonomer och ideologer, ha erkänt att integrationen av detta stora marginella (*marginalizado*) "underproletariat" i produktionsprocessen och i en kumulativ ekonomisk tillväxt är omöjlig. På det sättet uttrycks den latinamerikanska befolkningen *växande "marginalisering"*, ett fenomen som olika författare – såsom den peruanska ekonomen Anibal Quijano liksom Fernando Cardoso – har ägnat allt större uppmärksamhet. Detta fenomen har fått uppenbara politiska följder, som t.ex. den sensationella comeback som gjordes av den gamle diktatorn Rojas Pinilla och hans parti A.N.A.P.D. vid de senaste valen i Colombia.

Den ansenliga utsugning de imperialistiska trusterna utövar på den inre kapitalmarknaden i Latinamerika och den långsammare primitiva ackumulation av "nationellt" kapital som är ett resultat av denna utsugning, bromsar ännu mera spridandet av industriell teknik och en omfattande och djupgående industrialiseringsprocess, eftersom denna process bärs upp av små och medelstora kapitalistiska företag.

Den nationella marknadens otillräcklighet, som motsvarar frånvaron av kumulativ ekonomisk tillväxt, leder på detta sätt till ett paradoxalt resultat: de utländska imperialistiska trusterna som etablerat sig i Latinamerika blir själva anhängare av en gemensam latinamerikansk marknad. Detta sker inte så mycket för att genom en gemensam tullmur försvara sig mot konkurrens från varor som importerats från USA, Japan och Västeuropa, som för att möjliggöra sin egen industriproduktions avsattnings, vilken redan kvävs inom alltför snäva nationella gränser nästan samtidigt som de första fabriken byggs! Detta intresse delas av det "nationella" kapitalet som är intimt förenat med de imperialistiska trusterna – framför allt i den tunga industrin – vilket gör att de rationaliserar investeringarna och produktionen för flera länder med avskedanden och ökad arbetslöshet som resultat.

O.E.C.D.:s bulletin förklarade därför, just efter A.D.E.L.A.:s bildande, att man nu äntligen kunde tala om en verklig ekonomisk integration i Latinamerika. Underförstått: eftersom de monopol som dominerar den internationella kapitalistiska ekonomin fått intresse av det...

#### **4) Styrkeförhållandena och allianserna inom de dominerande klasserna i Latinamerika håller på att förändras**

Den dominerande klassen i Latinamerika brukade man traditionellt föreställa sig som ett block av *oligarkin* (storgodsägare och compradorbourgeoisie), allierat med imperialismen. Eftersom de huvudsakligen lever av exporten var dessa två krafter gynnsamt inställda till en frihandelspolitik, vilket ledde till en motsättning mellan deras och den s.k. "nationella" industribourgeoisins intressen, då den senares intresse krävde ett skydd mot konkurrens från billiga imperialistiska produkter. Konflikterna mellan den med oligarkin allierade imperialismen och den "nationella" bourgeoisien var på samma gång en reell konflikt och en begränsad konflikt.

*Reell* därför att det gällde en konflikt om omfördelningen av det i Latinamerika producerade mervärdet (av den samhälleliga överskottsproduktionen). Den "nationella" bourgeoisien ville reducera den andel som gick till imperialismen betydligt, för att öka sin egen andel och på så sätt stimulera en mer eller mindre klassisk industrialiseringsprocess. *Begränsad* därför att proletariats sociala tyngd växte proportionellt mycket snabbare än den "nationella" bourgeoisins, därför att denna fruktade att en revolutionär process skulle störta privategendomens herravälde som dess egen existens som klass var beroende av. Det gällde alltså för den "nationella" bourgeoisien att leda en huvudsakligen reformistisk rörelse och inte en revolutionär antiimperialistisk rörelse.

För att lyckas med denna reform av de klassiska latinamerikanska socioekonomiska strukturerna var den "nationella" bourgeoisien beredd att utöva påtryckningar på imperialismen med hjälp av begränsade och omsorgsfullt kanaliserade massmobiliseringar. Gardenas i Mexiko, Peron i Argentina, Vargas och Goulart i Brasilien markerade den högsta punkt som den latinamerikanska "nationella" bourgeoisien kunde uppnå. Deras fall angav samtidigt denna bourgeoisies misslyckande och försvinnande från den politiska scenen, rädslan för en revolutionär massmobilisering som skulle segra över deras önskan att öka sin andel av profitterna, framför allt från det ögonblick då deras kontroll av massrörelsen lossnade.

Genom de ekonomiska förändringar som ägt rum under de senaste femton åren, förändras de traditionella politiska strukturerna. Den objektiva basen för alliansen mellan oligarki och imperialism minskar. Den "nationella" industribourgeoisins självständighet gentemot de imperialistiska industritrusterna försvinner. Eftersom det "nationella" industrikapitalet inte kan uthärda en verklig konkurrenskamp mot dessa trustar har det en tendens att ansluta sig till dem. Antalet gemensamma företag ökar ständigt. Den nationella lagstiftningen tvingar för övrigt det utländska kapitalet att slå in på den vägen: bilindustrin är typisk i detta hänseende.

På detta sätt uppstår efterhand en ny allians, en förening av imperialistiskt kapital och nationellt industrikapital, som har intresse av att slå på oligarkin – inte bara storgodsägarna och exportörerna(3) utan till och med det vanliga gruvkapitalet. I den utsträckning det gäller att befria resurser och kapital för att finansiera industrialiseringen och import av utrustning och i den utsträckning det gäller att skapa en – må vara marginell – tillväxt av den inhemska marknaden, så förenas "industrikapitalets" opposition mot "oligarkin" med "industrikapitalets plus de imperialistiska industritrusternas" (eller snarare "industrikapital dominerat av imperialistiska industritrustar") oppositionen mot den gamla oligarkin.

Kamrat Hugo Blanco har alltså fullständigt rätt när han talar om uppkomsten av en *ny oligarki i den gamlas ställe* (Rouge 12 oktober 1970), Ty intressesammanflätningen av den hädanefter

dominerande imperialistiska industrisektorn och de av industrialisering intresserade ”nationella” borgerliga skikten är sådan att ingen total antiimperialistisk strategi – ens i rent taktiskt syfte – kan komma i fråga för denna ”nationella” bourgeoisie av ny typ (en del av den tenderar för övrigt att byråkratiseras, att omvandlas till ett funktionärsskikt som leder en nationaliserad sektor i syfte att gynna både det privata industrikapitalets ackumulation och – särskilt – sin egen förmögenhet). Den slutliga prövningen av sådana partiella antiimperialistiska åtgärder, av en effektiv minskning -om än på ett begränsat plan – av de latinamerikanska ländernas beroende av imperialismen, äger inte längre rum genom nationaliseringar av de eller de gruvbolagen eller plantagerna utan genom nationaliseringar av industriföretag.(4) Och detta kommer inte alls i fråga för den ”nya oligarkins” representanter. De nationaliseringar de förfäktar och förverkligar åtföljes alltid av stora gottgörelser *vilket just låter det imperialistiska kapitalet lämna råvarusektorn utan hinder och utan sociala konvulsioner för att i stället inrikta sig på den industriella sektorn.*

### **5) Imperialismens hållning anpassas till denna förändring av dess ekonomiska intressen**

Imperialismens intelligentaste företrädare har till fullo förstått den sociala och politiska betydelsen av dessa förändringar av dess egna intressen i Latinamerika. Även om de europeiska imperialisterna också här har spelat en pionjärroll var det fulla erkännandet av dessa förändringar i Nelson Rockefeller's rapport ett mycket betydelsefullt faktum. Betydelsen av detta erkännande ligger huvudsakligen i att familjen Rockefeller, med sina jättelika intressen koncentrerade i den latinamerikanska oljan, tidigare personifierade den amerikanska imperialismens attityd gentemot Latinamerika och idag personifierar den förändring som håller på att äga rum.

Man skulle kunna citera hela Rockefeller-rapporten, som från början till slut domineras av en medvetenhet om detta fenomen. Men det räcker utan tvekan med följande avsnitt:

”På samma sätt som de övriga amerikanska republikerna är beroende av USA för att tillfredsställa sina behov av maskiner är USA beroende av dem för att skapa en stor marknad för sina tillverkade produkter. Och liksom dessa länder betraktar USA som en marknad för sina råvaror, vars försäljning gör det möjligt för dem att köpa maskiner för sin egen utveckling, betraktar USA dessa råvaror som nödvändiga för sin industri, av vilken så många medborgares sysselsättning beror.”

”Men detta ömsesidiga (sic) ekonomiska beroende håller på att förändras och måste förändras. En växande ström av handel med industriprodukter i båda riktningarna bör ersätta det nuvarande utbytet av färdigtillverkade varor mot råvaror.” (Quality of Life in the Americas, Text of the Rockefeller Mission Report, The Department of State Bulletin, 8 December 1969, vår kursiv.)

Den av Marx upptäckta lagen, enligt vilken det är det sociala varat som bestämmer medvetandet, har tydligen inte förlorat sin aktualitet om man betraktar förändringarna i den amerikanska bourgeoisins medvetande om Latinamerika ... Det är i denna förändring av ekonomiska intressen man måste söka förklaringen till den besynnerliga tolerans som den amerikanska imperialismen hittills visat mot general Velascos och general Ovandos nationaliseringar, och till och med mot de nationaliseringar som förbereds av Salvador Allende.(5) ”Betala gottgörelse och tillåt återinvesteringar i ert lands industrisektor: det är allt vi begär” – underförstått: ty på så sätt stärks vårt grepp om er ekonomi och ert samhälle, samtidigt som detta grepp blir mindre avskytt av massorna. Sådan är imperialismens inställning till ”militärreformismen” ...(6)

## 6) Imperialismens inställning till "militärreformismen"

Det vore naturligtvis alltför enkelt att begränsa hela problemet angående imperialismens inställning till de s.k. "militär-reformistiska" regimerna till denna enda faktor: det omedelbara ekonomiska intresset. Det finns ett socialt, eller snarare sociopolitiskt-militärt intresse som går före den ena eller andra gruppens intressen hos den nordamerikanska imperialist-bourgeoisien vare sig de producerar råvaror eller färdigtillverkade produkter. Latinamerika gick in i en fas av djupgående sociala omvälvningar genom den kubanska revolutionens seger. Denna fas är inte avslutad och kommer att förlängas till åtminstone nästa årtionde. Den gamla oligarkin står fullkomligt maktlös inför uppgiften att krossa eller effektivt undertrycka de sociala krafter som kräver en radikal förändring av kontinenten. Det är alltså livsviktigt för imperialismen att stödja och driva fram politiska krafter som kan kanalisera den potentiellt revolutionära energin i en riktning som inte leder ut ur det kapitalistiska produktionssättet och det internationella kapitalistiska systemet.

Vi överdriver inte när vi säger att man återfinner dessa överväganden ordagrant i Nelson Rockefellers rapport. Här följer några funderingar av den aktningvärde guvernören i staten. New York, även medlem av den aktningvärda familjen av oljemagnater och storfinans som befinner sig på toppen av Förenta Staternas affärspyramid:

"Industrialiseringens och moderniseringens dynamik har spänt trådarna i den sociala och politiska strukturens vävnad. Politisk och social instabilitet, ökade krav på radikala lösningar av problemen och en förstärkt tendens till nationalistiskt oberoende gentemot USA kännetecknar situationen.

... Nihilism och anarkism jäser över hemisfären.

... De flesta amerikanska republikerna har ännu inte mobiliserat de nödvändiga elementen för en omfattande industrialisering av sina ekonomier. De har i olika grad behov av mer och bättre utbildning, av ett effektivare system för att kanalisera det nationella sparandet mot kapitalbildning och industriell investering, av lagar som skyddar det allmänna intresset samtidigt som de uppmuntrar företagsamhet och av ökad regeringshjälp för att stödja den industriella tillväxten.

... De styrande står inför detta dilemma: De vet att samarbete med och deltagande av USA i stor utsträckning kan bidra till ett snabbare förverkligande av deras målsättningar, men också att deras politiska legitimitet mycket väl kan vara beroende av den självständighetsgrad gentemot USA de lyckas upprätthålla.

... Även om det ännu inte är välkänt, återfinnes även de militära strukturerna och den katolska kyrkan bland de krafter som i dag handlar med sikte på en förändring i de andra amerikanska republikerna. Det är en ny roll för dem.

... I många central- och sydamerikanska länder är armén den viktigaste politiska grupperingen i samhället. Militärerna är symboler för makt, auktoritet, suveränitet och även den nationella stolthetens källa. De betraktas traditionellt(!) som de avgörande domarna över nationens välfärd.

... Kort sagt: en ny militärtyp uppträder och blir ofta en betydande kraft för en konstruktiva social förändring i de ' amerikanska republikerna. Motiverade av en växande otålighet inför korruptionen, ineffektiviteten och en stagnerande politisk ordning är de nya militärerna redo att tillämpa sin auktoritära tradition för det sociala och ekonomiska framåtskridandets ändamål." (Quality of Life in the Americas, op. cit., ss. 502, 503, 504, 505.)

## 7) "Militärreformism" och massrörelser

Den typiska industrialiseringsform som utvecklats sedan femton år i Latinamerika – i intim förening med de imperialistiska trusterna och under deras ledning, har medfört att den pågående industrialiseringen inte har minskat utan ökat de., sociala, spänningarna, tvärt emot de optimistiska förutsägelser som gjorts av anhängare av den gradvisa utvecklingen. Den sociala situationens explosiva karaktär bestäms av den ökande undersysselsättningen och



arbetslösheten, den galopperande inflationens effekter på massornas levnadsnivå – ibland. åtföljd av en brutal reallönesänkning som i Argentina och Brasilien liksom i Bolivia under Barrientos diktatur; störningarna i undervisningssystemet som leder till en inte mindre massiv intellektuell arbetslöshet(7), de små och medelstora företagens ( däribland även små och medelstora bönder) permanenta kris, landsbygdens växande skuldsättning, etc.

Denna ökning av de sociala spänningarna har som resultat en allt mer uttalad radikaliserings av massorna, och inte enbart av förtruppen. Det tidigare isolerade bolivianska gruvproletariatet har idag en mäktig kopia i Cordobas och Rosarios proletariat. Det är nu bara en tidsfråga innan samma sak återupprepas i Chiles, Brasiliens och andra länders proletariat.

Under dessa förhållanden måste ”militärreformismens” inställning till massrörelsen nödvändigtvis vara olik de bonapartistiska ledarnas inställning, vilka uttryckte den gamla ”nationella” industribourgeoisens intressen, exempelvis Gardenas, Peron och Vargas.

Gardenas, Peron och Vargas hade intresse av att mobilisera arbetarna då de flesta arbetade för imperialismen och oligarkin, då priset för denna mobilisering betalades av dessa och inte av den ”nationella” bourgeoisien (som till och med kunde hoppas förvandla en del av detta pris till ackumulationsfonder för den ”nationella” industrin genom olika ekonomiska och finansiella mekanismer). Velasco och hans eventuella efterföljare i Argentina, Brasilien och på andra håll har inget intresse av att genomföra en sådan mobilisering eftersom priset för denna skulle komma att betalas framför allt av manufakturindustrin där majoriteten av proletariatet nu arbetar.

De militärreformistiska regimernas huvudsakliga sociala funktion är alltså inte att *mobilisera* massorna för att åstadkomma en förändring av styrkeförhållandet till imperialismen. Tvärtom, den är att *hålla tillbaka* massrörelsen, i samarbete med och med stöd av imperialismen, genom att erbjuda den reformer och ett suddigt antiimperialistiskt och ”socialiserande” frasmakeri. Skillnaden består i *formen* för kampen mot ”de subversiva elementen”: ren och skär repression och terror i gorillornas fall; reformer, antiimperialistisk demagogi och repression ”i smyg” i militärreformismens fall. Men den ”smygande” repressionen kan förvandlas till blodig repression över en dag när massrörelsen överskrider de snäva gränser den blivit tilldelad av den ”upplysta” diktaturen.

Detta betyder inte att det inte finns verkliga intressekonflikter mellan delar av de inhemska dominerande klasserna, delar av imperialismen och politiska krafter (framför allt tendenser inom armén), som försöker göra sig mer oberoende av de sociala krafter de anses representera. Dessa konflikter existerar, är viktiga och måste integreras i vår allmänna analys för att vi skall kunna förstå den politiska, sociala och ekonomiska utvecklingens skiftningar i varje specifikt latinamerikanskt land, i varje specifikt ögonblick. Vi har helt enkelt försökt precisera vad som förefaller oss vara utvecklingens *allmänna* riktning och tendens, utan att därigenom göra anspråk på att ha löst alla problem.

Detta betyder inte heller att de arbetande massorna och revolutionära organisationerna bör vara likgiltiga inför de specifika former exploateringen och förtrycket som de lider under tar sig. Varje legal eller halvlegal möjlighet till propaganda, agitation och organisering av avantgarden måste utnyttjas till fullo. Varje ny inskränkning eller avskaffande av arbetarorganisationernas demokratiska rättigheter måste betraktas som ett angrepp på rörelsen och bekämpas kraftigt.

Men det gäller att undvika alla illusioner om ett återvändande till konstitutionella regimer med klassisk borgerlig parlamentarisk demokrati, om ett återvändande till ett klimat i vilket arbetarrörelsen skulle kunna organiseras och stärkas gradvis, utan avbrott och på ett legalt

sätt. Detta motsvarar varken de militärreformistiska regimernas avsikter eller möjligheter, och inte heller den ”nya oligarkins” intressen som ger dessa regimer sitt stöd.

Detta motsvarar framför allt inte styrkeförhållandena. De dominerande klasserna i Latinamerika är för svaga för att kunna kosta på sig lyxen med regimer som temporärt skulle stabilisera dem, men till priset av en verklig höjning av massornas levnadsnivå.

Perspektivet som följer av denna analys är en serie förrevolutionära och revolutionära konvulsioner, avbrutna av temporära nederlag och den latinamerikanska bourgeoisins försök att finna lösningar av den ”militärreformistiska” typen, men vilka efter en viss tid leder till nya konvulsioner och till nya kraftmätningar.

Uppbyggandet av en duglig revolutionär ledning för städerna och landsbygdens proletariat och halvproletariat är det enda sättet att komma ut ur återvändsgränd. Det är mer än någonsin den centrala uppgiften. Strategin för väpnad kamp i intim förening med och under tilltagande integrering i massrörelsen, i vilken man måste få ett allt större förtäste, är det enda sättet att bygga det revolutionära partiet i de flesta latinamerikanska länder i det nuvarande historiska sammanhanget.

Ernest Mandel

20 oktober 1970

## Hugo Blanco: Den peruanska regeringen, oligarkin och de utsugna

Det råder stor förvirring inom vänstern huruvida denna regering är anti-oligarkisk eller inte. Den abstrakta karaktären av uttrycket ”oligarki” bidrar till denna förvirring. Om man i vårt land med oligarki menar bomulls- och sockersektorn eller sierrans caciquism(1), kan man säga att regeringen är anti-oligarkisk. Men om man med oligarki menar en intressegrupps regering, kan man inte kalla juntan anti-oligarkisk. Vi bör snarare säga att den representerar den ”nya oligarkin”, som ersätter den ”gamla oligarkin” och till stor del till och med suger upp den senare, införlivar den med sig själv med dess samtycke eller med våld.

### Peru, imperialismens halvkoloni

Vårt land har varit och är fortfarande USA-imperialismens halvkoloni: imperialismen i sin klassiska form karakteriserades av att den motsatte sig de underutvecklade ländernas kapitalistiska utveckling, höll dem kvar i deras roll som råvaruproducenter och importörer av industriprodukter; Latinamerika var ”en råvarukälla” som kompletterade ”industriländerna” inom en imperialistisk ekonomis ramar. I detta sammanhang var imperialismens huvudsakliga allierade i vårt land ägarna av socker- och bomullsodlingarna, sierrans caciquer, exploatörerna, importörerna, exportörerna och de med dessa sektorer förbundna bankerna, dvs. de grupper som hade intresse av att kvarhålla vårt land i underutveckling.

### Oligarki och industriell bourgeoisie

Den industriella bourgeoisien som eftersträvade landets kapitalistiska utveckling var mycket svag. Trots detta ökade den industriella sektorns betydelse undan för undan. I själva verket förstod dels imperialistiska företag till sist att det var mycket mindre förmånligt för dem att sända råvarorna till utlandet, betala relativt höga löner till nordamerikanska arbetare och sedan på nytt skicka de färdiga produkterna till Peru, än att sätta upp egna fabriker i vårt land. Förutom närheten till råvarukällorna skulle de kunna utnyttja billig indiansk arbetskraft, betalad i sol,(a) och tillverka produkterna i samma land som de skulle säljas. Dels valde en del industriägare som måste importera råvarorna att etablera sig där, liksom ”monteringsindustrier” som på så sätt kunde dra sig undan skatter genom att få bilar och annat levererat till sig i lösa delar.

Men å andra sidan utökar den ”gamla oligarkins” familjer sin aktivitet och inriktar den på industrisektorn på ett mer eller mindre generaliserat sätt: namn som Aspillaga, De La Piedra, Pardo och Prado börjar dyka upp i fabrikationsindustrin.

### Industrialisering och jordreform

Industrins tillväxt i vårt land och i de imperialistiska länderna kräver alltså en ökning av antalet konsumenter. Bondemassorna som till stor del lever i en självförsörjande ekonomi utgör en stor potentiell marknad, men även om bondeklassen långsamt förvandlas till konsumenter av industriprodukter finns det ett allvarligt hinder för en ökning av denna process' snabbhet: detta hinder består huvudsakligen i den gamla agrara strukturen och i de halvfeodala produktionsförhållandena (bönderna erhåller inte pengar för sitt arbete utan endast rätten att odla ett litet jordstycke för sin egen utkomst). Dessa skäl gör att de inhemska industriägarna och imperialisterna betraktar en jordreform som en verklig nödvändighet.

Desto mera eftersom – även om industrialiseringen genomförs endast av staten och de inhemska kapitalisterna – de sektorer av imperialismen som producerar färdigtillverkade

varor har ett växande intresse av vårt lands industriella utveckling, då detta är enda sättet för landet att suga upp deras produkter.

De koloniala revolutioner som håller sig inom *den kapitalistiska ekonomins ramar* lär imperialismen att en jordreform och industrialisering, trots deras "nationella" pretentioner, gynnar den kapitalistiska ekonomin inte enbart genom import av nya konsumtionsvaror utan också genom import av tung utrustning, på villkor att de stannar inom den kapitalistiska ramen.

Det finns alltså betydande sektorer av imperialismen som är intresserade av vårt lands kapitalistiska industrialisering. För övrigt medför industrialiseringsprocessen att behovet av ingenjörer och tekniker som är utbildade på inhemska och utländska universitet ökar. Men eftersom antalet överstiger den existerande industrins behov utgör dessa – liksom andra delar av den till industriproduktionen knutna medelklassen – ett nytt påtryckningselement för industrins utveckling.

Det är de ovan uppräknade sektorerna som är speciellt intresserade av vårt lands kapitalistiska industrialisering. Vi har betonat de imperialistiska sektorernas roll eftersom detta är en aspekt som opportunisterna inte vill se, en specifik aspekt för imperialismen under den neokapitalistiska etappen, och en aspekt som skiljer den från sin gamla grundläggande opposition mot våra länders industriella utveckling.

Men förutom dessa sektorerers särskilda intresse av landets kapitalistiska industrialisering har alla exploatörerna, såväl nationella som imperialister, *ett allmänt intresse: att bevara det kapitalistiska systemet*. Enda sättet att bevara det är att uppmuntra industrialiseringen. Därför försvarar den mest upplysta delen av exploatörerna landets kapitalistiska industrialisering. (Det finns kamrater som anser att endast denna sista faktor är av betydelse, men vi håller inte med om detta.)

Men om de krafter som är intresserade av att röja den "gamla oligarkin" ur vägen vore så starka och dessutom åtnjöt folkligt stöd, varför behövdes en statskupp? Just på grund av den stora fara som mobiliseringen av folkligt stöd innebar för utsugarna.

### **Militärens roll...**

Det parlamentariska systemet är inte lämpat att genomföra sådana förändringar. Om varje utsugargrupps speciella intressen hade uttryckts "demokratiskt" (dvs. inte enbart den gamla oligarkins intressen och de till "den industriella utvecklingen positivt inställda" sektorernas utan också varje enskilds speciella intressen, där alla försöker "sko sig själv"), om man alltså hade fört en bred offentlig diskussion om alla dessa problem, hade man stimulerat folkets deltagande. Och att göra upp sina inbördes stridigheter offentligt hade på ett allvarligt sätt skadat de härskande klassernas makt.

A.P.R.A.(2) tvingades på grund av sitt "vanhedrande revolutionära förflutna" uppföra sig på ett fullkomligt servilt sätt gentemot den gamla oligarkin (i denna parlamentariska period huvudsakligen företrädd av U.N.O.(3) av vilken den tiggde favörer).

"Alliansen" A.P.-D.C.(4) kunde ha krossat reaktionen genom att stödja sig på folkets massor, men denna mobilisering är just vad alla utsugare fruktar mest av allt. Säkra på denna fruktan och på de "till industrialiseringen positiva" sektorernas vacklan, genomdrev den gamla oligarkin och de med denna förbundna imperialisterna sin vilja. De gjorde inte enbart lagen om jordreform verkningslös under den sista etappen, utan tvingade också regeringen att på ett skandalöst sätt kapitulera för att få tillbaka oljefyndigheterna i La Brea och Parinas. Skandalen om "sidan 11"(5) plus omöjligheten att genomföra jordreformen visade tydligt fiaskot för Belaundes reformistiska försök. Detta var farligt inte endast därför att dessa två

åtgärder var nödvändiga för att påskynda den industriella utvecklingen, utan också därför att massorna redan var medvetna om dessa två problem.

Detta var inte bara ett fiasko för ”Belaundismen”, utan visade också på omöjligheten att genomföra borgerliga reformer inom en parlamentarisk regims ramar utan en farlig mobilisering av massorna.

Av dessa skäl blev statskuppen nödvändig för att de till utvecklingen positiva sektorerna skulle ta itu med planeringen av brådskande och nödvändiga reformer för att påskynda industrialiseringen och rädda systemet.

### **... och regimens natur**

Som många har bedömt det har de väpnade styrkorna i många länder förvandlats till ett slags borgerligt parti, som kommer just i tid för att ersätta ”politikerna” som förlorat sin prestige. Vilket naturligtvis inte innebär att det inte inom själva de väpnade styrkorna uppstår slitningar, som har sin grund i de olika sektorer av exploatörerna som de företräder. Militärorganisationen har emellertid den fördelen att meningsskiljaktigheterna hålls hemliga, utan öppen debatt, utan att folket blir medvetet om dem.

Vi kan säga att den sittande regeringen är bonapartistisk, eftersom den representerar alla de exploaterande skikten i dess helhet, och dess uppgift är att rädda systemet. Dess sätt att rädda det gynnar onekligen särskilt de delar av bourgeoisie som är positiva till utvecklingen, vilkas intressen regimen identifierar sig med mest.

Och regimen har på ett våldsamt sätt kolliderat med de gamla oligarkiska sektorerna och klassiska imperialistiska intressen. Ty regeringen har vidtagit åtgärder som kraftigt berör dessa sektorer och gynnar den industriella bourgeoisie.

Lagen om jordreformen visar detta. Trots alla sina begränsningar försöker den tillintetgöra latifundierna, öka produktiviteten, skapa ett småborgerligt bondeskikt med en köpkraft som möjliggör dess integrering i den kapitalistiska marknaden.

Dessutom tvingar den expropriationsform som praktiseras med ”industriella tillgångar” caciquerna att förvandlas till industrikapitalister, vilket bevarar deras utsugarroll även om de tvingas att genomgå en förvandling.

Stärkandet av den borgerliga staten inom den nationella ekonomins ramar är en karaktäristisk egenskap för neo-kapitalismen såväl i efterblivna som i avancerade länder. Ställda inför risken att det kapitalistiska systemet går sin undergång till mötes om det förblir prisgivet åt den kamp som pågår mellan de olika nationella utsugarna om större vinster, har de själva blivit medvetna om behovet av en allt starkare borgerlig stat, med växande makt att fatta beslut om den ekonomiska politiken. Endast på detta sätt kan staten styra kapitalismen på ett tillräckligt effektivt sätt för att hindra den att lida skeppsbrott.

Här är orsaken till den berömda planeringen. Det är därför staten försöker överta skötseln av tjänsterna (energikällor, kommunikationer, transporter, etc.) basindustrier och andra av ekonomins hävstänger. Det är därför Juntan nationaliserade raffinaderierna och handeln med koppar och andra mineraler, liksom handeln med fiskmjöl. Det är därför den understödde statsbanken, kontrollerade den utländska valutan, nationaliserade telegrafan och subventionerade det ”Peruanska Skeppsbolaget”.

Staten försöker ta kontroll över ekonomins fundamentala hävstänger för att dessa skall utvecklas på bästa sätt för kapitalisternas intressen, dvs. möjliggöra för industrin att förfoga över allt som är nödvändigt för att erhålla störst profiter. Detta kallas ”ekonomisk utveckling”, den kapitalistiska ekonomins förvisso.

Och utbildningsreformen är inget annat än ett komplement för detta syfte.

### **Ett exempel på arméns "reformism": den kapitalistiska rationaliseringen av utbildningen**

Perus utbildningssystem var faktiskt anakronistiskt – en kvarleva från förfädernas samhälle. Ämnat åt de aristokratiska skikten hade det med knapp nöd genomgått vissa förbättringar på högskolenivå (det är emellertid säkert att studenternas ingripande på universitetet modifierade den högre utbildningen avsevärt). Den primära och sekundära utbildningen förblev däremot nästan oförändrad. Men de folkliga skiktens massiva inträde i primär- och sekundärskolorna – som dittills bara mottagit en elit som i allmänhet avslutade sina studier i den högre undervisningsformen – ledde till kaos i utbildningssystemet.

Regeringen har nu reformerat primär- och sekundärskolorna för att de skall producera de mellankadrer och den kvalificerade arbetskraft som behövs för ett industriellt samhälle. Detta utgör utan tvekan ett framsteg. Räntabilitetskriteriets införande i fakulteterna har emellertid lett till en tillbakagång, genom att i praktiken upphäva studenternas makt på universitetet. Ty denna makt förde bland annat fram kampen för ett universitet i folkets och inte i utsugarnas tjänst, vare sig de var av den "gamla" eller "nya sorten", imperialistiska eller nationella, caciquer eller kapitalister.

Men regeringen stöter också på de industriella sektorernas motstånd, och beviset på detta är motståndet mot Industrilagen.(6) Denna oenighet har gjort det möjligt att klart visa regimens bonapartistiska karaktär. Medan den Nationella Industriföreningen bevakar kapitalisternas omedelbara intressen med den blinda girighet som kännetecknar de enskilda exploatörerna, representerar Juntan alla exploatörerna och försvarar denna industribourgeoisies allmänna historiska intressen.

De ansträngningar som gjorts för att minska beroendet av imperialismen är ytterligare ett bevis på regimens bonapartistiska karaktär, utan att detta innebär att den är "antiimperialistisk" då landets kapitalistiska utveckling – som vi sett -ryms inom ramen för imperialismens allmänna intressen i neokapitalismens epok.

### **Vänstern**

En stor del av vänstern har feget kapitulerat inför den borgerliga regeringen.

– Först det pro-ryska Kommunistpartiet, som är förtjust över att se sin stalinistiska teori om den "progressiva nationella bourgeoisien bekräftad av verkligheten". Vid sin sida har det opportunisterna av gammalt märke som F.L.N. och enstaka "personligheter". Även en pseudo-trotskyist som pablisten Frias och posadisterna i "Voix Ouvrière" har umgåtts broderligt under den "revolutionens" fana som militärjuntan viftar med och har upptäckt att "verkligheten står över teorin" samt gjort självkritik för sina gamla ställningstaganden.

Alla dessa grupper dansade av lycka när de mottog Fidels "välsignelse" för sin kapitulation.

Dessa grupper spelar i sin helhet, men på olika sätt, en relativt viktig roll som regeringens lakejer, genom att vilseleda och bromsa massrörelsen.

– Andra delar av vänstern har behållit sina sekteristiska positioner och har trots sig kunna notera att inga viktiga förändringar skett i den peruanska verkligheten. Vissa av dem har till och med betecknat den nya regimen som fascistisk utan att göra någon skillnad mellan den och extremhögern. De isolerar sig på så sätt från massorna som har vissa illusioner om regeringen, vilka ännu inte svikits genom deras egen erfarenhet. Dessa kamrater gör ingen som helst allvarlig ansträngning att hjälpa massorna i deras omedelbara kamp. Denna

ultravänsteristiska inställning har gynnats av regimen brutala repression, som hårdast drabbat universitetet, dessa grupperns hemvist.

– Det trotskistiska F.I.R. – den peruanska sektionen av Fjärde Internationalen – behåller den inställning marxisterna alltid haft i liknande situationer: vi stöder alla progressiva åtgärder regeringen vidtar, men vi stöder inte den borgerliga regeringen som genom dessa reformer försvarar själva det kapitalistiska systemet.

F.I.R. betraktar klasskampens aktuella nivå i hela landet och på alla kampavsnitt. F.I.R. utgår från denna verklighet för att gradvis höja kampens nivå, leda den mot erövringen av makten som oundvikligen går över den borgerliga statens våldsamma krossande genom de kämpande och organiserade arbetarna. Det gör sig ingen illusion om möjligheten att gradvis förvandla utsugarstaten till en socialistisk stat hur reformistisk den borgerliga regeringen än är! Det gör sig inte heller några som helst illusioner om mirakulösa resultat framkallade av desperata aktioner hur heroiska och uppseendeväckande de än må vara, men inte har något gemensamt med massornas fostran genom egen kamp. Endast där är heroismen fruktbar, explosiv och nödvändig. F.I.R. lär sig allt snabbare att höja sig över både den opportunistiska tröttheten och den äventyrliga desperationen, som ofta blandas och kombineras vilket vi just nu kan se så många exempel på.

### **Regeringen och massorna**

Juntan utnyttjar alla reformistiska åtgärder till maximum i demagogiskt syfte. Den kallar sig ”antiimperialistisk”, säger sig vara ett verktyg för en unik historisk process, varken socialistisk eller kapitalistisk utan specifikt peruansk. Regeringen ger sig ut för att vara böndernas frälsare eller för att vara Tupac Amaros sista efterföljare. Den förklarar sig vara nationalistisk in i märgen, absolut revolutionär, etc.

Juntan understöds i denna kampanj av en stor skara ”vänsterister” och opportunisterna av alla slag. Extremhögern själv gynnar denna demagogi genom att attackera regeringen utifrån sina stenåldersmässiga positioner.

Det är klart att Juntan är rädd för massmobiliseringar till regeringens stöd. Förstädernas ”stöd”möte och C.G.T.P.:s(7) ”stöd”möte förskräckte verkligen den, ty de visade byråkraternas oförmåga att hålla mobiliseringarna inom de önskade ramarna. De så omskrutna ”Kommittéerna för revolutionens försvar” är inget annat än löjliga grupper av opportunisterna, uppkomlingar och byråkrater. Detta beror delvis på massornas bristande entusiasm att ge liv åt dem men framför allt på regeringens rädsla för folkliga mobiliseringar, vilka de än må vara.

### **Arbetarklassen**

De grundläggande problem som berör arbetarklassen är levnadskostnadsökningen och arbetslösheten.

C.T.P.(8) som leds av A.P.R.A. har inte längre något inflytande sedan A.P.R.A. förlorat sitt anseende redan före statskuppen. De kan inte längre lura arbetarna med ”de apristiska parlamentsledamöternas och tjänstemännens stöd” när dessa kastats ut.

C.G.T.P., som leds av det pro-ryska Kommunistpartiet blir starkare trots sin opportunistiska och byråkratiska. Arbetarklassen bevarar – trots att den inte har något förtroende för regeringen – vissa förhoppningar att kunna bromsa kapitalisternas offensiv genom stöd från C.G.T.P. i regeringen. Därför förklarar C.G.T.P. att ”arbetsministeriet ännu inte anpassat sig till revolutionen”, i stället för att visa att det är just dess anti-arbetarinställning som passar utmärkt för den industrialiseringsvänliga borgerliga reformismen.

Mötet för ”stöd åt regeringen” som arrangerades av C.G.T.P. var mycket betecknande, inte endast därför att det tydligt visade kommunistpartibyråkraternas servilitet, utan även därför att man såg fackföreningarna ta mötet som förevändning att framlägga sina krav: plakat och paroller från fackföreningarna på basnivån uttryckte arbetarnas krav och när man förklarade sitt stöd åt regeringen hoppades man att detta skulle få den att överväga dessa krav.

Proletariatet kämpar ständigt för sina rättigheters försvar, ofta med stor kamplust och stort hjältemod. Olyckligtvis lider denna kamp av en fruktansvärd atomisering; C.G.T.P.:s stöd till fackföreningar i konflikt är i själva verket tomt prat, ”diplomati”.

Dessutom har den peruanska arbetarklassen sedan tiotals år inte någon tradition av centraliserad kamp för sina krav. Det är bland annat av detta skäl den ännu inte utövar något tryck på C.G.T.P.-byråkratin för att av den kräva en samlad kamp. I allmänhet kräver den endast effektivare stöd till isolerade konflikter.

Vårt omedelbara arbete inom arbetarklassen är inriktat mot en demokratisk planering av kampen för att skapa en centralisering av den, och mot ett systematiskt användande av massmobiliseringar som det viktigaste vapnet.

Vi kämpar för stöd åt fackföreningar i konflikt med kapitalisterna, för samordning av dem, för skapandet av Förenade Fackföreningar för regioner och branscher; vi går framåt mot den Förenade Nationella Fackföreningen.

Och våra oavbrutna ansträngningar att stärka och demokratisera fackföreningarna, de regionala förbunden, industriförbunden och C.G.T.P. är en del av denna kamp.

Vi tror – som trotskister – att om man betraktar klasskampens nuvarande situation, detta är det bästa sättet att höja arbetarrörelsens medvetande- och organisationsnivå. Stora skikt av fackföreningsavantgardet är överens med oss om dessa omedelbara förslag av facklig karaktär. Vår plikt är att organisera detta avantgarde kring ett gemensamt fackligt program. Endast detta kan stärka vår kamp mot kapitalisterna och deras regering och mot den opportunistiska byråkratin som förråder denna kamp.

## **Bondeklassen**

Den lider fortfarande av frånvaron av en organisation som företräder dess intressen i nationell skala.

Fast den har fler skäl att stödja regeringen är bondeklassen mindre naiv än man kunde tro. Den blodiga repression som de tidigare regimerna och den nuvarande regimen har låtit bönderna utstå genom armén har präglats in i deras minne och stärker misstroendet samtidigt som den verkar upplösande på mobiliseringen. Statsbyråkratins manövrer ökar detta misstroende. Man får emellertid absolut inte generalisera dessa påståenden om bondeklassen, eftersom dess medvetandenivå varierar mer i olika regioner och sociala skikt än arbetarklassens.

Opportunisterna försöker få bönderna att stödja regeringen ovillkorligt och leda dem i släptåg bakom jordreformsagen.

Sekteristerna som förkastar hela lagen isolerar sig från bönderna och hjälper därigenom regeringen och opportunisterna.

Vi måste utarbeta ett övergångsprogram som utnyttjar lagens alla positiva aspekter för att driva på böndernas mobilisering, demokratisk kontroll av kooperativen och hela jordbruksreformen och för att skapa ett försvar för bondeorganisationerna.



Även om vi huvudsakligen inriktar oss på de allra fattigaste skikten, måste vi fortsätta våra försök att organisera och centralisera hela bonderörelsen.

Inom denna allmänna ram kommer vårt arbete att variera starkt i varje speciellt fall. Till exempel:

- La Convención (Cusco): betala inte en centavos för jorden som vi har tillkämpat oss och som redan befinner sig i våra händer. Vi måste organisera ”habilitados” (lantarbetarna) vilka kommer att bli ett fast stöd för stridens förtrupp, som står i spetsen för Provinsfederationen och måste bemöta de rika böndernas påtryckningar. Vi måste sprida kännedom om framgångarna i Chaupimayo där bönderna lagt beslag på caciquernas planlager och brukar dem kollektivt till allas nytta. De har motstått regeringens alla försök att få dem att betala dessa planlager som de odlat med sin svett och sina tårar och som de erövrat genom kamp.
- Kooperativa industriella farmer: kämpa för fullständig kontroll genom de demokratiskt organiserade arbetarna. Demokratisk omorganisering och försvar av fackföreningarna.
- Bygemenskaper vars jord usurperats av caciquerna: ge jorden gratis till dem som brukar den och fördela den enligt böndernas demokratiska beslut. Annullera ”exproprieringen” om en sådan ägt rum.
- Jordbruk som förklarats delvis eller fullständigt oanvändbara: granskning av dekretet som utesluter denna jord från reformen genom demokratiskt valda bonderepresentanter.

## Studenterna

Detta är den del av befolkningen som är mest oppositionell mot regeringen, bland annat därför att den har drabbats hårdast av den nuvarande regimen. Universitetslagen krossade studenternas medinflytande för att fullständigt ställa universitetet i borgarklassens tjänst.

Av 18 000 sökande till landets största universitet, i San Marcos, kunde endast 2 500 studenter tas emot.

Olyckligtvis har denna sektor – vilken i allmänhet har en socialistisk och revolutionär medvetenhet – som utmärkande kännetecken isoleringen inom universitetet, sekterismen, byråkratismen och den äventyrlighet som fortfarande behäftar den.

Denna sektor har en tendens att ”leva på rosenmoln”. Den ultravänsteristiska ideologi som dominerar miljön gör att man talar mycket om socialism och väpnad kamp. Men på grund av föraktet för ett övergångsprogram – grundat på den nuvarande situationen – reduceras kampen i praktiken till spontana, desperata och isolerade aktioner som inte är underkastade någon stridsplan, och som dessutom försvagas av de sekteristiska splittringarna och isoleringen från befolkningens andra delar.

För att övervinna detta tillstånd, måste man kämpa för att återuppliva studentorganisationerna genom omfattande och demokratiska diskussioner utgående från basen, för att utarbeta en stridsplan mot Universitetslagen, en stridsplan som stöder sig på det peruanska folkets mer allmänna krav.

Denna stridsplan bör inte enbart omfatta en förklaring av Universitetslagens antifolkliga karaktär i alla delar av befolkningen, utan bör också inplantera de verkligt revolutionära studenterna i arbetar- och bondemassorna, stimulera städernas och landsbygdens arbetarkamp genom att hela tiden ta hänsyn till deras medvetandenivå och styrkeförhållandet. Den måste ge akt på att inte avskilja sig från massan genom alltför högtflygande mål; genom att undvika attityder som inte motsvaras av arbetar- och bondemassornas aktuella medvetandenivå; attityder som regeringen, reaktionen och opportunisterna vet att dra nytta av för att diskreditera dem inför arbetarna och för att skilja studenter och arbetare åt.

## Partiets nödvändighet

Allt arbete som de avantgardistiska elementen kan göra inom student-, arbetar- och bonderörelsen, liksom på de andra kampfronterna som i förstäderna och slummen, deras allmänna demokratiska krav, m.m., allt detta arbete kommer att upplösas i intet, förlora sin kraft och kommer inte att ha några framtidsutsikter om dessa ansträngningar inte uppsamlas av en medveten revolutionär organisation. Denna organisation innefattar de bästa elementen av avantgardet och berikar dem med erfarenheterna från de strider som pågår eller har utkämpats av hela världens arbetare; låter dem utbyta egna erfarenheter för att analysera och diskutera dem, för att på så sätt berika sin strategi genom att göra sin kamp till hela det peruanska folkets kamp och medvetet kombinera kampen på alla frontavsnitt.

Den som förnekar nödvändigheten för arbetarna, bönderna eller studenterna att organisera sig i fackföreningar och i förbund kallar man ”guling”, förrädare, och det är rätt eftersom endast enighet ger styrka. Nödvändigheten att organisera sig och att vara disciplinerad för att kämpa är så uppenbar att bara gulingarna kan förneka den.

Det är lika reaktionärt att förneka – även om man gör det i god tro – nödvändigheten för de olika kampfronternas avantgardistiska element att bilda en medvetet revolutionär, centraliserad, demokratisk organisation.

F.I.R. har påbörjat uppbygget av detta revolutionära parti, skapat av de revolutionära kämparna på alla kampavsnitt. Vi respekterar de partilösa kamp. Vi anser att den tjänar den peruanska revolutionens utveckling, men vi vet att denna kamps effektivitet skulle mångdubblas om den bars upp av en organisation. Därför ber vi ivrigt alla dessa kamrater att hjälpa oss i uppbyggandet av det parti som skall organisera och leda arbetarnas kamp, från de nuvarande förhållandena till den borgerliga statens krossande, till uppbyggandet av socialismen när makten erövrats.

Hugo Blanco

El Fronton, juli 1970.

a. Peruansk myntenhet: 100 centavos = 1 sol. ö.a.

## Betydelsen av den militära reformismen och av Ovandostyret i Bolivia

(Resolution antagen av P.O.R. – det revolutionära arbetarpartiet – bolivianska sektionen av 4:e Internationalen)

### 1) Världsrevolutionens utveckling och imperialismens försvarsåtgärder

För att korrekt kunna förstå de händelser som utspelats i Bolivia sedan den 26 september 1969 är det nödvändigt att placera dem i deras sammanhang, som del av situationen i Latinamerika och världen och som ett uttryck för styrkeförhållandet mellan den uppåtstigande revolutionen och kontrarevolutionen i försvarsställning. Den senare använder sig av alla tillgängliga medel – från krig och terrorism till ”revolution” i vissa kolonier eller halvkoloniala länder för att undvika större revolutioner.

Imperialismens breda offensiv som intensifierades i början av 60-talet, särskilt genom Vietnamkriget, har inte kunnat hejda den långsamma söndervittringen av dess dominans över den koloniala och halvkoloniala världen. Dess starka militära och ekonomiska makt har lidit nederlag på Kuba och i Vietnam. Den latinamerikanska revolutionens partiella nederlag med uppkomsten av militärdiktaturer och arbetarrörelsens stagnation, Nkrumahs fall i Ghana, kontrarevolutionen i Indonesien, det arabiska nederlaget mot Israel, avlägsnandet av Odinga Oginga i Kenya, gerillans nederlag i Bolivia 1967 och mordet på Che, nederlag som var allvarliga, har likväl inte kommit att ändra styrkeförhållandena till revolutionens nackdel. Efter dessa slag återtar den koloniala revolutionen, med Kuba och Vietnam, sin frammarsch, denna gång kombinerad med revolutionens mognande i själva de imperialistiska metropolerna.

Imperialismens nederlag i Vietnam är redan ett erkänt faktum som har återverkningar i världsomfattande skala. Efter att ha försökt ge revolutionärerna i Asien en läxa genom militär terror, måste imperialismen nu dra sig tillbaka inför de vietnamesiska massornas okuvliga framfart, till priset av sin prestige inte bara inför Asiens folk utan också inför hela den koloniala världen. Förutom detta har kriget i Indokina och det amerikanska nederlaget inre ekonomiska och politiska konsekvenser i USA: inflation, dollarkrisen och radikaliseringen av de svarta massorna och studenterna möjliggör uppkomsten av ett nytt revolutionärt avantgarde som på ett sätt utgör en tidsinställd bomb mitt i den mäktigaste imperialistiska högborgen.

Det är också tydligt att den imperialistiska offensiven, som framför allt gått genom militärregimerna, är på väg att lida ett nederlag i Latinamerika. Gerillan har inte krossats varken i Venezuela, Colombia eller Guatemala där den efter en tillfällig stagnation – framför allt på grund av interna kriser framkallade av kommunistpartiernas kapitulation – nu går framåt med ny kraft. I andra länder som Brasilien, Chile, Uruguay och Ecuador gör gerillan sin debut genom uppseendeväckande slag mot de imperialistiska förtryckarna och deras nationella lakejer. I Argentina och Mexiko skakas den kapitalistiska grundvalen av massrörelsen kombinerad med direkta upproriska aktioner.

Den amerikanska imperialismen, som lidit militärt nederlag i Asien och är hårt pressad i Mellanöstern och Latinamerika, är i trängande behov av att ompröva sin politik i Latinamerika. Mitt i den nordamerikanska kapitalismens ledande skikt uppstår alarmerande rop inför det revolutionära uppsvinget, som inte kan hållas tillbaka och ännu mindre krossas på militär väg; dessa rop rekommenderar försiktiga förändringar för att på samma gång stilla de latinamerikanska massornas missnöje och rättfärdiga de borgerliga regeringarna för att återge dem ett minimum av förtroende inför de egna massorna.

Nixons sändebud Rockefeller's rundresa i Latinamerika fyllde de nordamerikanska regeringskretsarna med oro: den fick dem att inse de borgerliga regeringarnas och militärdiktaturens svaga ställning. Dessa kunde i åtskilliga områden inte ta emot honom, och de kunde i andra ta emot honom endast på flygplatser eller isolerade ställen mitt bland bajonetter under ett imponerande säkerhetsuppbåd. Nixons utsände blev av befolkningen knappast mottagen som en vän, utan som den mest föraktliga allmänna fiende. Rockefeller's rapport vid slutet av resan återger denna oro: han varnar inför de faror som i denna del av världen hotar det kapital som investerats av imperialistiska företag och det s.k. "västerländska levnadssättet".

Inspirerade av fruktan att imperialismen skall förlora sin ställning går hans råd i riktning mot sundare relationer och ett stärkande av alliansen med de latinamerikanska borgarklasserna, för att korrigera Framstegsalliansens begränsningar och förvandla den till en "Framstegsaktion".

Genom Rockefeller's rapport och Nixons tal kan man spåra en tendens till skräck inför imperialismens nederlag; imperialismen som försöker behålla denna kontinent genom att använda sig av två stödjelpelare, den ena militär och den andra ekonomisk och social. Om det är sant att idén att kombinera den väpnade motattacken med en social motattack redan fanns i Framstegsalliansen, så är det inte desto mindre sant att det är den militära offensiven som använts mest energiskt, medan den andra metoden haft mycket liten betydelse.

Rockefeller's råd var å ena sidan politiska (skapandet av ett latinamerikanskt säkerhetsråd, upprustning av de nationella arméerna, avskaffande av Hickenloopers, Symintons och Roess' ändringsförslag), å andra sidan ekonomiska (lätnader i tullarna för utvecklingsländer, högre skatt för länderna i området, prisstabilisering på en nivå som speglar rättvisa löner, stöd åt områdets marknader och banker, granskning av sjötransportavgifter, nya överenskommelser beträffande kaffet, ekonomisk hjälp under en längre tidsperiod, finansiering av fullständiga program – inte av projekt, finansiering av infrastrukturen, sänkning av vinstskatten, avskaffande av tilläggs klausulerna, omstrukturering av utlandsskuldernas användning, etc.). De motsvarar en mera elastisk inställning som framträder i de imperialistiska metropolerna under revolutionens slag, och som försöker dölja den koloniala utsugningen genom välgörenhetsprogram och vissa eftergifter för att befästa de vacklande latinamerikanska borgerliga regeringarna. Det är denna nya, moderna linje som har utnyttjat misslyckandet för MacNamaras teori – upprätthållande av inre lugn och stabilitet i varje land endast med hjälp av säkerhetsåtgärder (armé, polis, speciella säkerhetsstyrkor) – och som föreslår djärva förändringar – inberäknat "revolutioner" – för att förekomma allvarliga explosioner som skulle hota det imperialistiska herraväldet. Med andra ord: släpp efter något för att inte förlora allt.

Denna nordamerikanska linje är förbunden eller snarare associerad med de borgerliga reformistiska latinamerikanska rörelserna. Det är den som leder dessa strömningar och regeringar som talar om att bekämpa kommunismen genom att attackera de sociala orättvisorna; det är den som talar för att kontinentens försvar och skapandet av ett interamerikanskt system måste uppnås inte bara med hjälp av militära medel, utan också genom sociala och ekonomiska åtgärder. Allt dessa strömningar i själva verket strävar efter är att bevara det kapitalistiska systemet och att kunna försvara det under fördelaktigare villkor. De förändringar den för fram varierar från land till land allt efter landets speciella karaktär, krisens allvarighet och revolutionens mognad, men de befinner sig alltid inom den imperialistiska förtryckarregimens ram. En sak är säker: revolutionens uppsving tvingar imperialismen och dess nationella lakejer att använda sig av en ny taktik, att förfina och försöka dölja sina metoder för den koloniala utsugningen, men detta kan inte bedra massorna och det revolutionära avantgardet i Latinamerika. Imperialismen förblir imperialism, och många reformer som trumpetats ut försvinner i den byråkratiska administrativa apparaten och

sviker därigenom borgarnas egna förhoppningar. Så länge revolutionens fördelaktiga styrkeförhållande mot imperialismen förblir orubbat tjänar å andra sidan de minsta eftergifter, de sällsynta brödsmulorna, endast till att underblåsa den revolutionära glöden i Latinamerika. Varje seger ger massorna medvetenhet om deras egen styrka och påskyndar obönhörligt steget mot socialismen. Inför detta återgår imperialismen snart till att bli vad den alltid varit: den koloniala utsugningens polis som stöder sig på sin militära styrka. Den förbereder sig redan för detta genom skapandet av Säkerhetsrådet och de nationella arméernas upprustning. Men om offensiven – först enbart militär och därefter kombinerad med det s.k. utvecklingsprogrammet – inte lyckats avvärja revolutionen, kan inte heller en annan förändring av taktiken åstadkomma detta, eftersom dess historiska öde är förutbestämt: att störta samman för att lämna plats åt det nya socialistiska samhället.

Man måste alltså sätta den bolivianska militärregeringen i detta sammanhang till den övriga världen, och speciellt till det övriga Latinamerika: nämligen att imperialismen använder sig av förebyggande åtgärder för att försvara sig.

Ovando-regimens framträdande är bourgeoisieens intelligenta, förebyggande svar på den ostadiga situationen i Bolivia. Det är regimens allvarligaste försök att hålla tillbaka den revolution som mognar och stiger upp ur massorna vid sidan av en ovanifrån manipulerad ”revolution”, även om detta sker på bekostnad av vissa speciella ekonomiska intressen. Men det bevarar hela tiden det imperialistiska herraväldets struktur.

## **2) Gerillan och arbetaruppsvinget tvingar generalerna att vidta försvarsåtgärder**

Bedömningen av orsakerna bakom Ovando-regimens uppkomst såsom varande av förebyggande natur bekräftas i inledningen till de väpnade styrkornas ”Revolutionära mandat” och i de första deklARATIONERNA, vilka förnyats av de nya ministrarna och armécheferna.

I själva verket rättfärdigar general Ovando i sina första uttalanden i inledningen till det ”Revolutionära mandatet” avsättningen av Siles Salinas på följande sätt:

- a) de väpnade styrkornas attityd dikterades av den fara i vilken nationen befann sig med hänsyn till den yttersta vänsterns framgångar och gerillastyrkornas ökande aktivitet;
- b) genom den utländska interventionen i form av gerillatrupper;
- c) genom Siles-regimens oförmåga att bekämpa terroristerna;
- d) för att undvika vietnamisering av Bolivia;
- e) genom nödvändigheten att bemöta anarkin på ett ”revolutionärt” sätt och inte genom användning av rent våld, som är odugligt i längden.

Detta är fullständigt klart och visar tydligt den nya civil-militära regimens verkliga mål. Liksom i november 1964, då det folkliga upproret på samma sätt satte det kapitalistiska samhällets institutioner i fara, måste generalerna med de medel som de anser vara bäst lämpade bemöta den nya mobiliseringen av folket, av arbetar- och bondemassorna, av universitetsstudenterna, etc., vars starkaste och mest dynamiska uttryck är gerillan.

Strax före störtandet av Siles Salinas förklarade de militära cheferna att gerillan inte hade försvunnit, trots de slag E.L.N. fått motta och mordet på Inti Peredo, vilket var det samma som att erkänna ett nederlag för militärernas planer. Repressionen lyckades inte krossa revolutionärerna: det är därför man nu – efter polisens och militärens offensiv – prövar andra metoder. Man kan här se hur armén anstränger sig att rädda regimen genom att isolera gerillan. Arméns överbefälhavare general Torres förklarar situationen ännu bättre, när han i sina tal säger: ”Armén har övertagit gerillans fana.”

Man får inte glömma bort det faktum att armén har påtagit sig ansvaret för det kapitalistiska systemets räddning i Bolivia. Men i det kristillstånd som bourgeoisien och dess partier befinner sig – med utvidgningen av den väpnade revolutionen tack vare E.L.N.-gerillan – kan man inte uppnå denna räddning enbart med hjälp av förtryck, vilket för övrigt redan misslyckats, utan genom en ekonomisk utvecklingsplan. Detta är den nya filosofin för den kärna av militärer som ärvt makten efter president Barrientos.

För att kunna förstå den djupa förvirringen hos militärcheferna när de ser den kapitalistiska staten störta samman, måste man erinra sig den allvarliga kris som existerade redan under Barrientos diktatur: den borgerliga statsapparatusens djupgående kris som hotade att dra med sig alla de nationella institutionerna. Som ett uttryck för denna kris har man kunnat se ministrernas handlande i Antonio Arguedas' regering, dåvarande arméchefen general Vasques Semperteguis uppror, sammanstötningarna och slitningarna inom själva regeringskretsarna (parlamentet, rättsväsendet, de verkställande organen), skandalerna vid Matilde-gruvan och vid byggandet av gastransportsystemet till Argentina och åtskilliga andra skandaler genom vilka en del av de makthavande skaffade sig egna fördelar. Detta mot bakgrund av landets inre ekonomiska kris, kännetecknad av en budget med kroniskt underskott, en skuld till utlandet som uppgår till 15 % av de årliga inkomsterna (vilket poängterades i Rockefeller's rapport) och en inkomst per invånare som stadigt minskar (150 dollar 1950, 80 dollar 1968 enligt en parlamentsrapport av minister Medeiros). Men ännu allvarligare var att den objektiva situationen drev på massornas kamp och framkallade en radikaliserings av stora delar av kyrkan och intelligentsian. I detta sammanhang framstod gerillan som en förlängning av den revolutionära massrörelsen, som avbrutits i sin utveckling och vars perspektiv stympats av massakrer, förtryck och militärens intervention vid gruvorna. Om Ches gerilla 1967 åtnjöt ett brett folkligt stöd, sker dess uppdykande på nytt 1969 med Inti Peredo i en mycket mognare konjunktur, i vilken studenter, präster, arbetare och medelklassens radikaliserade skikt inte längre tvekar utan accepterar den väpnade kampen som enda vägen till nationell och social befrielse. Detta allmänna omdöme har tagits upp av gerillan, som stöder och livnär det. Rädslan har inte paralyserat folket. För folket liknar gerillan de första kristna som ställdes inför lejonen i en romersk cirkus: när en kämpe faller stiger en annan opp, inspirerad av sin tro, viss om seger.

Enbart repressiva, militära metoder visar sig alltså otillräckliga. Att fortsätta denna väg – under de förhållanden vi beskrivit – skulle innebära att påskynda den katastrofala explosionens utbrott och att befolkningens stora massa går över till gerillasoldaternas sida. Detta har militärens generalstab förstått. För att undvika katastrofen måste man – i stället för att angripa folket genom militär kontroll och obarmhärtigt förtryck, i stället för att använda sig av våld som försvagar sig självt utan att framkalla förändringar – ”göra revolution” ovanifrån, liberalisera regimen och lossa de utländska företagens kvävande grepp om landets ekonomi. Som general Torrez erkänner måste man återta den fana som gerillasoldaterna hänger ut framför folkets ögon. Man var tvungen att med ett utvecklingsprogram och med ordet ”revolution” gömma galgen och kulsprutan som man hade använt mot gruvarbetarna. När man angriper en fruktansvärd och katastrofal sjukdom, måste man använda sig av heroiska botemedel. Det var detta val den borgerliga regimen i Bolivia stod inför.

### **3) De väpnade styrkorna vid makten har blivit bourgeoisiens politiska parti**

De väpnade styrkorna tog makten i november 1964 i Bolivia. De traditionella borgerliga partierna hade förlorat sitt historiska värde. De hade visat sig vara oförmögna att förstå världssituationen, den nationella situationen och det nya styrkeförhållandet. Föräldrade, förstenade och splittrade hade de visat sig oförmögna att försvara den av imperialismen etablerade ordningen och den lokala kapitalismen mot folkets och arbetarnas revolution.

Detta politiska tomrum – som Ovando ibland kallade det -fylldes av armén, som började fungera som ett politiskt parti.

Militärapparaten antog faktiskt en politisk organisations alla funktioner. Alla från sergearter till generaler erhöll, förutom antigerilla- och antiupprorsträning för städerna av nord-amerikanska specialister, speciell politisk undervisning med åtskilliga privilegier som ersättning: välbetalda administrativa befattningar och höjningar av den militära solden på 300 %. De väpnade styrkornas generalstab blev en Politisk Kommitté eller en Centralkommitté för Armén-Partiet. De väpnade styrkorna genomgick en betydelsefull kvalitativ förändring. De var inte längre de gamla väpnade styrkorna, den gamla armén. Denna förändring består av *en särskild militärpolitik och av militärens övertagande av partiets roll*, något som i sin tur medför *en militarisering av den politiska aktiviteten i nationell skala*. Armén-Partiet, eller det väpnade politiska partiet, har utan avbrott monopoliserat den politiska makten sedan 1964. Det har styrt landet under olika yttre former: militärjunta (Barrientos, Ovando), konstitutionell regering (Barrientos, Siles) och nu civil-militär junta.

Dessa olika yttre former, som Armén-Partiet har antagit under den tid det haft makten, är endast formella och bestäms av de interna och internationella styrkeförhållandenas taktiska behov. Under de olika skepnaderna är det hela tiden samma väpnade styrka bakom partiet. Den kapitalistiska staten har aldrig tidigare liknat rena beväpnade enheter i samma grad som idag. Efter att ha lagt beslag på den fullständiga makten kan det militära högkvarteret skrytsamt säga: ”Staten, det är jag!”

Detta betyder inte att det inte längre finns skiljaktigheter inom själva Armén-Partiet, som exempelvis de kottier som kämpar om de bästa befattningarna, först och främst om posten som republikens president. Men dessa delar agerar som fraktioner i ett politiskt parti med en gemensam nämnare: Viljan att rädda kapitalismens struktur, där den enda skillnaden gäller metoderna att uppnå detta resultat.

Siles Salinas' regim har inte under ett enda ögonblick avbrutit militärdiktaturens kontinuitet. Siles regerade praktiskt taget inte alls; han var en marionettpresident som inte ens hade makt att nominera underordnade tjänster i de lokala administrationerna (fallet Valenzuela i Cochabamba). Hans omåttliga smak för en ytligt sett framträdande roll ledde till att han tolererade en sådan situation. Den styrande kraften förblev Armén-Partiet, som med hjälp av sina divisioner i de olika distrikten, sitt flygvapen och sin flotta kontrollerade landet och genomförde sina egna beslut bakom ryggen på Siles.

Armén-Partiet har allt efter behov bildat och upplöst civila politiska grupper, till vilka gamla småpartier anslöt sig för att ge ett intryck av att ha ett socialt stöd på basnivå. De civila som passerat genom ministrarnas departement representerar inte någon politisk styrka alls, har aldrig haft någon reell makt och deras inflytande begränsas till den roll som tilldelas dem **av** Armén-Partiet, som ändrar taktik helt efter eget godtycke.

#### **4) Armén-Partiets historia och sociala natur**

”Vi kommer att kännas igen genom våra gärningar”, sade general Ovando. Det är onekligen sant. För att säga sanningen känner vi redan igen dem genom deras handlingar, och vi vet redan vad de bolivianska arméstyrkorna är kapabla att genomföra.

Generalernas uttalanden är tillräckliga för att avslöja de verkliga orsakerna till regeringens omorganisering. I juridiken ”utgör en ofullständig bekännelse ett fullständigt bevis”. Men när det gäller politik är detta kriterium otillräckligt. Statens sociala natur eller klassnatur är avgörande för att bestämma dess natur, för att bedöma en revolutionär process och dess

ledares möjligheter. Detta gör att man kan undvika misstag i ibland motsägelsefulla och förvirrade konjunkturella situationer.

Arméstyrkorna är en beståndsdel av staten. I vårt land representerar de den härskande borgerliga klassen, som är direkt underordnad imperialismen. I denna period av ett världsomfattande krig mellan socialism och imperialism utgör de faktiskt en integrerad del av imperialismens internationella armé, vars ledning sitter i Pentagon. Detta är en så elementär sanning att till och med barn känner till den.

Efter att ha besegrats av det väpnade folket 1952 återuppbyggdes den bolivianska armén av imperialismen. General Ovando har erkänt att den tog emot nordamerikanska vapen utan M.N.R.-regeringens vetskap. Dessa höga militärchefer, liksom dess mellankadrer, har genomgått speciella kurser i Panama. Den nordamerikanska militärkommissionen arbetar tillsammans med den bolivianska arméstaben i Miraflores-fortet. Det är de nordamerikanska rådgivarna som tränar speciella enheter att sättas in mot gerillan och upproren i städerna. Arméstyrkorna har byggts upp, fått militär, teknisk och politisk utbildning samt beväpnats av Pentagon. Detta militära stöd fortsätter idag, efter nationaliseringen av Gulf Oil Company och efter general Ovandos förklaring att han befinner sig i krig mot imperialismen.

Den bolivianska militärkassen har genom sin roll i statsapparatus maskineri, genom sin utbildning och genom sin privilegierade mentalitet garanterat och försvarat ”den etablerade ordningen”. Bolivias militära historia är en historia av arbetar- och bondesläkter och av statskupper för att hindra massornas framsteg. Bara sedan 1964: två massakrer i Catavi-Siglo XX 1965, i Milluni och i Alto Paz samma år, i Saint Jean i Siglo XX och i Huanuni 1967, stängning av fackföreningslokaler, förstörelse av arbetarnas radiostationer m.m.; allt detta på order av general Ovando som vid denna tidpunkt var överbefälhavare för de bolivianska arméstyrkorna och nu för militärjuntan vid makten.

Då detta är arméstyrkornas historia – idag vid makten i form av Armén-Partiet – kan det förefalla underligt att hela denna institution helt plötsligt, utan diskussioner och utan allvarliga inre kriser ändrar sina idéer, söker blanda bort sitt förflutna och blir progressiv, revolutionär och antiimperialistisk. Vad är då orsaken till detta mirakel?

Det är inte frågan om att förneka möjligheten av en förändring inom vissa delar av armén, under inflytande av det ”socialistiska lägre” tekniska, vetenskapliga och militära segrar och imperialismens nederlag inför de revolutionära massornas framryckning.

Klasskampen skonar förvisso inget organ, hur monolitiskt det än må vara, och den bolivianska armén är inget undantag. Men endast revolutionen, den väpnade revolutionära kampen, kan upplösa den förtryckande armén och frigöra de delar av den som – påverkade av folket – integreras i den nya Befrielsearmén vilken uppstår ur folket. Liksom Lenin tror vi inte på en helomvändning av armén och dess militära beteende genom ren övertalning och inte heller på ett uppvaknande av dess ”medvetenhet”. Det är gerillan och den väpnade kampen som kommer att splittra och demoralisera denna armé och vinna de progressiva delar den kan ha. Detta är den historiska lärdom man kan dra alla av revolutioner.

Men det är nödvändigt att noga klargöra att ett instrument som Armén-Partiet inte kan ta ledningen för en revolution som skulle kunna leda till nationell och social befrielse i Bolivia. I den nuvarande världssituationen, som är en övergång mellan två system och produktionsätt, innebär revolutionen en direkt kamp för socialismen. Civilisationens och de underutvecklade folkens framsteg sker nödvändigtvis via störtandet av kapitalistklassen och nederlag för imperialismen som är dennas stöd.

För övrigt bekräftar de makthavande militärerna själva att de inte har som målsättning att bygga ett socialistiskt samhälle och att de inte är villiga att leda proletariatet till makten. Vi



betonar att Armén-Partiet är en ersättning för de krisdrabbade traditionella borgerliga partierna och att det har påtagit sig uppgiften att bevara det kapitalistiska systemet inom ramen för den imperialistiska dominansen. Men denna räddning av kapitalismen kan endast genomföras genom extrema åtgärder, genom att offra en del av de utsugande och exploaterande klasserna under de nuvarande politiska förutsättningarna i Bolivia, med den katastrofala ekonomiska situationen som reducerar staten till en internationell tiggare kvävd av kontrollen från kapitalistiska företag och olika nordamerikanska organ, en situation där den maktavande armén själv saknar medel för sitt underhåll och än mer för sin modernisering. Upproret med gerillan i ledningen hotade att förstöra systemets försvarsställningar: stryppningspolitiken och massakrerna hade misslyckats. I denna situation var man tvungen att – helt i överensstämmelse med den nya nordamerikanska linjen – åter föra fram paroller om att ”göra en antiimperialistisk revolution”. Det är därför vi kan se de av Pentagon utbildade och av Ovando ledda militärerna nu framställa sig som ”vänsternationalister”, några månader efter att de av Pentagon hade inbjudits till U.S.A.

Detta är inte något nytt: i vissa omständigheter har de utsugande klasserna sett sig tvingade att ”vänstervrida” sig och göra eftergifter för att kunna försvara sina intressen på ett bättre sätt. Men dessa utsugande klasser, som håller makten i sina händer just tack vare sin förmåga att manövrera, återtar snart vad de har lämnat och ökar än en gång sina privilegier så snart svårigheterna har övervunnits.

### **5) ”Det revolutionära mandatets” teoretiska och politiska innehåll**

Denna slutsats bekräftas vid läsningen av det programmatiska dokument som arméstyrkorna gett ut under namnet ”det revolutionära mandatet”. Detta försök till politisk teoretisering når knappast upp till nivån av ett borgerligt reformistiskt program, och dess typiskt populistiska ordval tjänstgör som maskering för målsättningen.

De centrala och ledande idéerna, kan i själva verket sammanfattas i följande punkter:

- 1) Nationell modell för statens organisering. ”Inte enbart kapitalistisk, inte enbart socialistisk.” Samexistens av olika ägande-typer (statlig, kooperativ, privat).
- 2) Nationell suveränitet över energikällor och råvaror. Återtagande av de tillgångar som lämnats bort på ofördelaktiga villkor eller förändring och anpassning av statens deltagande i deras exploatering.
- 3) Tung industri utgående från gruvorna och industriell revolution på landsbygden.
- 4) Skydd för den nationella industrin och det nationella kapitalet samt garantier för privata utländska investeringar.
- 5) Försök med löneförhöjningar och delaktighet i vinsterna.
- 6) Självbestämmanderätt och rätt att ha förbindelser med de socialistiska länderna.
- 7) Nationell enhet och klassallians.

Som man lätt kan se är inte dessa punkter helt nya. M.N.R.:s högerflygel har redan populariserat dem; de motsvarar ett borgerligt program, för en regim som befinner sig i en farlig krissituation.

Skapandet av en könlös stat – varken kapitalistisk eller socialistisk – är ur politiskvetenskaplig synpunkt absurt. Alla vet att staten är en förtryckande apparat som uppstod för att försvara den härskande klassens privilegier och intressen. Den kapitalistiska staten skyddar bourgeoisien som tillägnar sig det av arbetarna producerade sociala överskottet.

Arbetarstaten eller den socialistiska staten tillvaratar den maktavande arbetarklassens intressen, drar upp den kapitalistiska utsugningen med rötterna och skapar förutsättningar för uppbygget av socialismen. En mellanliggande stat som varken är kapitalistisk eller socialistisk kan inte existera. Detta är stats-teorins ABC, erkänd till och med av kapitalismens teoretiker. Om man använder sig av en sådan formulering är det av nödvändigheten att lura massorna. Å andra sidan ändrar inte förekomsten av statlig, kooperativ eller privat egendom statens natur, eftersom den bolivianska regimen fortfarande har sin grund i utsugningen av lönearbetet och företagets tillägnande av mervärdet. Den statliga egendomen – liksom den kooperativa – lyder under kapitalismens lagar och hela landet är fortfarande en länk i den imperialistiska kedjan.

Vad beträffar planerna att försvara den nationella suveräniteten är motsättningarna i Armén-Partiets program tydliga; de avslöjar dess gränser och svagheter. Å ena sidan bekräftar de att de kommer att återta de tillgångar som utlämnats under ofördelaktiga villkor eller att en rättvis fördelning skall framtvängas. Därpå bekräftar de att utländska investeringar som tryggar landets utveckling skall beskyddas. Vi står återigen inför en ny demagogisk absurditet. Inget utländskt imperialistiskt företag investerar i ett underutvecklat land för att utveckla det. Utländska investeringar söker högre profitkvoter och dess politik är baserad på utplundring. De halvkoloniala ländernas eftergifter för att kunna utnyttja sina naturtillgångar skadar därför det nationella intresset. Ingen eftergift kan möjliggöra ”ett rättvist deltagande” till förmån för staten. Bolivias, Latinamerikas och alla världens koloniala och halvkoloniala länders historia är ett tragiskt bevis på detta. När man skyddar utländska investeringar, tar man inte hänsyn till denna erfarenhet och öppnar i själva verket dörren för imperialistisk kolonialisering.

Talen om industrialisering och om försvaret av den nationella industrin och det nationella kapitalet är en del av den borgerliga vapenarsenalen och förutsätter en utopisk självständig utveckling av kapitalismen i Bolivia.

Suveräniteten och utvecklingen är två sammanhängande problem, som inte kan lösas inom ramen av ett kapitalistiskt-imperialistiskt system. De koloniala och halvkoloniala ländernas underutveckling eller ”efterblivenhet” har möjliggjort metropolernas snabbare utveckling. Vi är ett underutvecklat land endast därför att den imperialistiska metropolen beslagtar det sociala överskott som produceras av landet, inte enbart genom de utländska företagens direkta utsugning, utan också genom hela den politiska-ekonomiska struktur imperialismen skapat, en struktur där bytesförhållandena spelar en mycket viktig roll. En ansvarsfull, allvarlig revolutionär politik som verkligen försöker utveckla Bolivia, måste bryta denna onda cirkel av beroende och utsugning. Bolivia kan inte utvecklas under en ekonomi som är bunden till det imperialistiska systemet.

Borgerliga program som ”det revolutionära mandatet” har misslyckats med M.N.R. i Bolivia, Frei i Chile, Betancourt i Venezuela, Belaunde i Peru, etc. Efter att ha misslyckats med det militära terroristiska förtrycket lanserar armén det regeringsprogram den bekämpade 1964, denna gång utsmyckat med ett populistiskt språk. Armén-Partiet som har påtagit sig uppgiften att rädda regimen och fylla de borgerliga partiernas roll kommer också att misslyckas, eftersom den inte har någon möjlighet varken till verklig utveckling, nationellt oberoende eller till att lösa den kroniska krisen, i och med att den kvarstår inom imperialismens ram. Å andra sidan är det tydligt att massorna inte kommer att acceptera uppoffringar för en industrialisering under beroende och utsugning. Massorna avstår inte från sina klassintressen; det finns redan motsättningar som kommer att utvecklas till en sammanstötning med Ovando-regimen. När arméns mission att rädda regimen med hjälp av ett torftigt borgerligt program har misslyckats, kommer den att på nytt ta sin tillflykt till öppet förtryck som 1965.

Nationaliseringen av Gulf Oil Company, som påtvingades Ovando-regimen då det imperialistiska företaget vägrade öka statens deltagande, är en borgerlig åtgärd. Som ett isolerat beslut håller det sig inom den kapitalistiska strukturen utan att medföra några verkliga fördelar för folket, vilket också var fallet med nationaliseringen av gruvorna.

Man måste vara medveten om att nationaliseringen av Gulf Oil Company var en ”heroisk” åtgärd som Armén-Partiet vidtog för att bemöta den borgerliga regimens katastrofala upplösning. Det är visserligen sant att denna åtgärd skadar en viss imperialistisk trusts speciella intresse, men det är också tydligt att den tillfälligt har avvärjat de revolutionära krafter som var på väg att explodera. Imperialismens representanter har försvarat denna handling trots att den inte behagade dem; bland dem Rockefeller, därför att det nu gäller att välja mellan ”det nya släktet av progressiva militärer” som dyker upp i Latinamerika och ”los barbudos” (= de skäggiga) d.v.s. revolutionärerna.

Teoretiskt går ”Det revolutionära mandatet” inte längre än den borgerliga reformismen och revisionismen, som stöder sina teorier på den utopiska existensen av en progressiv borgarklass och på den revolutionära processens uppdelning i två olika och separata etapper. Dessa teorier har redan dömts ut av historien. I denna av imperialismen dominerade period kan aldrig varken kapitalism eller en nationell borgarklass rädda ett land från ”efterblivenhet” eller underutveckling. En sådan ”revolutionär borgarklass” existerar inte, vilket är anledningen till att uppgiften att befria massorna och leda dem till framgång tillkommer de socialistiska revolutionära krafterna, arbetarklassen.

Den kubanska revolutionens seger innebär den borgerliga reformismens och revisionismens slutgiltiga begravning. Fidel Castros ord vid avslutandet av O.L.A.S.:s första konferens är i detta sammanhang definitiva: ”De s.k. marxistiska politiska dokumenten ger intryck av att komma från arkiv där man kan begära en modell, modell 14, modell 13, modell 12, alla likadana med samma fraseologi... Vad skiljer dem från katekes, en litania eller ett radband? Där finns 40 år gamla teser. För att bara citera ett exempel: den beryktade tesen om de nationella borgarklasserna. Hur mycket arbete har inte varit nödvändigt för att övertyga sig om att detta var ett absurt schema för denna kontinent? Bara papper, bara fraser, bara ord i väntan på den liberala, progressiva, antiimperialistiska bourgeoisien. Och vi frågar oss verkligen om det finns någon kvar idag som tror på någon som helst bourgeoisies revolutionära roll på denna kontinent.”

Vårt ställningstagande är klart. Bolivias ”efterblivenhet” och underutveckling kan inte lösas med hjälp av ett borgerligt programs ofullständiga åtgärder, utan endast genom en socialistisk revolution, ledd av den Sociala och Nationella Befrielsens Revolutionära Armé, uppbyggd ur gerillan. En revolution som har som mål att i Bolivia skapa en ny stat och ett nytt samhälle på den väg som öppnats av det socialistiska Kuba, en process som kommer att kulminera i störtandet av imperialismen i hela Latinamerika.

För att stödja sina anhängare, som brukligt är, uppmanar ”Det revolutionära mandatet” till bildandet av ett Socialt Förbund eller en klassfront som skall ena borgarklassen, mellanskikten och arbetarmassorna. M.N.R.:s regeringar sade sig också vara ”fler-klassiga”, men alla arbetare vet att deras politik var borgerlig och anti-proletär och att de slutade som lakejer åt imperialisternas intressen.

Ovando-regeringen kräver arbetarmassornas stöd, men i dess program omnämns inte något av arbetarklassens specifika problem. Den erbjuder sig endast att studera möjligheten av löneförhöjningar och delaktighet i vinsterna. Medan den garanterar det nationella kapitalet och skyddar de utländska privata investeringarna, skyndar Ovando-regeringen sig att blockera lönerna. Detta är ingenting annat än en upprepning av den ekonomiska politik som varit i

kraft sedan M.N.R. och under Barrientos-epoken, och som består i att låta arbetarna lida för krisens konsekvenser.

Vad beträffar den internationella politiken har ett kapitalistiskt lands upprättande av politiska förbindelser med Sovjetunionen för länge sedan upphört att vara en revolutionär åtgärd. Tvärtom, Sovjetunionens närvaro i ett land som genomgår våldsamma revolutionära kriser utgör ett stöd åt de moderata konservativa tendenserna, eftersom Sovjetunionen proklamerar och praktiserar fredlig samexistens, är fientligt till gerillarörelserna, till den revolution där massorna med våld erövrar makten, och eftersom de stöder den "fredliga övergången till socialismen". Oberoende av de ekonomiska överenskommelserna behagar denna Sovjetunionens inställning politiskt Ovando-regeringen. Den colombianska bourgeoisie tog också sin tillflykt till sina förbindelser med Sovjetunionen inför gerillans utveckling. Sovjetunionens förbindelser och ekonomiska samarbete med de borgerliga regeringarna, som hotas av revolutionen, utgör – som Castro säger – ingen hjälp åt socialismen.

Slutsatsen är given. "Det revolutionära mandatet' som program och Ovando-regeringens åtgärder tillhör vapenarsenalen för en bourgeoisie som har trängts mot väggen, som genomgår en katastrofal kris och som ser sig tvingad att genomföra vissa till utseendet radikala och djärva reformer för att bromsa och upplösa den skadliga revolutionära process som leds av gerillan och även för att undgå en dödlig ekonomisk kris. Innan den sprängs i bitar av revolutionen försöker bourgeoisie förlänga sitt liv; även om det sker till priset av vissa av dess egna intressen.

Armén-Partiet – som hotas av gerillans framgångar och massornas radikaliserings – har börjat använda sig av ett "vänster-språk", men utan att dess avsikter därför går utöver den borgerliga statens modernisering, en förnyring ovanifrån, en rappning av fasaden, utan att angripa de verkliga orsakerna till landets underutveckling. Militärchefernas vackra föredrag berör inte den nationella och imperialistiska utsugningens struktur. Ovando förklarar till exempel att han för ett dödligt krig mot imperialismen; men vad är detta för ett krig om imperialismen fortfarande tränar den bolivianska armén och "Fredskåren" och de imperialistiska militärbeskickningarna fortsätter att arbeta i Bolivia? Detta krig är en fars, liksom de boxningsmatcher som är uppgjorda i förväg, med känd utgång.

Kampen för Bolivias nationella självständighet är en mycket allvarligare fråga, som inte klaras av genom en nationalisering av Gulf Oil Company. Den nationella frigörelsen är oupplösligt sammanbunden med den Sociala Revolutionen och endast kapitalismens krossande, imperialismens nederlag och upprättandet av socialismen möjliggör dess seger. Detta har Kuba visat. Det är den segerrika kubanska revolutionens väg som vårt land och hela Latinamerika måste följa!

## **6) Partiernas omorganisering inför Ovandos regering**

Som vi redan nämnt är Armén-Partiets operation "räddning av den kapitalistiska staten" ett försök att politiskt avvärja massorna och de s.k. vänster-oppositionella grupperingarna.

Det första resultatet bestod i folkets avvaktande hållning och de förhoppningar som uppkommit inom breda skikt. Tack vare detta har militären – utan att riskera något – kunnat minska bevakningen av gruvorna för att på så sätt ge intryck av en återgång till ett demokratiskt klimat.

Med dessa åtgärder och med nationaliseringen av Gulf Oil Company har militären börjat kampen om ledningen för massornas mobilisering, vilket visas genom demonstrationen den 21 oktober 1970. Armén accepterar massmobiliseringen, men endast under sin egen ledning och kontroll.

Under händelsernas gång har man redan kunnat urskilja några avvikelser som gynnar militärernas manövrerande. Det är nödvändigt att avslöja dessa.

a) De borgerliga och småborgerliga partierna skyndar sig att vittna om sitt förbehållslösa stöd åt Ovando-regeringen. De söker vinna insteg i den genom De Nationella Vänsterfronterna. Samma sak gäller för partierna F.S.B., M.N.R., P.R.I.N. och P.D.C. På samma gång skapar regeringen sina egna partier: A.N.R. och P.R.N. Gemensamt för alla är deras opposition mot socialismen, den proletära revolutionen och gerillan. Dessa strömningar försvarar i sista hand kapitalismens status quo. Fastklamrade vid de militära bedragarna som sitter vid makten är dessa gruppers målsättning att vinna insteg i statsapparaten under förevändning av att kanalisera och leda massmobiliseringen. De erbjuder sig själva som ett folkligt stöd. Dessutom är det dessa grupper som svarar för den politiska teoretiseringen av "Ovandos vänsternationalistiska revolution".

Dessa välkända opportunisters balansgång, vilka strävar efter delaktighet i statsapparats privilegier, har inte längre någon betydelse och massorna tar redan nu avstånd från dem på fullständigt klara grunder.

b) Allvarligare är de avvikelser som kan uppstå i arbetarrörelsen inom fackföreningsbyråkratierna och C.O.B.:s gamla ledning. Dessa ledningar består av en blandning av sovjetiska revisionister och "socialiserande" reformister och de stöds av militanter från Kommunistpartiet och P.R.I.N.

Dessa opportunistiska avvikelser har inte någon möjlighet att tillfredsställa arbetarklassens intressen och behovet av en verklig ekonomisk och social utveckling i landet genom en nationell och social frigörelse. De börjar med att erkänna – utan någon som helst sociologisk analys men med stöd av officiella uttalanden – att Ovando-regeringen förkroppsligar en verklig revolution som endast saknar folket, massmobiliseringen. Revolutionen, förklarar de, är vertikal och detta är svagheten. Man övervinner denna svaghet genom att få folket att närma sig revolutionen, genom att släppa in massorna i regeringen. Det är därför deras paroller var "arbetarna till makten" och "folket till makten", d.v.s. militären skall leda arbetarna till makten. De kompletterar detta med att ge Ovando ett program som *han* ska förverkliga. De tror att man från militärnationalismen går över till socialismen. För dem innebär försvaret av nationaliseringen av Gulf Oil Company att man också skall ge Ovando sitt politiska stöd och förtroende.

Fångna i detta schema har var och en sina speciella gruppkännetecken, det pro-sovjetiska Kommunistpartiet, P.R.I.N. och andra småborgerliga grupper. Kommunisterna deltar med sin gamla kliché (formulär 12, 13, 14 skulle Fidel säga) om den över klasskampen stående huvudmotsättningen mellan en förtryckt nation och den utsugande imperialistiska metropolen, med vilken de alltid rättfärdigar sin dödsdomda teori om "revolutionen i etapper" och om den "progressiva borgarklassens" roll. Upprättandet av diplomatiska förbindelser med Sovjetunionen har uppfyllt kommunisternas alla önskningar och de framstår som Ovandos bästa försvarare.

Vad gäller Loras lilla grupp, som är ett provokationsredskap sedan åtskilliga år, gör den – liksom tidigare – stora ansträngningar för att minska gerillans inflytande. Under repressionen som började i juli förra året, tog sig denna borgerliga ynkrygg lyxen att spatsera omkring och fördöma gerillasoldaterna i små kommunikéer som pressen publicerade, och höll konferenser där han förlöjligade E.L.N.:s heroiska och tappra kamp. Objektivt sett är denna förrädare och ex-revolutionärs uppträdande helt i kontrarevolutionärernas smak: under förevändning att "värdera" gerillan har han alltid försökt minska dess anseende hos massorna. Hans nuvarande inställning är – liksom tidigare – politiskt slapp och förrädisk. Han begränsar sig till en ren ekonomistisk syndikalistisk aktivism. Han håller fast vid teoretiseringen kring

”massupproret”, rent abstrakt och i en avlägsen icke-preciserad framtid, eftersom ”förutsättningarna inte är mogna” idag och ”massorna inte befinner sig i nivå med ett revolutionärt program”. För denna f.d. marxist, f.d. internationalist, f.d. trotskist kommer förutsättningarna aldrig att mogna. Lora känner – liksom alla andra borgerliga ynkryggar – skräck inför revolutionen och ännu mera inför gerillans vapenskrammel. Loras öde är att sluta som Tristan Marof, som en medelmåttig och ohederlig skribent. I sina kontrarevolutionära omdömen om gerillan har han redan en god kamrat i Ricardo Anaya.

Den andra smågruppen, personifierad av P.O.R.:s ex-medlem och ex-trotskyisten Amadeo Vargas, för inte någon annan tillvaro än den som regeringen tilldelat den och godkänt. Denna borgarklassens hantlangare som fifflar med och utnyttjar sig av P.O.R.:s och Fjärde Internationalens namn, stöder och glorifierar öppet militärkassen och Ovando, som för honom är ”företrädare för världsrevolutionen”. I djupet av sin politiska degenerering förnekar han själva revolutionens nödvändighet och försäkrar att ”makten tages bit för bit”. Med sin dyrkan av massorna och deras spontana mobilisering – som i själva verket döljer hans oförmåga att agera i den revolutionära processen – reducerar han programmet till en ren uppräknings av ekonomiska erövringar. Han har nu blivit en aktiv medlare mellan de borgerliga och småborgerliga partierna som stöder Ovando. Denna borgarklassens hantlangare har inget att göra med P.O.R. eller Fjärde Internationalen.

De radikaliserade massorna och de revolutionära arbetarna har inget att göra med dessa kapitulatoriska och opportunistiska avvikelser. Efter gerillans uppkomst 1967 har dessa smågrupper förlorat hela sin historiska roll för att bli smutsiga utväxter på arbetarrörelsen som måste tvättas bort.

## **7) Skapa en självständig massmobilisering ledd av den Nationella Befrielsearmén för att erövra makten**

Ovando-regeringen och Armén-Partiet, med sitt ”Revolutionära mandat” och sina uttalanden och budskap, förkroppsligar inte folkets och arbetarnas revolution. De deltar inte i den revolution för nationell och social frigörelse som går framåt i Latinamerika och i hela världen. Tvärtom är de en biprodukt av den döende borgarklassen som vägrar att dö, de utgör ett hinder och en barriär som det i upplösning stadda kapitalistiska samhället reser för att bromsa den pågående revolutionen. Därigenom utgör de också ett bevis på borgarklassens oförmåga och tillbakagång.

Vi marxist-leninistiska revolutionärer, trotskister, måste avgränsa oss mot denna regim och alla de opportunistiska tendenser som går i takt med den. Vår uppgift är att hindra att de bolivianska arbetarna och massorna bedrages och låter sig ledas till sin undergång. Vi revolutionärer får inte bidra till att dupera massorna och måste förhindra att de tjänar som ett stöd för en regering som inte är deras. Det revolutionära ställningstagande vi gör inför massorna grundar sig på principen *oberoende och total frånvaro av politiskt förtroende* gentemot Ovando-regeringen, dess borgerliga program, Armén-Partiet och dess försök att rädda den kapitalistiska regimen.

Men detta är inte allt. Vi marxist-leninister, trotskister, reser oss i förbindelse med massorna som ett alternativ till de makthavande, ett revolutionärt och oberoende alternativ som motsätter sig militärregeringen.

Det är detta som på ett avgörande sätt skiljer oss från de andra strömningarna som kallar sig proletära. Medan dessa strömningar sätter allt sitt hopp till Ovando och militärerna som de kallar ”nationalistiska”, av vilka de ständigt kräver att de skall bli revolutionärer, kallar vi till en sann socialistisk revolution.

Då Ovando representerar bourgeoisien är det helt naivt, ja idiotiskt, att kräva att han skall fullborda de uppgifter som tillkommer det revolutionära proletariatet och dess avantgarde. Att av Ovando kräva att han ska göra arbetarna delaktiga i regeringen är liktydigt med förräderi, ty det vore att underkasta dem borgarklassens kontroll och ledning. Det är en helt annan sak att föra fram parollen ”arbetarklassen till makten” under ledning av dess avantgarde och genom en väpnad revolution. Detta är den revolutionära marxistiska strategin för makt-erövringen. Resten är endast föraktlig svanspolitik från deras sida vilka undertecknar de vanmäktiga petitionerna, som väntar sig att någon – men absolut inte de själva – genomför revolutionen under tiden. Skillnaden är tydlig: opportunisterna begränsar sig till påtryckningar allt under det att de klamrar sig fast vid borgarklassen; vi för fram ett eget självständigt alternativ, för att organisera revolutionen och ta makten.

Vi revolutionärer avstår inte åt någon vår roll att föra folket till seger. Vi är övertygade om att man inte kan bygga upp socialismen med små bitar och smulor som man tigt ihop från imperialismen. De naiva, som förblindade av Ovandos räddningsåtgärder i honom tror sig se ett befrielsens alternativ, måste vi påminna om att den imperialistiska utsugarregimen och borgarklassens makt aldrig krossas genom små delerövringar. För att krossa denna makt krävs en verklig revolution som fullständigt förstör utsugarsystemets struktur. Ty om man inte krossar den och om bourgeoisien behåller makten, kan imperialismen absorbera dessa små delerövringar. Bolivias historia visar många exempel på detta.

Två fundamentala uppgifter härrör från denna revolutionära position:

I) Att driva på och leda en självständig massmobilisering genom ett övergångsprogram

De militära räddningsmanövrarna för borgarklassen och staten har tvingat dem att släppa efter på förtrycket av fackföreningarna. Regeringen som misslyckats i sitt försök att krossa fackföreningarna försöker nu anpassa deras funktion till systemet. Detta möjliggör ett visst demokratiskt manöverutrymme som måste utnyttjas maximalt. Man måste påskynda en omorganisering av arbetarrörelsen – från fackföreningarna till C.O.B. – på en självständig klasslinje. Men omorganiseringen av fackföreningarna bör förenas med kampen för ett program för ekonomiska, politiska och sociala krav. Man måste återuppta kampen på den nivå där den befann sig 1965 då förtrycket sattes i gång. Det är inte en ny kamp som utgår från nollläget. Tvärtom, den drar erfarenhet av alla tidigare försök och erövringar, såväl som av de lärdomar arbetarna gjort under de senaste fem åren av militär terror. På det organisatoriska planet kommer mobiliseringen av massorna att utgå från C.O.B. i dess egenskap av ett förenande centrum för arbetarklassen, bönderna, studenterna och medelklassens fattiga skikt.

Införandet av arbetarkontroll inom all privat och nationaliserad industri, utkastandet av de imperialistiska företag som exploaterar nationens tillgångar, återupprättandet av gruvarbetarlönerna från innan maj 1965 kombinerat med en allmän löneökning för landets alla arbetare, återanställning av de 3 000 arbetare som avskedats av fackliga och politiska skäl, arbete för de arbetslösa, främjandet av en verklig agrar revolution som för bönderna ut ur misären, öppnandet av skolorna, läroverken och universiteten för de hundratusentals unga som varken får undervisning eller yrkesutbildning: detta är några av de centrala punkterna för övergångsprogrammet som driver på massornas mobilisering. Detta program måste förstås som den bro, vilken skall leda folket till arbetarmakten, till socialismen och det måste användas i förbindelse med den revolutionära strategin.

II) Man driver på massmobiliseringen genom att höja klasskampen till dess högsta nivå i ett perspektiv av revolutionärt maktövertagande.

Revolutionen är varken en mogen frukt som faller ned från himlen eller en idé som segrar utan människors ingripande. Revolutionen är en process som präglas av klasskampen, som

behöver revolutionärer av kött och blod. Den behöver ett organisatoriskt instrument som är kapabelt att ta makten.

Vi lever i en revolutionär period i vilken de flesta av de förutsättningar för maktövertagandet som anges av marxismens klassiker är för handen. Det gäller nu att bygga upp ett instrument som är lämpat för denna uppgift.

Den nuvarande situationen i Bolivia – politikens militarisering och Armén-Partiets absoluta kontroll över landet – denna situation som är en beståndsdel av den latinamerikanska processen, medför att medlet för att bygga detta instrument och erövra makten utgörs av den väpnade kampen, eller mera konkret av gerillan.

Gerillan står fortfarande på dagordningen. Trots de mottagna slagen och förlusterna i människoliv och vapen. Även om det är tragiskt kan allt detta återuppbyggas. Huvudsaken är att konstatera att det inte finns någon annan väg för verkliga revolutionärer. De illusioner Ovando väckte kommer snart att försvinna och arméns gevärssalvor mot massorna kommer på nytt att smattra. Processen leder till en sammanstötning. Det kommer att bli antingen en seger eller ett nederlag, beroende på om man organiserat den riktiga utgången.

Revolutionärerna och arbetaravantgardet måste komma ihåg åren 1964 och 1965. Makten kommer att gripas av den som litar på sina egna krafter, håller i vapnen och är besluten att ta den.

Ett väpnat uppror av massorna – hur omfattande det än må vara – kommer slutligen att besegras av de moderna arméer som utövar de borgerliga politiska partiernas roll. Exempel: Mexiko, Cordoba. Under M.N.R.-epoken centraliserade C.O.B. de bolivianska massornas makt och styrka. Men denna makt föll i bitar, försvann inför arméns förebyggande statskupp som leddes av Ovando och Barrientos. Det finns de som, utan att lära något av verkligheten, vill upprepa gamla utslitna scheman. Massresningarna i Mexiko, Cordoba och C.O.B.:s resning i Bolivia slogs ned därför att de saknade två element:

a) Egen beslutsamhet och egna förberedelser för att ta makten. De försökte endast utöva påtryckningar på den kapitalistiska regimen för att uppnå vissa fördelar. En ren påtryckningspolitik beväpnar varken ideologiskt eller materiellt proletariatet och öppnar vägen till nederlaget.

b) det väpnade instrumentet eller militär organisering. Man kan inte gripa makten med flygblad, slagord på gatorna eller tal. Det krävs ett tränat och förberett militärt organ, som kan besvara den kapitalistiska arméns vapen med samma mynt.

Och ett nytt nederlag kommer att äga rum i Bolivia om vi låter opportunisterna och kapitulatorerna ta över de fackliga organisationerna och söva ned dem med sina pacifistiska vaggvisor.

Kriget är denna periods utmärkande drag. Arméerna har ersatt borgarklassens traditionella partier och omvandlats till väpnade politiska partier. För att möta dem måste vi revolutionärer bygga upp en revolutionär armé. Utan denna kommer de mobiliserade massorna att försvarslösa kasta sig mot borgarnas gevär. Om Armén-Partiet i Bolivia idag har ”skiftat mening” och säger sig vara på folkets sida och stå i spetsen för revolutionen är allt detta bara av taktiska skäl för att förhindra en ännu större revolutionär explosion, precis som vi har förklarat ovan. När denna plan har gjort fiasko börjar förtrycket igen.

Men man kan inte från början organisera denna folkets armé i stora enheter med tung beväpning. Man måste nödvändigtvis börja med små gerillakärnor, som genom fiendens nederlag omvandlas till en stor rebellarmé vilken griper makten tillsammans med städernas och landsbygdens massor.



Det är i detta perspektiv – efter att ha tillgodogjort sig den bolivianska erfarenheten och de militärt kringrädda massornas behov – som den av Che ledda gerillan dök upp första gången 1967 och en andra gång med Inti Peredo 1969.

Trots nederlagen står gerillan fortfarande på dagordningen. Det är alltså varje marxist-leninistisk revolutionärs plikt att ansluta sig till denna uppfattning. Gerillans och den revolutionära arméns stärkande är ouplösligt förbunden med massornas revolutionära mobilisering. Denna är gerillasoldaternas näring, som Che sade. Gerillan är klasskampens fortsättning med andra medel, den är massrörelsens högsta form.

Detta är de marxist-leninistiska revolutionärernas grundläggande uppgift:

**Mobilisera massorna för den revolutionära vägen tillsammans med och under ledning av den revolutionära armén, för maktövertagandet!**

Bolivia, november 1969

Enhälligt antagen av det Revolutionära Arbetarpartiets (P.O.R.) extra nationella konferens, som hölls i hemlighet under det hänsynslösa förtrycket mot dess ledare.

## 9:e Världskongressens resolution om Latinamerika

### I. Ekonomiska tendenser och ökad imperialistisk exploatering

1) Bortsett från nationella och regionala särdrag samt upp- och nedgångar i konjunkturerna, förblir de ekonomiska tendenserna i dagens Latinamerika nära nog desamma som tidigare, samtidigt som de mest negativa dragen i allmänhet tenderar att förstärkas. Situationen kan summeras som följer: Inte i något land har det skett en ekonomisk expansion, som motsvarar det reella utvecklingsbehovet och uppväger befolkningsökningen. Industrialiseringen förblir, även där den utbreder sig till nya sektorer, begränsad och partiell. Investeringarna är otillräckliga och erbjuder ingen grund för en mera balanserad utveckling och absorbering av de arbetslösa och undersysselsatta. Nationalskulden är fortfarande en källa till finansiella kriser och budgetära svårigheter. Utsugningen av profiter ur den latinamerikanska ekonomin (genom den nordamerikanska, men delvis även den europeiska och japanska imperialismen) fortsätter och skärps, vilket även gäller den generellt ogynnsamma utvecklingen av handelsavtalen. Jordbruksproduktionen sjunker och blir allt mer otillräcklig i förhållande till konsumtionsbehoven som ökar, även om detta bara är en effekt av befolkningsökningen. Inom ekonomin har mängden av sektorer med låg eller obefintlig lönsamhet inte minskat utan tvärtom ökat. I de flesta av dessa länder har inflationen förblivit kronisk eller mycket frekvent.

2) En relativt ny tendens, som förstärkts under de senaste åren, representeras av utländska investeringar i moderna, dynamiska industrisektorer, vilka inte har något direkt samband med framställningen av råmaterial. Detta har fått ett dubbelt resultat. För det första har det gett upphov till ekonomiska sektorer som från början kontrolleras uteslutande av imperialistiska bolag inom områden vilka traditionellt var reserverade för den så kallade nationella bourgeoisien. För det andra har det framkallat ett allvarligt och överhängande hot mot nationella industrier, vilka, även om de är tämligen utvecklade, inte kan klara av konkurrensen från en mycket mer dynamisk teknologi och en effektivare organisatorisk teknik, och som dessutom är i behov av kapital vilket inte går att uppbära inom landet. Detta innebär att Latinamerika, samtidigt som det fortsätter att uthärda den förkrossande tyngden av alla de traditionella formerna av ekonomisk dominans och exploatering, nu även i sina mest moderna sektorer konfronteras med samma sorts hot som de europeiska länderna står inför (absorbering och eliminering genom nordamerikansk konkurrens etc.). Resultatet kan enbart bli nya ekonomiska deformationer och skärpt imperialistisk exploatering. Detta betyder att en ekonomisk utveckling, som på något sätt skulle kunna lösa denna kontinents tragiska sociala problem, är fullständigt utesluten. Till yttermera visso har den latinamerikanska bourgeoisien överhuvud visat sig ur stånd till även de mest blygsamma försök att utveckla regionala ”gemensamma marknader”, och detta vid en tidpunkt då det blir mer och mer uppenbart att de nuvarande nationalstaternas dimensioner icke ger utrymme för ett verkligt uppsving för modern industri.

### II. De sociala klassernas dynamik och roll

3) De ekonomiska och sociala processerna har, speciellt under de sista femton åren, kulminerat i viktiga förändringar i de härskande klassernas inbördes relationer. Mest slående är att det traditionella skiktet av stora godsägare (särskilt de som är mindre direkt förbundna med den kommersiella finansiella bourgeoisien) förlorat i ekonomisk och politisk betydelse. De mer utpräglade stadsorienterade styrande skikt, som har förbindelser med de nya industriella sektorerna, de stora affärsintressena och finanskapitalet har i allt högre grad spelat huvudrollen och försökt att överföra denna ekonomiska och sociala realitet till nya former för

politiskt styre (t.ex. Freis experiment i Chile och, i mindre utsträckning, Belaundes experiment i Peru).

Den industriella bourgeoisieens relativa krafttillväxt innebär emellertid på intet sätt något framträdande av en vital social klass, som skulle kunna spela en effektiv ledande roll och agera självständigt. Denna klass' ekonomiska konsolidering, och t.o.m. dess existens, är nära förbunden med yankeeimperialismens operationer och intressen, eller, i långt mindre utsträckning, med den europeiska imperialismens. I bästa fall rör det sig närmare bestämt om gemensamma företag, där utländskt och inhemskt kapital är inblandat, varvid det senare för det mesta spelar en helt underordnad roll och dess möjligheter till självständigt agerande är obefintliga. Det är sålunda absolut oriktigt att vänta sig att den nationella bourgeoisie skulle spela en mera betydelsefull roll och uppträda som en historisk klass i stånd att föra en konsekvent kamp för att befria sig från imperialismens förmynderskap (Belaundes misslyckade experiment är i detta hänseende betecknande, eftersom Peru är ett av de länder där det utan tvekan förekommit ett visst mått av industriell utveckling).

4) Som en följd av de sista femton till tjugo årens välkända utveckling, och i synnerhet med den växande urbaniseringen, har de nya småborgerliga skikten – tjänstemän inom olika regerings-, handels- och serviceyrken, självständiga akademiker etc. – vuxit i styrka. Det är inom dessa skikt som imperialismens ideologiska inflytande är starkast (relativ framgång för propagandan för konsumtionssamhället, för "the American Way of Life" osv.), där en antiimperialistisk mobilisering möter de största svårigheterna och där regeringspartierna rekryterar sina väljare (t.ex. en del av Freis anhängare i Chile, av Leonis' i Venezuela, av de gamla koalitionspartierna i Peru). Dessa gruppers ställning är emellertid ganska prekär, ty de lever antingen av ekonomiskt osäkra företag eller (åtminstone delvis) av verksamheter i lagens utkanter snarare än tack vare en "normal" funktion inom det ekonomiska maskineriet. De är prisgivna åt den klick som för tillfället har makten och är i alla fall de första som får stå för kostnaderna vid konjunkturedgångar, inflationsattacker och förändringar inom den styrande klick. De kan inte vänta sig verklig trygghet eller väsentliga sociala framsteg för sina barn (som återfinns bland de protesterande studenterna). Denna nya småbourgeoisie kan alltså temporärt hjälpa de styrande klassernas och imperialismens politiska operationer, men när allt kommer omkring utgör den ingen social grund för systemet, och i en kritisk situation kan den skakas av en plötslig, brinnande revolt. I vissa länder har f.ö. grupper bland de statsanställda och inom olika förvaltningsorgan redan spelat en betydelsefull roll i omfattande och stridbara fackliga mobiliseringar.

5) Bönderna representerar en sjunkande andel av den totala befolkningen, och deras specifika ekonomiska betydelse minskar mera kännbart och snabbare än deras kvantitativa betydelse. Särskilt i vissa länder accentueras tendensen till en ökning av lantproletariatet. Icke desto mindre utgör bönderna i absoluta siffror fortfarande majoriteten – och ofta den förkrossande majoriteten – av befolkningen. De är fortfarande den sociala klass som får utstå den hårdaste exploateringen och det hårdaste förtrycket och som under rådande ekonomiska och sociala förhållanden har de mörkaste framtidsperspektiven.

Anledningarna till böndernas missnöje och vrede är många – den traditionella jordhungern, den gradvisa strypningen av bondens självförsörjning, konflikter med den statliga administrationen, som tilltvingar sig skatter och oftast fungerar som ett undertryckningsinstrument i utsugarnas tjänst, besvikelse över fiktiva "agrarreformer", rädsla för att godsägarna skall göra comeback (i länder där de tvingas avstå från vissa privilegier), svårigheter, orsakade av pris- och marknadsproblem och kännbara särskilt för självständiga småbrukare, ogynnsamma återverkningar av prisbildningen på världsmarknaden osv. I länder som Peru, Guatemala, Bolivia etc. manifesterar sig det sociala förtrycket också som ett nationellt förtryck, vilket drabbar en hög procent av befolkningen. Resultatet blir alltid

detsamma: bondens situation förbättras inte utan förblir tragisk och försämras t.o.m. ytterligare, vilket innebär ständig stimulans till kamp och revolt. Till yttermera visso är bönderna allt mindre isolerade från internationella politiska och ideologiska strömningar; de har i stor utsträckning anammat den kubanska revolutionens lärdomar, de har lärt en hel del genom gerillaerfarenheter, och de är inte avskurna från de revolutionära studentrörelserna, vilkas inflytande når dem genom tusentals kanaler.

6) Arbetarklassen har trots industriproduktionens utveckling i vissa länder inte undergått någon kvantitativ tillväxt. Detta beror på att vissa industriella framsteg gått hand i hand med en kris inom traditionella sektorer och baserats på teknologiska förändringar och rationaliseringar, som snarare medför en inskränkning än en utökning av arbetsstyrkan. Bortsett från direkta undantagsfall går tendensen på intet sätt mot en ökning av levnadsstandarden utan snarare mot en stagnation och vanligen en sänkning (i vissa fall, t.ex. i Uruguay, av dramatiska proportioner). De fackliga organisationerna är både av objektiva skäl (arbetslöshet, undersysselsättning osv.) och av subjektiva orsaker (deras underordnande under staten, deras byråkratisering, deras beroende av prosovjetiska kommunistpartier osv.) i stigande grad oförmögna att möta situationen, t.o.m. att utöva en effektiv påtryckning inom systemets ram. Oftast är det framför allt inflationsmekanismen som drabbar arbetarnas levnadsstandard och omintetgör deras eventuella landvinningar på lönefronten. Det är dessutom ofta arbetarna som socialt bär konsekvenserna av flykten från landsbygden, eftersom deras ytterst blygsamma löner måste räcka till uppehållet för grupper av släktingar och vänner som utökats av nykomlingar från landsbygden. (I undantagsfall, t.ex. i Bolivia under gruvkrisen, uppkommer det motsatta fenomenet att en del av arbetarna återvänder till sina ursprungsbyar). Slutligen har den proletära befolkningen inte fått några förbättringar vare sig rörande bostäder, levnadsförhållanden, läkarvård, kommunikationer, eller möjligheten att säkra en normal skolutbildning åt sina barn.

Av alla dessa skäl är arbetarklassen absolut inte – och upplever sig inte heller som – ett ens relativt privilegierat skikt, som ytliga teoretiker föreger. Exploaterad och förtryckt på ett otal sätt inom kapitalismens system, har den i verkligheten icke upphört att vara en explosiv faktor, en revolutionens drivkraft. Mäktiga strejker som utmanar militärdiktaturen (t.ex. i Brasilien), mobiliseringar och sammanstötningar med förtryckarnas styrkor (Uruguay, Chile, Bolivia etc), förbindelser mellan proletära celler och studentrörelsen (Mexiko, Brasilien) är betydelsefulla tecken på att proletariatet nu åter vaknar. Även om de bredaste lagren inom arbetarklassen ännu inte är mobiliserade och förhåller sig neutrala, och även om arbetarna i vissa länder inte har kunnat spela någon väsentlig roll i det revolutionära arbetet under de senare åren, så beror detta ingalunda på någon föregiven degeneration eller inre svaghet hos proletariatet såsom revolutionär kraft. Det beror på väldefinierade konkreta faktorer: den tillfälliga utmattningen efter svåra nederlag och förföljelser, fackliga byråkratier som, särskilt i vissa viktiga länder, i allt högre grad integreras i den härskande strukturen, opportunistiska politiska ledarskap som ofta åtnjuter en prestige lånad från en internationell kommunistisk tradition, trycket från den stora arbetslösheten, som fortsatt att öka under de sista åren, faran för permitteringar och repressalier i händelse av strider eller strejker – en fara som arbetarna är redo att möta endast om de kan skönja reella förutsättningar för en politisk förändring.

7) Som en följd av den fortsatta eller snarare accentuerade flykten från landsbygden ökar alltjämt koncentrationen av trasproletariatet i de stora städernas utkanter. Dessa massor kan inte finna någon verklig plats i den ekonomiska basstrukturen och förblir dömda till en eländig och osäker existens (ibland måste en knapp lön räcka till för en hel grupp, ibland existerar man bokstavligen en dag i sänder, oftast utnyttjar man de mest skilda möjligheter, ifrån småhandel och tillfälliga tjänster till stöld och prostitution). Att hänföra en del av denna vanlottade befolkningsgrupp till servicesektorn är en renodlad statistisk mystifikation.

”Servicesektorns” ansvällning är långtifrån ett tecken på framsteg och modernisering utan uttrycker blott ytterligare den ekonomiska och sociala upplösningen genom ökningen av improduktiva aktiviteter av befolkningsskikt med helt osäkra och patetiska inkomster. Därför representerar de runt storstäderna grupperade massorna en explosiv potential, som i kritiska situationer till fullo skulle kunna utnyttjas av de revolutionära krafterna. Denna potential har f.ö. under de sista tio åren redan flera gånger manifesterats i plötsliga och våldsamma mobiliseringar (t.ex. i Caracas, Rio de Janeiro, Santiago de Chile). På grund av sitt ursprung i bondeklassen och sin proletära sammansättning erbjuder denna underklassmiljö värdefulla tillfällen till konkreta förbindelser mellan arbetare och bönder och till spridning av revolutionära idéer.

8) Den revolutionära studentrörelsen skakade flera latinamerikanska stater samtidigt som den revolutionära studentvågen svepte över Västeuropa och USA. Gemensamma objektiva orsaker och subjektiva faktorer ligger otvivelaktigt till grund för detta uppsving, som ingår i den unga generationens allmänna revolt. Det gemensamma draget i alla dessa strider är den oemotståndliga impuls, som utgår från den allt djupare kris vilken skakar imperialismen som världssystem (i Latinamerika särskilt karakteriserad av den kubanska revolutionens inflytande). Det vore emellertid ett misstag att överdriva identifikationen och analogierna utan att ta hänsyn till att

a) studenterna i de koloniala och halvkoloniala länderna traditionellt spelat en progressiv och t.o.m. revolutionär roll sedan den antiimperialistiska kampens början och även spelat denna roll under tjugotalets mäktiga mobilisering för universitetsreformerna

b) den explosionsartade ökningen av elever och studenter vid universitet och skolor, som legat till grund för kriserna i de europeiska länderna, har hittills inte antagit samma proportioner.

Detta innebär inte någon undervärdering av den revolutionära roll som studenterna kan spela i kontinental skala i Latinamerika. Studenternas roll kommer under alla förhållanden att vara mera substantiell än i det förflutna. De får inte längre ses enbart som en hjälpstyrka eller kaderreserv för de revolutionära organisationerna utan måste betraktas som en politisk och social kraft med möjlighet att stimulera och fördjupa revolutionära kriser genom sin aktiva medverkan. Detta beror på följande orsaker:

a) Studentrörelsens dynamik antar en helt annan karaktär än i det förflutna, eftersom den inte längre uttrycker den nationella bourgeoisieens krav på självständighet och autonomi utan oemotståndligt utvecklas till en konsekvent antiimperialistisk-antikapitalistisk rörelse, vad som än varit dess utgångspunkt (detta återspeglar bl.a. en förändring i studenternas sociala sammansättning i och med att utbildningen blivit tillgänglig för breda småborgerliga och t.o.m. folkliga skikt.).

b) Den internationella och kontinentala kontexten har radikalt förändrats och öppnat nya perspektiv för radikaliserings och mobiliseringen av småborgerliga krafter.

c) Studentrörelsens kadrer och aktivister har inte nedslitits av negativa erfarenheter med de äldre organisationerna och deras ledarskap, de har inte någon ”navelsträng” som binder dem vid arbetarrörelsens traditioner eller den traditionella nationalrevolutionära rörelsen.

### III. Politisk situation och politiska perspektiv

9) De väsentliga dragen i den politiska utvecklingen kan schematiskt summeras som följer:

a) Bankrutt eller djupgående kris för de regimer vilka presenterats som den ”demokratiska reformismens” modeller, uppreklamerade av den så kallade framstegsalliansens propagandaapparat (Belaunde-regimens fall i Peru sedan den nationella bourgeoisieens mest

”progressiva” flygel gjort bankrutt. Freiregimens kris i Chile, urholkningen av den venezolanska regimen som är ur stånd att ens effektivt utföra sin undertryckningsfunktion).

b) Sammanbrott av den politiska jämvikten i de länder som av historiska skäl och på grund av konjunkturläget haft tämligen långa perioder av relativ stabilitet och som utgör undantag med tanke på förhållandena på kontinenten som helhet (Uruguay och Mexico).

c) En allmän tendens att upprätta uppenbara eller hypokritiskt kamouflerade militärregimer.

d) Kriser inom själva militärregimerna, vilka visar sig ur stånd att finna lösningar av minsta varaktighet på de viktigaste problemen och som därför endast kan hålla sig kvar med maximalt förtryck (Bolivia, Brasilien etc.).

Dessa förhållanden och tendenser, som ytterst återspeglar de ovannämnda ekonomiska och sociala tendenserna, skapar inte bara en kontinentalt utbredd strukturell instabilitet utan snarare en förrevolutionär situation. Denna antar formen av mer eller mindre snabbt mognande, djupgående sociala och politiska explosioner (Brasilien, Mexico, Chile), veritabla revolutionära kriser (Uruguay), i vissa länder tillstånd av inbördeskrig (Guatemala och, delvis, Bolivia). Året 1968 utmärks framför allt av en ny revolutionär våg som manifesterade sig i massmobiliseringarna i Mexico och Brasilien, juli-augusti-krisen i Uruguay, upplösningen av regimen och förnyad kamp i Bolivia några månader efter det svåra nederlaget för den av Che ledda gerillagruppen och de första tecknen på förnyelse av arbetarklassens kärngrupper i länder som genomgått årtals stagnation (t.ex. Argentina).

10) Även med hänsyn till det internationella sammanhanget, vilket framför allt inbegriper den kubanska revolutionens fortsatta historiska roll<sup>1</sup> måste det generella perspektivet innebära ökade och intensifierade sociala och politiska spänningar, vilka tenderar att övergå i revolutionära situationer.

Inom den ekonomiska sfären skulle en väsentlig förbättring som bryter den nuvarande trenden endast vara möjlig under bl.a. följande förutsättningar: en väsentlig ökning av jordbruksproduktionen, en industriell utveckling som kan absorbera en stor del av den arbetslösa eller undersysselsatta befolkningen, nya arbetstillfällen för de unga som lämnar universitet och skolor, en gynnsam prisutveckling för vissa varor på världsmarknaden, försvar och utvidgning av marknader som hotas av bl.a. EEC och av arrangemang mellan EEC och vissa afrikanska stater, upprättande av åtminstone partiella gemensamma latinamerikanska marknader. Dessa förutsättningar är under nuvarande förhållanden klart orealiserbara, och därmed omöjliggör en ekonomisk lösning, med allt vad detta innebär av oundvikliga följder på det politiska planet. De härskande klasserna kommer under dessa förhållanden inte att ha någon chans att bilda koalitioner eller block på ens relativt stabil grund, eftersom inget av dess skikt – ej heller den ”nya” nationella bourgeoisie – kommer att kunna vinna folkligt stöd, vare sig i städerna eller på landsbygden, eftersom deras inbördes strider oundvikligen kommer att öka i proportion med svårigheterna, och eftersom den amerikanska imperialismens manöverutrymme – framför allt ekonomiskt men även politiskt konstant tenderar att krympa.

Detta utesluter inte eventuella pendelrörelser i de mest skilda riktningar, inklusive nya försök till kortlivade pseudoreformer, riskabla politiska operationer eller t.o.m. distinkta varianter

---

<sup>1</sup> Detta dokument avser inte att analysera den kubanska revolutionens inre utveckling. Det står emellertid klart att vidmakthållandet av den kubanska revolutionen och dess nuvarande roll i det långa loppet är beroende av en utvidgning av revolutionen i Latinamerika. Hotet om en imperialistisk militäraktion mot Kuba kvarstår, och ett krossande av den revolutionära regimen skulle få mycket allvarliga återverkningar i hela Latinamerika. Risken av en byråkratisering är inte heller utesluten. Objektiva faktorer verkar i denna riktning, trots det medvetet antibyråkratiska agerandet av ett ledarskap, som i över ett decennium gett många bevis på sin kapacitet.

inom militärregimernas ram (en del officersgrupper i flera länder har ett konstant intresse för ”nasserismen”, och den omedelbara innebörden av militärkupper är inte nödvändigtvis densamma i varje given situation). Men detta kommer inte att ändra den allmänna, djupt grundade tendensen: i en kronisk krissituation med förrevolutionär spänning kommer de härskande klasserna oundvikligen att drivas till brutala undertryckningsåtgärder och ett despotiskt terrorstyre. Eftersom de socialt sett vanligen inte är särskilt solida och ej realistiskt kan räkna med att lösa sina problem medelst folkligt baserade reaktionära regimer av fascistisk typ förblir militärregimen den mest sannolika varianten.

Detta så mycket mer som militären söker framstå som en relativt enhetlig kraft, sammanhållen av gemensamma kastintressen, karaktäriserad av en disciplin som andra sociala formationer saknar och således i stånd att fungera som ett instrument för politisk ledning och organisation, t.o.m. att utveckla en egen ideologi (vilket inte utesluter påtagligt olika strömningar inom militären, som ytterst återspeglar olika rang inom hierarkin och olika andelar i bytet).

I den mån de inhemska konservativa krafterna mera direkt avslöjar sin inneboende oförmåga och visar sig urstånd att hindra systemets sammanbrott kommer den amerikanska imperialismen slutligen att vara tvungen att intervensera militärt, antingen direkt eller i någon ”nationell” bundsförvants skepnad.

Latinamerika har således inte bara i historisk mening utan även på ett mer direkt och omedelbart sätt inträtt i en period av revolutionära explosioner och konflikter, en period av väpnad kamp på olika nivåer mot de inhemska härskande klasserna och mot imperialismen, ett utdraget inbördeskrig i kontinental skala.

Det säger sig självt att denna slutsats på intet vis skall tolkas som om systemet oundvikligen kommer att bryta samman. Om de objektiva möjligheterna inte utnyttjas i tid av revolutionärerna kommer imperialismen och den inhemska kapitalismen åter att organisera sig, om än vacklande, genom att växla mellan ”nya” och traditionella lösningar.

#### **IV. Kriterier och grundlinjer för en revolutionär strategi**

11) Den latinamerikanska revolutionens fundamentala dynamik \ är den permanenta revolutionens dynamik, i den betydelsen att revolutionen utan övergångsstadier eller gränslinjer utvecklas till en socialistisk revolution. Detta betyder inte att revolutionen inte skulle kunna börja som en demokratisk antiimperialistisk revolution vad beträffar dess målsättning och de deltagande massornas medvetenhet. Men den möjligheten berör inte processens inneboende logik med alla dess oundvikliga implikationer för de sociala klassernas ställning och roll. Eftersom en arbetarstat redan existerar i Latinamerika i ett i högsta grad revolutionärt världssammanhang, eftersom massans flertal av mäktiga objektiva faktorer ständigt tvingas att kämpa mot det kapitalistiska systemet som sådant och snabbt avancerar i social och politisk medvetenhet, och eftersom imperialisterna efter den kubanska erfarenheten klart insett dynamiken i den konfrontation som håller på att utvecklas, så är den permanenta revolutionens perspektiv inte längre bara en historisk tendens utan en realitet i detta skede av klasskampen. Den permanenta revolutionens epok har på ett direkt och omedelbart sätt redan börjat i Latinamerika. Att denna bedömning delas av den första latinamerikanska socialistiska revolutionens ledarskap är ett historiskt framsteg. Detta ledarskap har genom sin attityd, sina initiativ och sina generaliseringar på ett avgörande sätt bidragit till det nya avantgardets mognad.

12) Den första slutsats som följer av denna analys är att i man måste förkasta varje .form av samarbete med den ”nationella” bourgeoisin eller vissa av dess så kallade progressiva sektorer. Parallellt måste man förkasta alla tvetydiga begreppsbildningar och formler om revolutionens natur, såsom ”nationell demokrati”, ”folkdemokrati”, ”antiimperialistisk

revolution”, ”fyrklassblock”, som oåterkalleligen har vederlagts genom grundläggande revolutionära erfarenheter (både positiva och negativa). Även här har det som redan förut var generellt sant antagit en mer konkret och omedelbar innebörd, eftersom bourgeoisien, som konfronteras med den kubanska arbetarstaten, inte kan undvika att sluta upp på imperialismens sida (om man bortser från eventuella tillfälliga, diplomatiska manövrer) och eftersom den visar sig totalt oförmögen att åstadkomma ett program för ens de mest blygsamma demokratiska reformer. Nya eller relativt nya tendenser inom den industriella utvecklingen (se avsnitt II och III) motiverar ingen ändring av den grundläggande bedömningen. De skikt inom den nationella bourgeoisien som är förbundna med den moderna industrin uppkommer och utvecklas under total sammanflätning med den imperialistiska strukturen och i strikt beroendeställning till denna. De har ingen möjlighet att agera självständigt inom det ekonomiska eller politiska fältet.

13) I en revolution, som enligt den permanenta revolutionens logik utvecklas i en global och kontinental kontext, som från början framtvingar en klyvning mellan de fundamentala klasserna, tillfaller ledningen i kampen för revolutionära demokratiska målsättningar arbetarklassen, som genom sin plats i produktionsprocessen utgör den fundamentala antagonistiska kraften i förhållande inte bara till imperialismen utan även till det inhemska kapitalet. Detta innebär ingen underskattning av böndernas roll – i synnerhet inte de fattigaste böndernas – eller av de radikaliserade småborgarskikten. I själva verket är det mest sannolika att i de flesta länder bönderna under en ganska lång tid kommer att få bära den tyngsta bördan i kampen, och att de revolutionära småborgarna i stor utsträckning kommer att förse rörelsen med kadrer. Detta betyder att proletariats ledarskap kan utövas på olika sätt: antingen direkt, genom att lönarbetare (industri-, gruv- eller jordbruksarbetare) kommer att stå i spetsen för de revolutionära striderna (vilket otvivelaktigt kommer att vara fallet blott i ett fåtal latinamerikanska länder), eller indirekt, genom att ledningen för dessa strider kommer att ligga i händerna på organisationer, strömningar eller kadrer som framgått ur arbetarrörelsen, eller, i ordens historiska bemärkelse, genom program och teorier hämtade från marxismen. Revolutions fullbordande i en socialistisk revolution är under alla förhållanden otänkbar utan en mobilisering och ett mycket brett deltagande av proletariats.

14) Det aktuella problemet i Latinamerika är inte att i allmänna termer bestämma revolutionens drivkrafter; detta problem har för de revolutionära marxisterna lösts på det teoretiska planet. Arbetarklassen, som i flertalet av dessa länder fortfarande representerar en ringa procent av hela befolkningen, kan uppenbarligen inte spela sin roll utan böndernas avgörande och oersättliga stöd. Händelserna 1968 har dessutom ytterligare klargjort den roll som radikaliserade småborgarskikt och studentmassor kan spela (bl.a. kan de förmedla en konkret växelverkan mellan stad och landsbygd, mellan avantgardet i städerna och avantgardet som håller på att formas i byarna). Det existerar i själva verket gigantiska styrkor av miljontals män och kvinnor, som kan mobiliseras i revolutionär kamp, nu eller i nästa stadium. Det verkliga problemet är att bestämma och tillämpa en strategi, som samtidigt är baserad på premisser av generell räckvidd och avpassad efter specifika behov, och som skulle kunna utnyttja hela den existerande potentialen, koordinera de olika sektorerna och effektivt slå till mot fienden utan att medföra risken att rörelsen blir krossad. Det revolutionära avantgardet måste under den närmaste tiden vara medvetet om en överhängande fara: den nuvarande situationen karaktäriseras, speciellt i flera länder, av en uppenbar motsättning mellan den objektiva potentialen och stora befolkningsgruppers subjektiva stridsvilja å ena sidan, och å den andra av det organiserade avantgardets kvarstående svaghet (vilket även gäller de sektorer som under de sista årens viktiga händelser spelat en effektiv roll). Faran ligger närmare bestämt i möjligheten av spontana explosioner utan ledning och klara perspektiv eller förhastade och äventyrliga aktioner av stridbara kärngrupper. I båda fallen blir



följden en snabb och mördande undertryckning, som skulle decimera avantgardet och kasta rörelsen tillbaka.

15) Det är numera möjligt att dra upp tydligare riktlinjer för en totalstrategi på grund av gerillakrigföringens rika erfarenheter – med dess framgångar, dess fundamentala betydelse för rubbandet av den politiska jämvikten och t.o.m. dess svåra nederlag – samt erfarenheterna från de stora massrörelserna (särskilt under 1968), vilka tvärtemot ytliga teoretikers generaliseringar återigen visat värdet av kampen i städerna, men samtidigt bekräftat dess begränsning. Denna totalstrategi bör undvika den sterila motsättningen mellan tesen om massarbetets absoluta överlägsenhet, som reducerar gerillan till ett helt sekundärt stöd, och förenklade föreställningar enligt vilka gerillan ensam och ofelbart kan sätta igång en revolutionär process och säkra dess framgångsrika utveckling.

Det finns ingen allmängiltig formel vars tillämpning övervinner svårigheter och motsättningar som är förankrade i den objektiva verkligheten; inte ens korrekta grundkriterier innebär någon automatisk garanti mot misstag vid deras tillämpning. Ingen generalisering är med andra ord tillräcklig för att lösa de problem som den revolutionära rörelsen står inför om den inte ständigt prövas och berikas genom konkreta analyser. Vissa gerillaexperiment misslyckanden (t.ex. i Peru) berodde i stor utsträckning snarare på felbedömning av situationen samt av tendenser och styrkeförhållanden bland massorna, än på felaktig konception.

I Latinamerika är polemiken mellan den ”demokratiska” och ”fredliga” vägens och den revolutionära vägens anhängare passerad. Den förstnämnda hypotesen äger inte det ringaste objektiva berättigande. Den kan försvaras endast av naiva, oförbätterliga utopister eller av stelnade byråkrater, som har förlorat allt revolutionärt perspektiv och all revolutionär inspiration och vars enda intresse är att dölja sitt konservativa vanebeteende med teoretisk mörkläggning. Det problem som är ställt gäller den revolutionära vägens konkreta former. Man bör å ena sidan vara på sin vakt mot förenklade schematiseringar, men å andra sidan icke göra några eftergifter åt idéer, enligt vilka den väpnade konfrontationen, betraktad som höjdpunkten på en progressiv tillväxt och breddning av massrörelsen, principiellt kan reduceras till minimum.

Det fundamentala, det enda realistiska perspektivet för Latinamerika är en väpnad kamp som kan fortgå under många, långa år. Därför är de tekniska förberedelserna icke bara en aspekt utan den fundamentala aspekten av det revolutionära arbetet i kontinental skala, och en av de fundamentala aspekterna i de länder där minimiförutsättningarna ännu inte föreligger. Man får emellertid inte glömma att den väpnade kampen endast kan lyckas om den är baserad på en korrekt politisk linje, och att tillämpningen av en sådan revolutionär strategi förutsätter ett minimum av organiserade och politiskt homogena styrkor.

16) 1968 års stora massmobiliseringar var utomordentligt viktiga. De uttryckte djupet och explosiviteten hos motsättningarna inom det latinamerikanska samhället. Med ett enda slag sopade de bort allt ”teoretiserande” om den korrupperande stadsmiljön och spekulationerna om arbetarmassornas och överhuvudtaget stadsbornas oförmåga att spela någon dynamisk revolutionär roll. De stimulerade mognadsprocessen hos tusentals nya kadrer, vilka kommer att bidra till segern i kommande revolutionära strider. Härav kan emellertid revolutionära marxister inte dra slutsatsen att den ”klassiska” varianten, enligt vilken massrörelsen successivt breddas och struktureras i traditionella organisationsformer innan den utmynnar i väpnad kamp, skulle ha återfått sin giltighet. I det internationella och särskilt det latinamerikanska sammanhanget, efter det senaste decenniets alla erfarenheter och med tanke på de inhemska härskande klassernas och imperialismens allt brutalare förtryck är denna variant inte den mest sannolika. I själva verket är motståndaren på intet sätt beredd att låta en

revolutionär massrörelse organisera sig mer eller mindre lagligt eller normalt, inte bara därför att under rådande ekonomiska och sociala förhållanden även en allmän mobilisering med blott ekonomiska målsättningar skulle kunna få förödande konsekvenser för systemet, utan även och framför allt därför att makthavarna inte längre undervärderar dynamiken hos massrörelsen även om denna startar med begränsade målsättningar. Erfarenheterna från Bolivia, där alla former för normal organisatorisk aktivitet kontinuerligt kvävs, liksom erfarenheterna från Peru, där förtrycket (särskilt på landsbygden) härjat sedan 1962, är otvetydiga. Samma sak gäller för Mexiko där den härskande klassen återföll i sina mest barbariska traditioner och utan tvekan iscensatte en veritabel massaker på studenterna (den brasilianska regimens officiella och halvofficiella reaktion följde samma logik).

Man kan inte kategoriskt utesluta den exceptionella varianten: en explosionsartad kris, statsapparatusens paralysering, en massmobilisering så våldsamt att den skulle kunna hindra en undertryckningsaktion eller neutralisera den såsom avgörande åtgärd. Men en strategi i kontinental skala kan inte baseras på exceptionella fenomen, och dessutom skulle i detta fall imperialismen sannolikt intervensera militärt (vilket skett i Santo Domingos fall).

17) Även länder där massmobiliseringar och klasskonflikter kan börja i städerna kommer inbördeskriget att anta många olika former av väpnad kamp med tyngdpunkten under en hel period på gerillakriget på landsbygder. Denna term har först och främst en geografisk-militär betydelse och innebär inte nödvändigtvis att de stridande förbanden uteslutande (eller ens i övervägande grad) består av bönder. I denna mening betyder väpnad kamp i Latinamerika huvudsakligen gerillakrig.

Denna rigorösa orientering måste kompletteras med den klara insikten, att det oundvikligen kommer att finnas en hel skala av varianter, och att de olika verksamma faktorerna kommer att kombineras på varierande sätt i olika länder och under olika omständigheter. Som symboler för de två extrema möjligheterna kan man å ena sidan tänka sig ett land som Uruguay, där den väpnade kampen huvudsakligen kommer att äga rum i städerna och där regimen redan skulle kunna ha störtats av en kraftfull massrörelse i städerna, om denna politiskt och tekniskt hade varit rustad för ett sådant perspektiv, och å andra sidan ett land med övervägande bondebefolkning och utan större stadskoncentrationer, där gerillakriget nästan uteslutande kommer att föras på landsbygden och av bönderna ända till tiden strax före fiendens slutliga nederlag. En annan variant som förtjänar ingående studium gäller mycket stora länder, där den väpnade kampen skulle kunna leda till en ockupation av geografiskt och socialt lämpliga regioner under lång tid, utan att detta innebär den centrala maktens upplösning. I sådana fall skulle konceptionen om rörliga kolonner inte nödvändigtvis motsäga den om befriade zoner.

18) Inför perspektivet av ett utdraget inbördeskrig där tyngdpunkten, även under de mest kritiska faser av förtryck och tillfällig försvagning, ligger på gerillakriget på landsbygden, blir gerillans förbindelse med massorna ett vitalt problem

I en förrevolutionär kris av det slag som Latinamerika nu genomgår i kontinental skala, kan gerillan faktiskt stimulera en revolutionär dynamik, även om försöket i början tycks komma utifrån eller vara ensidigt (detta var fallet med Ches bolivianska gerilla). Men man måste i alla fall göra sig redo för att utan aktiv sympati, beskydd och solidaritet från vissa mass-sektorer chanserna att konsolidera och förstärka gerillakärnan blir försvinnande små, och att de politiska återverkningar som den väpnade aktionen avser att framkalla reduceras. Ett annat viktigt problem, som inget klarsynt revolutionärt ledarskap kan förbise, är hur man under hela kampen – och inte bara i kulminationsögonblicket då systemet störtas – skall utnyttja hela den explosiva sociala potentialen (som av strukturella anledningar inte kan kanaliseras inom ramen för de aktioner och initiativ som är lämpade för revolutionära minoriteter).

Det är därför nödvändigt

a. att utnyttja varje tillfälle att öka antalet gerillahärdar på landsbygden, att främja sådana former av väpnad kamp som är speciellt anpassade till vissa regioner (t.ex. gruvdistrikten i Bolivia), att företa aktioner i de stora städerna i syfte att slå till mot systemets knutpunkter (inom ekonomi, transport etc.), straffa regimens bödlar och uppnå propagandistiska och psykologiska framgångar (erfarenheter från den europeiska motståndsrörelsen mot nazismen skulle här kunna vara till nytta).

b. att föra fram ett program, innehållande inte bara omedelbara ekonomiska och politiska krav utan även övergångskrav, i stånd att mobilisera och politiskt väcka arbetarna, småborgarna, de deklasserade, studenterna, att sålunda skapa växande spänningar som hotar systemet (vilket också skulle göra det svårare för regeringarna att koncentrera sina undertryckningsstyrkor enbart i områden där väpnad kamp pågår). En orientering och mobilisering på grundval av ett övergångsprogram utformat i enlighet med den antikapitalistiska kampens logik, skulle f.ö. hjälpa vissa organisationer att övervinna de svårigheter som uppkommer när dessa organisationer som bildats för revolutionär strid och väpnad kamp, av omständigheterna tillfälligt hindras att praktiskt förverkliga sina idéer. De löper då risk att kombinera abstrakt revolutionär propaganda med mobilisering för omedelbara mål som inte innebär någon revolutionär dynamik, även om de fullföljs med utomparlamentariska och olagliga medel. Att bestämma teman för ett övergångsprogram för varje givet stadium är uppenbarligen en uppgift för revolutionärer i flera länder.

19) En sådan uppfattning om den revolutionära strategin för den väpnade kampen och gerillakriget vederlägger inte bara den förenklade gerillaideologin (som återspeglar bristande tålamod beträffande organiserade aktioner och förhoppningen att kunna ersätta hela det ofta besvärliga förberedelse- och organisationsarbetet med improvisationer) utan även de spontanistiska teser som bestrider partiets roll (vanligen baserade på godtycklig tolkning och generalisering av den kubanska revolutionen). Spontanismen ersätter den konkreta historiska analysen med abstrakta begrepp, och av den absolut nödvändiga kritiken mot vissa partier som bär ett tungt ansvar för arbetarrörelsens många nederlag och långvariga vanmakt drar den slutsatsen att partiet som sådant måste förkastas som instrument för den revolutionära kampen. Sådana uppfattningar är uppenbarligen ur stånd att erbjuda en lösning på det vitala problemet om förbindelserna mellan gerillan, den väpnade kampen och massrörelsen samt dess politiska utveckling. Tragiska erfarenheter har orsakats av felaktiga och illusoriska lösningar av detta problem eller av en mystisk tillit till vissa processers automatiska natur.

Visserligen är det nödvändigt att förkasta den schematiska och förlamande uppfattning enligt vilken allting ytterst beror på den preliminära förefintligheten av ett fullt utvecklat parti med alla dess traditionella strukturer (och den kubanska erfarenheten har obestriddligen visat att det under vissa förhållanden är möjligt att den politiska organisationen utvecklas och stärks allteftersom den väpnade kampen breder ut sig), men följande två fundamentala fakta måste alltid hållas i minnet:

a) Förefintligheten av ett fungerande revolutionärt parti är långt ifrån ett utnött schema för urmodiga marxister utan motsvarar konkreta och ofrånkomliga behov vid utvecklingen av den väpnade kampen själv (detta är bl.a. lärdomen av Hugo Blancos erfarenheter i Peru).

b) Revolutionärerna måste kämpa för den mest gynnsamma varianten om det vid den väpnade kampens början inte redan finns något fullt utvecklat parti med massinflytande (ett föga realistiskt perspektiv i nästan alla latinamerikanska länder), så måste de åtminstone skapa solida politiska organisationsceller, som är koordinerade i nationell skala. Detta betyder närmare bestämt, att man i de länder där den väpnade kampen ännu inte står på dagordningen,

inte bör ge efter för spontanismens och kuppmakeriets frestelser utan i stället utnyttja den frist man förfogar över.

## **V. Den revolutionära arbetarrörelsens situation och den allmänna orienteringen**

20) Den kubanska revolutionen, konflikterna inom den internationella kommunismen (och särskilt den kinesiska polemiken) samt erfarenheter från de senaste årens kamp har framkallat djup oro, nya styrkeförhållanden, många brytningar och nyformeringar inom den latinamerikanska revolutionära arbetarrörelsen. Det allmänna läget kan beskrivas som följer:

a) Den kubanska revolutionen fortsätter att utöva en avgörande attraktionskraft, och på det politiska och ideologiska planet fortfar castrismen att utöva det ojämförligt största inflytandet. Den castristiska strömningen har dock inte nått någon högre grad av organisatorisk strukturering, och i själva verket har OLAS inte heller lyckats finna någon lösning på de nya avantgarde-organisationernas kristalliserings- och konsolideringsproblematik.

b) De traditionella arbetarorganisationerna har genomgått en oåterkallelig söndervittring och har oupphörligen skakats av allvarliga kriser. I vissa socialistpartier (Chile, Uruguay) är det castristiska inflytandet mycket starkt. Detta gäller även för de flesta kommunistpartier, särskilt för dem som ännu inte utsatts för vänstersplittring och tvingas ägna sig åt centristiska manövrer i syfte att, åtminstone delvis, dra nytta av den kubanska revolutionens prestige (jämför Arismendis linje och vissa av det chilenska KP:s attityder).

c) De revolutionära nationaliströrelserna som under en lång period spelat en huvudroll är definitivt förbrukade, och där de bevarat något inflytande (APRA i Peru, AD i Venezuela) företräder de en direkt reaktionär politik. Detta utesluter inte att riktningar eller grupper framgångsamma ur dessa rörelser kan överleva och fortsätta att spela en viss roll, under förutsättningen att de fullständigt bryter med den gamla organisatoriska strukturen och integrerar sig i den revolutionära vänstern, i första hand på basis av försvaret av den kubanska revolutionen (denna möjlighet finns t.ex. för den peronistiska vänsterfalangen, för strömningar inom den brasilianska vänsternationalismen, för grupper inom PRIN och t.o.m. för vänstern inom MNR i Bolivia). Problemen beträffande de revolutionära organisationernas relationer till dylika grupper utgör en aspekt av den allmänna problematiken kring relationerna mellan det revolutionära avantgardet och småborgerliga sektorer som kan bli indragna i kampen mot imperialismen och den nationella kapitalismen.

d) Det katolska avantgardets revolt har nu antagit betydande bredd (Camillo Torres har blivit symbolen för en strömning med utbredning över hela kontinenten), och den kommer att vidgas ytterligare under den kommande kampen. Den är betydelsefull som ett ytterligare uttryck för de bristningar som den djupgående sociala och politiska krisen framkallar i systemets ideologiska struktur: folkliga och småborgerliga skikt, som främst med ideologins hjälp integrerats i systemet, börjar dras åt revolutionens håll.

e) Den revolutionära vänstern genomgår en feberaktig period av splittringar och omstruktureringar med skiftande framgång: från Brasiliens viktiga framsteg vid avantgardets omgruppering (särskilt genom bildandet av POC) till de peruanska revolutionära organisationernas alltför svåra situation (där Vanguardia Revolucionaria under en period blivit relativt stark, eftersom den drabbats mindre av förtrycket än FIR, MIR och ELN), från centristiska eller vänstercenristiska experiment (t.ex. den argentinska studentorganisationen som framgick ur en splittring av kommunistpartiet) till andra experiment med klarare revolutionär inriktning (särskilt den chilenska MIR). Tillkomsten och utvecklingen av revolutionära grupper och organisationer har stimulerats framförallt av den kubanska revolutionens exempel, den förrevolutionära situationen på hela kontinenten, den antiimperialistiska kampen i Asien (särskilt i Vietnam) och senast den internationella vågen

av studentrevolter. Tillfälliga svårigheter, brist på erfarenhet, oundvikliga misslyckanden, motstridiga impulser från den internationella arbetarrörelsen orsakar en uppdelning som delvis återspeglar de historiska uppdelningarna inom arbetarrörelsen och resulterar i nya varianter och kombinationer, vilka i vissa fall representerar ett nytt stadium i den revolutionära rörelsens reorganisation (t.ex. POC och PCR i Brasilien, de castristiska och prokinesiska rörelserna i Santo Domingo, den förenade gerillafronten i Guatemala).

Medan den revolutionära vänstern utgår från en allmänt accepterad uppfattning av den väpnade kampen som sådan, uppträder fortfarande en första grundläggande uppdelning vid bedömningen av den latinamerikanska revolutionens karaktär, vars entydigt antikapitalistiska tendens alltjämt ifrågasätts av vissa riktningar. Dessa för fram de gamla formerna om en folklig, antifeodal eller antiimperialistisk revolution och lämnar sålunda perspektivet av ett samarbete med skikt ur den ”nationella bourgeoisin öppet (beakta i detta avseende särskilt de ortodoxa prokinesiska organisationernas teser). En andra klyvning uppkommer vid de framförda uppfattningarna av ett folkrig (oftast kalkerade på de asiatiska erfarenheterna). Slutligen uppstår ständigt differenser beträffande analyser och värderingar av fram- och motgångar, samt vid bedömningar av kommande aktioners rytm och utformning.

Uppgiften att omgruppera de revolutionära styrkorna och strukturera det nya avantgardet är således långtifrån löst, trots starka objektiva stimuli, enorma framsteg i det revolutionära medvetandets utveckling och den unga generationens massiva inträde på scenen. De nödvändiga lösningarna kan man endast söka i kontinentalt perspektiv, dock utan att bortse från de många särdragen, och utan att hänge sig åt illusioner beträffande processernas automatiska karaktär eller möjligheten att djärva subjektiva initiativ i sig själva skulle vara tillräckliga (upprepade erfarenheter har visat att inte ens en gerillahärd representerar någon automatisk positiv lösning; för övrigt visar den venezolanska gerillarörelsens plågsamma upp- och nedgångar hur många svårigheter som uppstår under den väpnade kampen).

21) Revolutionära marxister måste vid avantgardets omgruppering och organisering hålla följande mycket allmänna kriterier i minnet:

a) Integration i den historiska revolutionära tendensen som representeras av den kubanska revolutionen och OLAS, vilket innebär integration (oaktat formerna) i den kontinentala revolutionära front som OLAS utgör.

b) Ingen utestängning a priori av någon revolutionär riktning. Detta innebär, utan att utesluta kritik eller polemik, möjligheten av en gemensam revolutionär front, som medger omgruppering av styrkorna och samarbete i den antiimperialistiska och antikapitalistiska kampen liksom i kampen mot konservativa och byråkratiska tendenser i arbetar- och bonderörelsen.

c) Utarbetande av en revolutionär strategi, vilken utgår från den kontinentala erfarenheten och de allmänna principerna som skisserats i detta dokument, och vilken svarar mot de konkreta behoven och möjligheterna i varje land (eller grupp av länder) i ett givet skede. Detta förutsätter också ett politiskt program med vars hjälp breda samhällsskikt kan mobiliseras i syfte att kontinuerligt fördjupa motsättningarna inom de existerande regimerna på alla nivåer, ett program som, utan att bortse från omedelbara ekonomiska och politiska krav (vilkas betydelse bekräftas t.ex. av händelserna i Mexico sommaren 1968), betonar målsättningar och paroller av övergångskaraktär istånd att mobilisera massorna på deras nuvarande medvetenhetsnivå i en kamp vars dynamik ovillkorligen leder till en kollision med systemet i dess helhet.

Det åligger de revolutionära marxisternas olika nationella organisationer att överföra denna allmänna orientering till konkreta formler och riktlinjer. De måste i varje fall vara medvetna

om att de inte kommer att kunna leva upp till sina uppgifter i den dramatiska epok som har börjat om de visar sig oförmögna att bilda fastare organisationsstrukturer enligt följande grundsatser: solid politisk homogenitet, arbetsmetoder som motsvarar kampen under det rådande förtryckets och den strikta illegalitetens villkor, kombination av noggrann empirisk analys och taktisk flexibilitet med fasthet i kriterier och allmänna konceptioner (vilket är nödvändigt för att undvika ”impressionism” och förhastade generaliseringar), en garanti för internationell och kontinental koordinering i högre grad än tidigare, genom en mera effektiv integrering i Internationalen inklusive dess teoretiskt och politiskt ledande centra.

## Appendix 1: Intervju med Hector Béjar, Ricardo Gadéa och Hugo Blanco

Denna intervju består av en sammanställning av nyligen givna svar från tre peruanska revolutionära ledare. Den är av intresse för den som följer den diskussion som står på dagordningen inom Latinamerikas avantgarde angående problem som gerillakrigets roll, dess förhållande till skapandet av ett kämpande revolutionärt parti, den yttersta vänsterns olika tendenser, de nya bolivianska och peruanska regimernas karaktär och kubanernas inställning till dessa regimer.

Frågorna ställdes till Hector Béjar och Ricardo Gadéa, som avtjänade sina straff i fängelset i Luringaicho och till Hugo Blanco som avtjänade sitt på El Fronton, före den färska amnestin. Intervjuaren har ordnat svaren för att få fram en diskussion, som de tre politiska fångarna gärna hade deltagit i, för att få tillfälle att gå i polemik eller åtminstone att föra diskussionen vidare.

*Hector Béjar* har skrivit en artikel som nu cirkulerar och som fick Casa de las Américas pris 1969: PERU 65, anteckningar från en gerillaerfarenhet (Rabén & Sjögren Temo-pocket 1970). Han företräder E.L.N.:s inställning (Ejército de Liberación Nacional – Nationella Befrielsearmén).

*Ricardo Gadéa* talar i M.I.R.:s namn (Movimiento de Izquierda Revolucionaria – Revolutionära Vänsterrörelsen). Liksom Béjar deltog han i gerillakampen 1965.

*Hugo Blanco*, som nådde världsberömmelse i 60-talets första stora bonderesning, är ledande i F.I.R. (Frente de Izquierda Revolucionaria – Revolutionära Vänsterfronten), den peruanska sektionen av Fjärde Internationalen.

Hänvisningen till Fidel Castro i en av frågorna gäller ett tal hållet av den kubanske ledaren i sockerraffinaderiet Antonio Guiteras i Puerto Padre (Orientprovinsen) den 14 juli 1969 i vilket han säger att ”om en verklig revolution utvecklas i Peru – även om dess ledare är militärer – kommer Kuba att försvara denna revolution”. Om möjligheten av en sådan händelse i Peru slår Castro fast: ”resultatet av en sådan process kan bli att den fortsätter att gå framåt och den kan slutligen nå en fullständig seger...”.

*Fråga:* Hur ser ni på förhållandet mellan partiet och revolutionen?

*Béjar:* Jag tror inte det är nödvändigt att ha ett ”parti” för att göra revolution. I Peru finns det många revolutionära organisationer. Det finns för närvarande en arbetsfördelning mellan dem. F.I.R. har till exempel lett arbetet bland bönderna; Revolutionära Avantgardet har arbetat bland studenterna och arbetarna. Maoisterna arbetar i student- och arbetarrörelserna. I denna mening finns partiet redan. Det är sant att det inte finns någon enhetlig ledning, men jag tror inte detta vore möjligt för ögonblicket.

Att försöka skapa ett parti med en centraliserad ledning skulle bli ett handikapp snarare än att hjälpa revolutionen. Vi behöver friheten att uttrycka alla tendenser inom rörelsen och ett parti skulle fördröja denna process.

*Gadéa:* Det existerar idag inget parti som är en avantgardeorganisation. Det finns en rad organisationer som är överens om vissa saker och oense om andra. Vi går just nu genom en av faserna i skapandet av ett parti.

Min åsikt är att partiet skapas i den väpnade kampen. Jag är inte överens med dem som tror att man kan bilda en grupp och sedan kalla sig ”avantgarde”. Jag är medlem av M.I.R.. Vi

föredrar en marxistisk rörelse. Vi betraktar oss inte som avantgardet men som en del av detta avantgarde.

Vi anser att alla revolutionära grupper bör bevara fullständig självständighet i förhållande till regeringen. Den nuvarande regimen är en reformistisk kapitalistisk regim. Revolutionärerna och proletariatet i Peru måste förbereda sig för en verklig revolution. Det finns inte någon annan möjlig väg. Uppgiften nu är att förbereda sig politiskt och militärt. Därför bör vänstern delta i massrörelsen. Vänstern är svag idag. Medan den arbetar för att stärkas, måste den komma ihåg att framtidsutsikterna är ett krig, ett revolutionärt krig. Vi måste förbereda oss organisatoriskt på att slåss med vapen.

Vi behöver arbeta bland massorna för att stärkas och för att höja deras kamplust. Just nu är detta arbete viktigast. Men varje medlem, varje revolutionär måste genomsyras av tanken att han i ett givet ögonblick kommer att bli en soldat och att organisationen måste ha de kvaliteter som gör det möjligt för den att gripa in i striden. Alla våra uppgifter måste genomföras med detta mål i sikte: en framtida revolutionär situation.

*Blanco:* För att alla mänskliga ansträngningar skall bära frukt krävs en organisation. En social revolution är en stor och sammansatt ansträngning. Även om det är massorna som förverkligar denna ansträngning, är de inte fullt medvetna om detta innan dess höjdpunkt.

Det medvetna "avantgardet", som känner det eftersträfvade målet och som – allmänt betraktat – vet hur man skall uppnå det, är endast en minoritet.

Hur kan man rättfärdiga avantgardets oorganisering? Anarkisterna har en förklaring, "los guerillistas" (anhängare och försvarare av gerillan som universalmedel, anarkisternas nära kusiner) har en annan. De senares inställning härrör direkt från deras revolutionsuppfattning. För dem är revolution liktydigt med gerilla. Alltså är det organisatoriska revolutionära arbetet liktydigt med organisering av gerilla.

För oss marxister är revolutionen en process, där en av de kritiska faserna utgöres av den väpnade kampen. Gerillan är en av de former den väpnade kampen kan anta. Det medvetna avantgardet som organiserar och leder massorna genom denna långa och komplicerade process behöver alltså en organisation som kan fylla denna uppgift. Denna organisation är partiet.

Att visa upp Kommunistpartiernas oförmåga som bevis på partiets oförmåga är ett felaktigt tillvägagångssätt. Dessa partier är odugliga för revolutionen eftersom deras målsättning är att upprätthålla den fredliga samexistensen och inte att genomföra revolutionen. Slutsatsen vi bör dra av detta är att vi måste organisera ett parti som deltar i den revolutionära processens alla aspekter.

Den stora bristen i vårt massarbete bland bönderna var just att vi – under massrörelsens tryck – inte ägnade tillräckligt mycket tid åt partiets uppbygge. Denna försumlighet fick vi betala dyrt. Verkligheten drabbade oss mycket hårt, och visade än en gång att Lenin hade rätt när han betraktade partiet som outhärligt.

*Fråga:* Vilken roll kommer enligt er den kommunistiska rörelsens fyra världsomfattande strömningar – Moskvatrojna, maoister, trotskister och castrister – att spela i Peru?

*Béjar:* Jag tror att alla tendenser har en roll att spela och att existensen av tendenser är oundviklig. Jag är motståndare till föreställningen om ett ideologiskt Mecka varifrån all sanning kommer. Annars skulle vi bara behöva följa instruktionerna från Moskva. Peking eller något annat ställe. Vad vi måste göra är att arbeta för en revolution grundad på våra peruanska erfarenheter, samtidigt som vi tar hänsyn till de ryska och kinesiska erfarenheterna genom en kritisk analys av dem. Detta gäller även för Kuba.



Vi tror att det verkligen finns en ny internationalism. Det vill säga studentrörelserna i Europa, de svartas kamp i USA, de antibyråkratiska rörelserna i Östeuropa och den revolutionära rörelsen i Latinamerika.

*Gadéa:* Tendensen att leta upp och kopiera andra länders erfarenhet visar på vårt peruanska avantgardes svaghet. Vi har själv märkt de problem som uppstår om man för fram en abstrakt idé utan att ha undersökt den konkreta situationen tillräckligt noga. Vår gerillaerfarenhet visade oss detta på ett tillspetsat sätt. Den fick oss att mera uppmärksamt betrakta våra egna peruanska erfarenheter som exempelvis Hugo Blancos. Vi måste se Perus verklighet i ansiktet. Från dessa erfarenheter och genom att studera vår nationella verklighet kommer Peru att nå fram till revolutionen.

Kommunistpartiet gör felet att tro att den nuvarande regeringen är nationalistisk och antiimperialistisk. Det ger den alltså sitt stöd. Vi håller inte med dem. Andra tendenser, som maoisterna, anser att vi bör bilda en enhetsfront med den ”nationella bourgeoisien”. Några av de trotskistiska tendenserna – Frias och Posadas – stöder den nuvarande regimen. Den riktiga och verkligt revolutionära politiken i Peru är att motsätta sig detta.

*Blanco:* De Moskvatrogna kommunistpartierna står i sovjetbyråkratins sold. Deras syfte är inte att göra revolution, utan att bevara den fredliga samexistensen. I Peru är de tillfredsställda därför att vi har en sovjetisk ambassad. Därför stöder de vår proimperialistiska borgerliga regering.

Prokineserna företräder en riktning som gjorde rätt när de bröt sig loss från det gamla Kommunistpartiets vänster. Men olyckligtvis har de redan från början handlat efter behoven i Pekings och Moskvask fraktionskamp och inte efter den revolutionära processens behov i vårt land. Deras gamla stalinistiska sekterism har antagit groteska proportioner. De är sekteristiska inte bara mot det moskvatrogna kommunistpartiet utan också mot alla andra riktningar, inberäknat de revolutionära grupperna. Resultatet blir att de slutar i sekteristiska strider med sig själva. Här återoppar jag mig på situationen i Peru, men det skulle inte förvåna mig om detta är ett allmänt kännetecken för maoisterna.

Deras bevarade band med stalinismen, ersättandet av politiska diskussioner med smutskastning, deras agerande efter Pekings behov gör dem oförmögna att spela en framträdande roll i den latinamerikanska revolutionen. Trots detta finns det emellertid i maoisternas led offervilliga och dynamiska revolutionärer. Några av dem kan övervinna dessa svagheter och på ett positivt sätt delta i den revolutionära processen.

De castristiska kamraterna blandar samman revolution och gerillakrig och de ersätter partibegreppet med gerillan. Detta har försvagat dem på ett uppseendeväckande sätt. Trots den kubanska revolutionens, Fidels och Ches stora ryktbarhet har de förblivit mycket svaga.

De uppvisar motsägelsefulla aspekter. Deras fördömande av Kommunistpartiets opportunistik utan en allvarlig analys, har lett dem till att förneka marxism-leninismen på åtskilliga grundläggande punkter. De undervärderar partiets betydelse. De undervärderar massrörelsernas betydelse. De överskattar och glorifierar enstaka hjältemodiga handlingar, etc. Å andra sidan härrör den stalinism många av dem bär från det faktum att de har kvar åtskilliga stalinistiska föreställningar som den om en ”progressiv borgarklass”, en bristfällig klarsynthet vad gäller vår revolutions natur och upprepningar av stalinisternas ”karakteristik” av trotskismen, etc.

I Peru tvingar verkligheten dem till ett positivt massarbete. Jag hoppas att de integreras med den revolutionära processen bland massorna, och att de inser att de inte har någon framtid som ”guerilleristas”-riktning. För övrigt har castristerna i vårt land problemet att bekämpa en

regering som Fidel stöder. Hur skall de under sådana förhållanden kunna genomföra vår revolution?

Vi trotskister tror att den revolutionära processen som utgångspunkt måste ta massornas mest angelägna behov, på deras verkliga organisatoriska nivå och den nuvarande utvecklingsgraden av deras kampvilja och medvetande. En socialistisk revolution är den enda slutgiltiga lösningen på massornas problem, och det är detta mål vi bör eftersträva.

Hur liten varje erövring av massorna än må vara, medför den – om den vinnes genom deras egen mobilisering – en höjning av deras medvetande och ett stärkande av deras organisering och kampmetoder.

Hela denna långa och komplicerade process måste ledas av en allmän strategi, som beaktar kampens alla aspekter och når folkets alla lager. Denna uppfattning återfinnes i Kommunistiska manifestet, leninismen, Övergångsprogrammet – Fjärde Internationalens grundläggande dokument.

Jag är trotskist, medlem av Fjärde Internationalen. Jag tror på dess metoder och dess praktik. Jag anser att det är en grundläggande uppgift att i varje land organisera partier enligt dessa uppfattningar.

*Fråga:* Vad anser ni om Fidel Castros tal där han säger att det är möjligt att militärregimen i Peru kan leda den peruanska revolutionen?

*Béjar:* Jag tror att Fidel har fel. Den peruanska armén är fortfarande borgarklassens armé. Detta är inte endast ett dogmatiskt påstående utan det är en verklighet, som bekräftas av regeringens handlingar.

*Gadéa:* Vi håller inte med Fidels tal. Vi erkänner att Kuba under åtskilliga år har fört en internationalistisk och revolutionär politisk linje i Latinamerika. M.I.R. utgör själv ett bevis på detta. Men M.I.R. har alltifrån sitt bildande varit en självständig organisation, förbunden med vårt lands verklighet.

Sanningen är att den nuvarande regeringen inte är revolutionär. Dess reformer syftar till att stärka ett av imperialismen dominerat monopolkapitalistiskt system. Denna process kan inte leda till vårt lands frigörelse. Tvärtom, den fördjupar vårt lands beroende. På så sätt har denna process utvecklats under de senaste månaderna, efter försäljningen av kopparaktierna till USA genom politiken med ”öppen dörr” för utländska investeringar.

*Blanco:* Det är mycket beklagligt att Fidel stöder den proimperialistiska borgerliga regeringen, på grund av dess politik för landets utveckling och dess antiimperialistiska demagogi. Det är en regering som har anställt blodbad på bönderna, som – tillsammans med den nationella bourgeoisien och imperialisterna – är i konflikt med de peruanska arbetarna; en regering som förtrycker studenterna för deras motstånd mot regeringens planer att tvinga universitetet att spela en huvudroll för de imperialistiska intressenas utveckling.

I Peru är alla revolutionärer mot regeringen, naturligtvis inklusive castristerna.

Följande händelse har jag inte glömt: I Chaupimayo blev jag en gång väckt av en bondkvinna som bodde ganska långt bort. Hon nästan tjöt. Jag trodde att något fruktansvärt hade hänt henne, så jag frågade om hon hade råkat ut för en olycka. Hon svarade: ”Nej! Jag hörde på radion att vår älskade Fidel har mördats!” Senare, när våra gerillasoldater var i jungeln, blev vi mycket bestörta av att höra på ”Radio Havannas” entusiastiska stöd. Jag är säker på att denna bondekamrat i sin koja blev lika ”rörd” av ”Radio Havanna”.

Även om vi alltid förblir lojala mot folket, är det tragiskt att tänka på att denna kamrat hörde vad ”Radio Havanna” och vår Fidel sade om regeringen i Peru. Idag kontrollerar denna

kamrat jorden, som hon har erövrat genom böndernas kamp. De borgerliga regeringarna har inte vågat ta tillbaka jorden. Den nuvarande regeringen försöker få dem att betala för den. Men bönderna gör motstånd, de försvarar jordreformen de har genomfört, de försvarar den mot regeringens ”jordreform”.

Varför ger Fidel sitt förtroende till en regering som bekämpar denna bonde? Varför ger han inte sitt förtroende till denna kamrat som kämpat för sin jord, som har närt, klätt och beskyddat ”sina” gerillasoldater, vilka kämpade i bergen. Tror Fidel att bara gerillan eller de borgerliga arméerna kan genomföra revolutionen? Det är de peruanska massorna som kommer att genomföra revolutionen, kamrat Fidel, och de använder gerillan som ett av sina vapen.

*Fråga:* Tror ni att vi kommer att få återse gerillakriget som det påbörjades av Che Guevara, eller kommer revolutionärerna att använda en annan strategi och taktik i framtiden?

*Béjar:* Jag tror att gerillakampen fortfarande är den grundläggande metoden för att påbörja revolutionen. Men den är bara ett sätt att börja.

Vi måste försöka ge Latinamerikas folk en så fullständig handlingsfrihet som möjligt. Vi måste undvika att stänga in deras kamp i förutfattade scheman. Jag är säker på att folket kommer att utveckla en hel rad handlingsmetoder, som vi inte kan föreställa oss idag, och på att vi kommer att få se deltagande av olika befolkningsskikt och politiska bildningar. Och de kommer att ha ett gemensamt mål: Socialismen som – enligt min mening – är den enda lösningen för Latinamerika.

*Gadéa:* Vi tror att den framtida taktiken och strategin kommer att bli annorlunda. Viktiga förändringar har ägt rum i vårt land.

De nuvarande kapitalistiska reformerna medför en urbanisering av ekonomin och av samhället i allmänhet. På landsbygden är det tänkbart att jordreformen skapar ett privilegierat bondeskikt, och en marginell befolkning – med rötter både i städerna och på landsbygden – kommer att utvecklas snabbt. Under dessa förhållanden kommer den revolutionära kampen att ta sig andra uttryck politiskt och militärt. Ett folkkrig för makten fullbordas genom socialismen. Här är vi överens med Che.

*Blanco:* Genom svaren på de andra frågorna framgår det klart att vi inte betraktar gerillakampen som en strategi, utan bara som en taktik vilken måste användas i vissa ögonblick och under vissa förutsättningar.

Att upphöja den lantliga gerillan till en allmän strategi för alla latinamerikanska länder var ett stort fel av Fidel och Che. Det blev en tragisk erfarenhet för Latinamerika. Lyckligtvis tvingar den hårda verkligheten åtskilliga castristiska kamrater att tänka över saken på nytt. De börjar förstå att valet inte står mellan opportunism och gerilla, utan mellan opportunism och revolution.

## Appendix 2: Intervju med Douglas Bravo

Vi publicerar här nedan långa utdrag ur en intervju med Douglas Bravo, ledare för F.A.L.N. (de väpnade styrkorna för nationell befrielse) i Venezuela. Intervjun gjordes av Humberto Soliori den 5 april 1970 i bergen i landets västra del för den uruguayanska tidskriften ”Marcha” (15 maj 1970).

Denna intervju är intressant av två skäl: den förklarar F.A.L.N.:s meningsskiljaktigheter med den kubanska ledningen, vilka sensationspressen har tagit upp på sitt eget sätt, och den beskriver de politiska och organisatoriska framgångarna för en organisation som ger värdefulla anvisningar för det latinamerikanska avantgardet.

\* \* \*

”Vad gäller vissa av mina så kallade uttalanden till världspressen, vilka tycks ha spridits över hela världen, finns det en hel del kommentarer som på ett visst sätt motsvarar sanningen. Men det är nödvändigt att först och främst kategoriskt dementera de uttalanden som tillskrivits mig själv eller vår rörelse, där det talas om en så kallad brytning med Kubas revolutionära ledning, uttalanden i vilka man har lagt till andra kommentarer riktade mot kända personligheter och revolutionära rörelser i Venezuela. Detta är inte det enda exemplet på hur den internationella och nationella pressen ofta utnyttjar sådant för att splittra och bedraga revolutionärerna inte enbart i Venezuela utan i hela Latinamerika och världen(1)...

”... Var än en revolutionär befinner sig får han inte hjälpa till att sprida falska nyheter, informationer tillverkade i syfte att endast bedraga folket och revolutionärerna i hela världen.

”... Vi handlar inte på det sättet. När vi får kännedom om något uttalande som tillskrivs Fidel Castro, den kubanska revolutionen eller en latinamerikansk gerillasoldat, men vilket vi i grund och botten vet bara är ett uttryck för fiendestyrkornas psykologiska krigföring, då litar vi inte på sådana informationer, eftersom vi vet att detta är en del av kriget vi utkämpar. Men jag skall utnyttja er fråga angående den kubanska revolutionen – med vilken det sägs att vi har brutit definitivt – för att klargöra vad som kan klargöras genom en sund polemik. En sådan är nödvändig och riktig mellan revolutionärer, för att ge kubanerna ett erkännande för deras bidrag till den nationella befrielsekampen utanför sina egna gränser. Och det är ingen tvekan om att de tillhör vår skola, vår filosofi och vi kan aldrig betala vår tacksamhetsskuld till människor som Guevara, vilka tillsammans med en handfull kubaner gav sina liv, sitt blod, det bästa som finns i varje människa, sina ideal för kampen mot imperialismen.

Detta exempel hälsar vi med iver och vi hoppas att lärdomarna från det dragés, att kubanerna – som gjort sig fria från imperialismen och oligarkin och är i färd med att bygga socialismen – kan fortsätta att bidra till befrielsekampen i Venezuela, Colombia, Bolivia och resten av kontinenten och till och med, om det är nödvändigt, på andra håll, utanför den amerikanska kontinenten. *Visserligen kan vi inte dölja att det uppstått meningsskiljaktigheter angående sättet att närma sig frågan om kampen i Latinamerika mellan kamraterna i den revolutionära ledningen på Kuba och vår rörelse.* Men detta är både logiskt och nödvändigt. I hela världen och till och med i samma land är revolutionärerna inte överens om sättet att angripa och tolka revolutionens problem. Men de löser sina meningsskiljaktigheter och problem på ett sätt som inte precis liknar det som C.I.A., S.I.F.A.(2) och fiendens andra underrättelsetjänster vill få oss till.”

”Dessa meningsskiljaktigheter mellan oss, F.L.N.-F.A.L.N. och de kubanska kamraterna finns också på andra områden med andra kamrater från Venezuela. Vi polemiserar och diskuterar, vi försvarar vår ståndpunkt och alla för fram sina egna argument. Dessa skiljaktigheter, som vi kan precisera mer eller mindre, berör följande punkter: den kubanska revolutionen som är

den första stora segern över imperialismen på latinamerikansk mark förverkligades vid ett speciellt tillfälle, och den karakteriserades av de specifika omständigheter under vilka den ägde rum.”

”Den kubanska revolutionen var i sin första etapp huvudsakligen en antidiktatorisk, demokratisk kamp. Om detta var den kubanska revolutionens karaktär i dess första etapp, så följde denna kamp nödvändigtvis ett schema som var helt olik' det som följdes av de strider som äger rum i de övriga latinamerikanska länderna efter den kubanska revolutionens seger. *Det vill säga att i denna kamp attackerade ett demokratiskt, patriotiskt, nationalistiskt block lett av en handfull män och främst av Fidel Castro inte själva det neo-koloniala systemet, utan statsmaktens diktatoriska former. Därför kunde den kubanska revolutionen samla människor från borgarklassen, arbetarklassen, bönder och studenter i ett mycket stort block och leda dem till seger. Under sin andra etapp, från året 1960, fick den kubanska revolutionen en ny karaktär, en socialistisk karaktär. Men den kubanska revolutionens socialistiska karaktär började när den redan satt vid makten och inte före makterövringen. Just detta är den grundläggande skillnaden i förhållande till *de befrielseörelser som utvecklas i Latinamerika, vilka redan från början har en nationell och socialistisk karaktär*, så att allianserna, blocken och klasserna är annorlunda. Detta är den grundläggande orsaken till och den viktigaste aspekten av de meningsskiljaktigheter vi har med kamraterna i den kubanska ledningen. Dessa motsättningar har ökat efter publiceringen av filosofen och journalisten Régis Debrays bok ”Revolution i revolutionen” i samma utsträckning som de kubanska kamraterna fullständigt accepterade denna boks synsätt. Boken innehöll i och för sig utmärkta saker. Den angrep öppet vad vi kan kalla den gamla dogmatismen, schematismen och sekterismen. Men då den inte var grundad på en analys av den latinamerikanska verkligheten, en analys som skulle kunna göra det möjligt för revolutionärerna i Latinamerika i allmänhet – och i varje land i synnerhet – att dra viktiga lärdomar av den, förföll den till en annan dogmatism genom att inte formulera djupgående analyser utan små recept, tolkningar som till stor del var dogmatiska.”*

”Den bygger exempelvis upp en myt kring en handfull legendariska mäns roll. Den överdrev verkligen. Den framställer de problem som står i centrum för varje kamp och avfärdar därvid i förbifarten – med en nästan absurd underskattning – den roll organiseringen av arbetarklassen, bönderna och andra skikt spelar, vilka har den historiska rollen att besegra oligarkin och imperialismen i våra länder. På samma sätt, enligt samma metod, förkastar filosofen Régis Debray det marxist-leninistiska partiets roll som ett viktigt redskap för befrielsekampen. Han förnekar dessutom en befrielsefronts roll. När han gör detta utgår han från vissa riktiga frågeställningar men drar felaktiga slutsatser. Detta sker på ett sådant sätt att under dessa förhållanden den taktik boken bidrar med till Latinamerika förvandlas till vad vi kan kalla en kortsiktig taktik. En taktik som anser att revolutionen i de andra länderna kommer att genomföras efter den kubanska modellen inom några få år. En taktik som – utan att räkna med den roll som spelas av städerna där befolkningens majoritet bor – tror att männen i bergen kommer att triumfera inom några år och lyckas omringa städerna.”

”Sammanfattningsvis kan vi säga att ”debrayismens” taktik som tillämpats av de kubanska kamraterna i Latinamerika är en felaktig taktik.”

”Det är foco-taktiken, den kortsiktiga taktiken, underskattningen av arbetarklassens och böndernas organisation. Och om vi är realisterna måste vi säga att det inte ägde rum på detta sätt på Kuba. (Därför att på Kuba – och detta fick jag veta av dig – finns det bl.a. en bok ”Régis Debray och den latinamerikanska revolutionen”, vilken innehåller en annan tolkning av de händelser som möjliggjorde den socialistiska revolutionens seger på Kuba. Där uppskattar man till deras riktiga värde den roll som spelades av arbetarna och böndernas organisationer, av städerna och av de andra rörelserna som deltog i kampen.) Därför tillämpades denna taktik

inte ens på Kuba, utan den är en deformation av den som tillämpades där, en deformation som utan tvekan har orsakat allvarliga nederlag i Latinamerika. De nederlag som har ägt rum och vilka kulminerade med krossandet av gerillahärden i Bolivia och speciellt Ernesto Guevaras död, dessa nederlag vållade en chock i Amerika, världen och på Kuba.”

”Men när denna situation väl uppstått, som höjdpunkten på en taktiks misslyckande, vilken väg skulle man välja, vilken väg skulle man följa? Detta har världens och Amerikas revolutionärer börjat diskutera, medan revisionisterna gnuggar sina händer och försäkrar att den väpnade kampen har misslyckats. Men vi säger att den inte har misslyckats, att trots denna felaktiga ”focistiska” kortsiktiga taktik, har det visat sig att den väpnade kampens väg var den riktiga för folkens befrielse, att denna väg är riktig just nu och inte först om några år. Att vad som misslyckats var en taktik och inte strategin. Det nödvändiga nu är att korrigera taktiken under själva kampens gång. Och det är just detta som har förvånat oss hos de kubanska kamraterna. I stället för att korrigera taktiken ger dessa intryck av att svängningen inte skulle vara taktisk utan av strategisk karaktär. Det vill säga att i stället för att ändra kampformen, den felaktiga taktiken, har ett allmänt uppehåll i striderna inträtt.”

”Vi tror att det rör sig om en taktisk svängning. Här i Venezuela har vi redan påbörjat den och detta har gett betydelsefulla resultat. Vi förändrar arbetarklassens och böndernas politiska organisationsformer, vårt förhållande till massorna och den militära linjen vilket är mycket viktigt.”

”Var det en tillfällighet att 270 miljoner latinamerikaner ständigt kände igen sig i Fidel Castros röst? Och inte bara 270 miljoner latinamerikaner utan också människor från Europa, Asien, Afrika och själva USA. På en dag förvandlades Kuba till ett exempel för alla de som offerar sig och kämpar för sin befrielse. Att lyssna till Radio Havanna blev en vana för bönderna, arbetarna, studenterna och de intellektuella därför att den uttryckte deras linje. Man talade där ett språk som man inte hade hört sedan 1917 när Lenin och Trotskij talade till hela världens folk, med en ny sorts diplomati och med en ny sorts ledning.”

”Detta språk som Fidel Castro använde gjorde ett djupt intryck på alla latinamerikanska människor och i synnerhet på oss från Venezuela.”

”Men sedan den 8 oktober 1967, sedan Ernesto Guevaras död och redan lite tidigare ägde en anmärkningsvärd tillbakagång rum, vilket vi – liksom hela världen – lade märke till. Radio Havanna och Fidel Castro talade inte längre till sitt folk för att informera det, analysera och diskutera med det, för att säga det den sanning som alla döljer. När Ernesto Guevara var död var det logiskt att en modlös stämning uppstod, men det vore också logiskt om mannen som stod i spetsen för de fattigas armé, denna kontinentala armé, talade till sin armé, till det kämpande folket. Vad skulle man göra? Skulle man följa samma väg, ändra den eller göra ett uppehåll? Men han sade ingenting och han yttrade sig inte om alla de händelser som utspelats. Just på grund av detta började det hända vissa saker, som oroade oss mer och mer.”

”Men detta är logiska och naturliga meningsskiljaktigheter mellan revolutionärer och vi försöker alltid placera dem på samma plan som de meningsskiljaktigheter vi kan diskutera med kamraterna i M.I.R.(3), i ”Antonio José de Sucre”-fronten, i den kristna vänstern, med alla.”

”Men situationen som uppstått tog sig andra uttryck vilka oroade oss mycket. Som revolutionärer har vi full rätt att diskutera dem inom vår egen rörelse, med andra och även med kubanska kamrater, om vi ständigt använder det sätt marxist-leninister bör använda för att diskutera sina meningsskiljaktigheter.”

”När ett land kastar ut sina utsugare och för de revolutionära krafterna till makten – jag syftar på ett latinamerikanskt land -, kan man säga att detta land är en förtrupp till resten av armén

som fortsätter kampen. Som förtrupp måste den marschera i takt med resten av de kämpande styrkorna och får absolut inte isolera sig.”

”Detta land kan inte på något sätt ha en egen strategi, som ryms inom de egna gränserna. Det måste nödvändigtvis göra sin strategi till den övriga kontinentens strategi. Därför att denna kontinent (som är uppsplittrad i mer än tjugo republiker) delades på detta sätt för att man bättre skulle kunna plundra och suga ut den, men i sista hand rör det sig om ett enda land. I Venezuela skulle man konkret kunna tänka sig att kamraterna på slätten ville befria den och sedan bygga upp socialismen utan kontakt med Oriente, Zulia och Anderna. Denna befriade del av slätten måste nödvändigtvis utgöra en operationsbas för att fortsätta kampen i Anderna, Zulia och Oriente. Det befriade Kuba är bara en första operationsbas på den amerikanska kontinenten, utifrån vilken kampen mot imperialismen och oligarkierna kan utvecklas på ett bättre sätt. Därför betraktar vi den linje som i praktiken följes – sedan den 2 januari 1969 då Fidel Castro talade om att lägga tonvikten på produktionen under det s.k. ”avgörande året” som en linje som inte bevarar förbindelsen med den revolutionära strategin, med befrielsestrategin för denna stora nation som Latinamerika är. Det är detta som bekymrar oss.”

”Det är emellertid klart att vi inte tänker förneka att Kuba har ett behov – och det är faktiskt riktigt – av att vara mer oberoende av världshandeln, att lita på sin egen förmåga, på sina egna ekonomiska reserver för att fortsätta kampen med större kraft. Men vad som inte får hända är att man gör ett uppehåll i kampen utan att samtidigt utveckla den. Varför har Kuba nått dithän under sitt tionde år av socialism? Hur kunde Kuba nå denna framgång? På vilket sätt kan man säga att Kuba har nått mycket större framgångar än länder som haft femton år eller flera av socialism?”

”I sitt tal den 2 januari 1969 talade Fidel Castro om saker som verkligen är mycket viktiga. Han talade om den hjälp det socialistiska lägret och särskilt Sovjetunionen gav honom. Det är naturligtvis sant. Existensen av ett mäktigt socialistiskt block i världen är en garanti för att ett litet land idag kan bygga socialismen inom sina gränser. Men kamrater, vi måste också erkänna att de tio åren av socialism på Kuba även var ett resultat av det faktum att Latinamerikas 270 miljoner invånare skänkte Fidel Castro sitt stöd. De gav honom sitt stöd med iver, överallt och i alla former. Inte bara när han var i färd med att bygga socialismen, utan också tidigare när han besegrade Batista. När Fidel Castro gör sitt bokslut för dessa tio år, borde han ta med ett avsnitt om stödet från Latinamerikas folk och gerillasoldaternas bidrag, deras liv och deras kamp. För när en gerillasoldat dör i Guatemala, Venezuela, Brasilien eller Peru, kämpar han inte bara för sitt land, för sina små gränser, utan för kommunismen i hela Amerika och i hela världen.”

”Som sammanfattning av denna fråga säger jag att vi värderar den kubanska revolutionens bidrag mycket högt, både som exempel och för stödet till den latinamerikanska revolutionen genom människor, ansträngningar och resurser. Jag säger också att om det existerar motsättningar på det taktiska planet och om det är sant som du säger mig att man håller på att genomföra nya anpassningar av politiken, kommer dessa motsättningar naturligtvis att minska.”

”Men vad vi som revolutionär rörelse inte kan tillåta, det är att våra teser och idéer förvanskas av de internationella pressbyråerna för att användas mot den kubanska revolutionen eller något annat socialistiskt land. De som försvarar den kubanska revolutionen mest, trots alla meningsskiljaktigheter vi kan ha med dess ledning, det är vi som på resten av kontinenten kämpar med vapen i hand. Därför gör det mig mycket ont att se latinamerikanska revolutionärer kunna tro att vi hjälper de krafter som angriper Kuba. Det är ju just dessa krafter vi själva angriper. Den viktigaste frågan är: Vem bidrar mest till att försvaga kolossen i norr, den nordamerikanska imperialismen, mänsklighetens fiende nummer ett? Vem bidrar

mest konkret till försvaret av den kubanska revolutionens segrar? Är det de som diskuterar, som pratar, som håller tal och som teoretiserar mycket men i själva verket inte gör något för att krossa kolossen? Vi anser oss stå i främsta ledet för den kubanska revolutionens försvar ur denna synvinkel.

*Fråga:* ”Och vilket är det nuvarande perspektivet för kampen i Venezuela?”

*Douglas Bravo:* ”De senaste tjugo åren i Venezuela kan delas upp i tio år av polisdiktatur och tio år av representativ demokratisk diktatur. Under en hel period hade folket och de revolutionära rörelserna som mål att liberalisera och demokratisera staten och de kastade sig in i kampen mot de sittande diktaturerna. Och när en borgerlig demokratisk regering typ Prio, Figueres, Betancourt, Frei eller Calderas kom till, framstod den i mångas ögon som ett stort hopp. Idag framstår det i all sin tydlighet över hela kontinenten att det är ett enda neo-kolonialt utsugarsystem, som plundrar såväl genom militära polisdiktaturer som genom representativa borgerliga diktaturer. När Caldera tog makten i Venezuela hade redan A.D. (Acción Democrática, Romulo Betancourts parti) regerat i tio år, grundligt nött ut förtroendet för den borgerliga demokratin och visat dess oförmåga att lösa de stora problemen inför folket. Dessa kan endast lösas genom en radikal revolution. Calderas regering är svagare än de tidigare regeringarna, inte för att den inte förfogar över ett disciplinerat parti, ett välorganiserat fascistiskt parti, inte för att den inte har stöd av imperialismen, den militära generalstaben eller den parasitära borgarklassen. Den är svagare därför att åtta år av krig har skapat förutsättningarna för ett ökat medvetande hos stora delar av befolkningen.”

”Doktor Calderas regering förfogar över stora ekonomiska resurser, över ett olje- och gruvland med överflöd av dollar. Den förfogar över en välutrustad modern armé. Den har som sina medbrottslingar – och detta är tragiskt – alla de reformistiska partierna och det venezolanska Kommunistpartiet. Den har som sin medbrottsling en ängslig borgarklass, som inte ens kunnat genomföra en borgerlig demokratisk revolution här i Venezuela. Men – och detta är avgörande – den har inte folkets stöd. Den borgerliga representativa demokratin, ledarna som dök upp 1928 och 1936 kunde ibland framkalla de fattigas entusiasm och dra dem till sina partier med sina revolutionära, populistiska och nationalistiska tal om nationellt oberoende, industrialisering och jordreform. Men alla dessa män, alla dessa institutioner och alla dessa partier har försvagats av makten och från att ha försvarat dessa erövringar har de förvandlats till motsatsen, dvs. de har blivit den oligarkiska imperialistiska regimen försvarare, fiender till jordreformen och industrialiseringen, imperialismens förbundna. Detta är skälet till att de förlorade folkets stöd och det var just detta vi vann.”

”Vi genomförde en taktisk svängning som gjorde det möjligt för oss att tolka verkligheten i Venezuela på ett riktigare sätt och inte mekaniskt kopiera utländska scheman. Dessutom fanns det andra mycket viktiga tecken, som det faktum att under året 1969 en proteströrelse utvecklades i nationell skala. Proteströrelsen började med den lilla aktionen i Rio Caribe där befolkningen tog över I.N.O.S.:s installationer, vatten- och elverket och municipalsrådet. Den ledde till sammanstötningar med marintrupperna och polisen. Vilken lärdom kan vi dra av denna händelse? Denna lärdom kommer att upprepas varje gång. Befolkningen räknar inte med de traditionella organen, varken politiska partier eller något annat. Den skapade sina egna kampformer. Och denna lilla aktion i Rio Caribe spreds till universiteten och övergick i ockupationer av fakulteter och universitet i en öppen revolt mot alla institutionerna. Det var en proteströrelse av nytt slag.”

”Detta tvingade doktor Caldera att föra ut sina trupper på gatan. Han tog fram sina soldater, intog universiteten, läroverken, skolorna, fabriker och detta gjorde honom ännu svagare. Ty även om han synbarligen försvarade sitt politiska parti, försvagades detta genom arméstyrkornas nuvarande massiva deltagande i landets politiska liv.”



”Detta perspektiv är också grundläggande för något mycket viktigt. Vi andra revolutionärer tror att vi har kommit till en ny etapp, dvs. att vi har en situation som kan kallas ”det venezolanska folkets uppvaknande”. Först kom den 23 januari 1958,(4) därefter beslutet att kämpa som ledde till striderna 1962, den väpnade kampen. Efter detta Revolutionens stora vändpunkt, som följdes av en klagörande period. De skenbart revolutionära partierna splittras för att ge plats åt de verkligt revolutionära marxist-leninistiska krafternas organisering. Och slutligen har vi nått fram till en period av verkligt enande av revolutionärerna. Detta är en ny etapp.”(5)

”Jag kan också tillägga att vi på ett allvarligt sätt har påbörjat ett arbete på organiseringen av vår rörelse inom arbetarklassen. Men vi organiserar inte arbetarklassen, bönderna och mellanskikten för val, utan i ett revolutionärt perspektiv, för nationell befrielse. Det är en ny kampform som måste förverkligas på detta sätt därför att verkligheten kräver det. Den verklighet som utgörs av kriget vi just nu upplever. Och detta var det stora misstaget tidigare, att försumma organiseringen av de delar av folket, vilka i verkligheten kommer att genomföra revolutionen. I dag håller vi på att organisera dem i en seriös disciplinerad form. Det är just här vi tror att vi kommer att få de största framgångarna. Ty varifrån skall gerillan få sin näring om inte från arbetarklassen? Varifrån skall den få sin näring om inte från bönderna, mellanskikten och de massor som bor i Caracas' slumstäder (ranchos).”

”Detta är de vulkaner, de strider som kommer att bidra kraftigt till regeringens, imperialismens och oligarkins nederlag i vårt land. Det är på detta vi bygger vårt perspektiv som vi för övrigt inte ser isolerat. Ty – som jag sade för en stund sedan – bygger vi detta perspektiv också på det faktum att kampen fått ett uppsving i Brasilien, Uruguay, Guatemala, Santo Domingo och Colombia. Och dessutom på det faktum att det vietnamesiska folkets heroiska kamp fortsätter framgångsrikt. Detta är det största exemplet på motståndet mot den nordamerikanska imperialismen.”

## Noter

### Livio Maitan: Kuba, militär reformism och väpnad kamp i Latinamerika

1. För en mera detaljerad analys av Peru se artikeln ”Ett år av militär reformism i Peru” (*Quatrième Internationale* nr. 40; för Bolivia, analysen av den text som antagits av P.O.R.:s konferens i november 1969; se också Adolfo Siles rapport av den 7 augusti 1969).
2. Se t.ex. de artiklar och intervjuer som publicerats av Montevideo-veckotidningen *Marcha* om vilka man inte skall tro att de enbart representerar sina författares åsikter; den av I. Frias inspirerade peruanska gruppens Velasco-vänliga attityd; den attityd som Rico Galan uttrycker i brevet till de mexikanska studenterna. Vad gäller de posadistiska grupperna, som brutit med 4:e Internationals på grund av dess s.k. opportunism, stödjer de utan att skämmas såväl Velasco som Ovando. Det är sant att det i deras fall, förutom politiskt delirium, även finns vissa mycket suspekta element. Hur ska man t.ex. förklara det faktum, att, samtidigt som revolutionärerna står utanför lagen i Bolivia och många militanter ur P.O.R. och E.L.N. befinner sig i fängelse eller är efterlysta, den reaktionära dagstidningen *Jornada* under flera dagar publicerar en av Posadas ändlösa texter.
3. Se IX:e Världskongressens resolution om Latinamerika.
4. Se speciellt åtskilliga uttalanden av Hugo Blanco, Hector Béjar, Ricardo Gadéa och F.I.R.:s texter (vissa kubanska tidningar har tyvärr publicerat texter av Hugo Blanco med luckor som förvränger deras betydelse). Se också vår redan citerade artikel. Analyserna i vissa borgerliga tidningar, t.ex. Marcel Niedergangs i *Le Monde* (20, 21, 22 februari 1969), bekräftar att denna uppfattning inte kommer av en sekteristisk eller förenklad inställning. Vi kan för övrigt

påminna om att Velasco på årsdagen av sitt makttillträde bland annat sade: "Investeringar som stimulerar den ekonomiska utvecklingen inom ramen för respekt för kapitalets legitima förväntningar och arbetets legitima rättigheter har regeringens förtroende och stöd ... Från första början förklarade regeringen att den stöder och stimulerar investeringar, inklusive utländska investeringar som accepterar landets lagar."

5. Se ångande Bolivia artikeln "Från Siles till Ovando", (*Quatrième Internationale* nr 41) och den text som antogs av P.O.R.:s novemberkonferens. Apropå general Ovandos uppfattning ägde en mycket livlig polemik rum i den bolivianska pressen i januari 1970 efter uttalanden som Ovando gjort inför den uruguayanske journalisten Carlos Maria Gutierrez och vilka senare dementerades och korrigerades.

6. Vi berör inte i denna artikel frågan om de verkliga möjligheterna till en förlängning och framgång för den nya reformistiska politiken, inom den angivna ramen. I vår artikel om Peru betonade vi de allvarliga svårigheter som den peruanska regeringen kommer att möta. Dessa svårigheter är ännu större i Bolivias fall. Men för oss gäller det att förstå militärreformismens objektiva tyngd i dess mest gynnsamma variant, dvs, i dess förverkligande.

7. Brytningen mellan kubanerna och Douglas Bravo blev offentlig för några månader sedan, men allvarliga slitningar finns också med andra rörelser, däribland vissa av rent fidelistiskt ursprung.

8. Det svar Guevara gav på frågan om "export av revolutionen" var i den italienska televisionens version absolut riktigt. Själva begreppet analyserades kritiskt och det gavs inget löfte att avstå från solidariteten med de latinamerikanska revolutionärerna.

9. Se speciellt Världskongressens text om den kubanska revolutionen från slutet av 1960.

10. Artikelförfattaren tror inte att en verklig foco-teori existerar hos Ernesto Guevara och Fidel Castro; i varje fall vore det felaktigt att påstå att denna teori inspirerade den kubanska revolutionen och t.o.m. den bolivianska kampanjen 1966-67.

11. Vi syftar här på den nuvarande situationen utan att utesluta möjligheten att focistiska tendenser på nytt kan utvecklas och tvinga oss att ännu en gång byta inriktning av vår polemik.

12. Citaten är hämtade ur 9:e Världskongressens (1969) resolution.

13. Detta framgår också av den avslutande delen i Ernesto Guevaras skrift: *Gerillakrig, en metod* (Cavefors 1968).

### **Ernest Mandel: Imperialismen och den nationella bourgeoisie i Latinamerika**

1. Det finns emellertid ett viktigt undantag. Exporten av industriprodukter från Brasilien har ökat mycket snabbt under den senaste perioden. Enligt den brasilianska ekonomen Ruy Mauro Marini ökade exporten från index 100 år 1962 till 102 år 1963, 152 år 1964, 317 år 1965 och 272 år 1966 (*Subdesarrollo y revolución*, s. 113. Siglo Veintiuno Editores S.A., Mexiko, 1969).

2. Här är två slående exempel. Det första från Brasilien: från 1950 till 1960 steg industriproduktionen i medeltal med mer än 9 % årligen, stadsbefolkningen med 6 %, landets totala befolkning med 3,1 % och sysselsättningen i industrin med knappt 3 % (Ruy Mauro Marini: *Subdesarrollo y revolución*, Siglo Veintiuno Editores, Mexiko, 1969, s. 73). Detta innebär att den totala undersysselsättningen t.o.m. har ökat och att arbetslösheten i städerna har ökat i avsevärd utsträckning. Det andra exemplet kommer från Colombia. Från 1951 till 1960 ökade sysselsättningen i industrin inte ens med 100000 (Mario Arrubla: *Estudios sobre el Subdesarrollo colombiano*, Editorial La Oveja Negra, Medellin, 1969). Andre Gunder

Frank citerar i sin senaste bok: *Lumpenburguesia, Lumpendesarrollo* (Editorial Nueva Izquierda, Caracas, 1970) följande totalsiffror: medan den industriella produktionens andel av den latinamerikanska bruttonationalprodukten ökade från 11 % år 1925 till 19 % år 1950, 22 % år 1960 och 23 % år 1967, utgjorde sysselsättningen i industrin endast 14 % av den totala civila arbetskraften under *vart och ett* av dessa år, 1925 såväl som 1950 och 1960 såväl som 1967! (s. 110)

3. Se den färiska konflikten mellan Velasco Ibarra diktatoriska regering i Ecuador och bananexportörerna, som vägrade böja sig inför en handels-, bank- och monetär politik som skulle göra det möjligt att mobilisera landets samhällsliga överskottsproduktion för industrialiseringsändamål.

4. Detta betyder naturligtvis inte att revolutionärerna bör vara likgiltiga inför sådana nationaliseringar och inte ge dem ett kritiskt stöd mot imperialismens eller oligarkins attacker. Men detta skänker ännu större tyngd åt de krav som kombineras med nationaliseringarna: *Varken gottgörelse eller inlösande och under arbetarkontroll*. Och detta bör framför allt inrikta den revolutionära propagandan på nationalisering av hela det utländska kapitalet och inte företrädesvis på det som är investerat i råvaruproduktionen.

5. Om imperialismen och den chilenska bourgeoisien fruktar Allendes regering, så är det inte för dess ekonomiska program utan för dynamiken i de masstrider den kan utlösa. De står inför följande val: Blir dessa strider mera omfattande om Allende-eran försiggår konstitutionellt eller blir de ännu mera omfattande om man försöker hindra Allende att regera?

6. Vi tillåter oss att påpeka att vi förutsåg denna vändning i början av 60-talet. Här är vad vi skrev i *Traité d'Economie Marxiste* "Inom den imperialistiska bourgeoisien kolliderar två gruppers intressen: de som betraktar de underutvecklade ländernas industrialisering som stärkandet av en *potentiell konkurrent* och de som framför allt betraktar den som uppkomsten av *potentiella kunder*. I allmänhet har dessa konflikter en tendens att avgöras till fördel för den senare gruppen, som består av de på maskinproduktion inriktade stora monopolen." (*Traité d'Economie Marxiste*, band 2, s. 123, Paris Julliard, 1962).

7. Under perioden 1950-1965 såg en hel rad latinamerikanska länder antalet universitetsstudenter öka med 10 % eller mer per år. Detta gäller speciellt Venezuela, Chile, Costa Rica, Trinidad, Mexiko, Nicaragua och Ecuador. Det är klart att bristen på arbetstillfällen i industrin för dessa intellektuella har stärkt påtryckningarna för att skapa en statlig sektor, som kan öka antalet arbetstillfällen för akademikerna.

### **Hugo Blanco: Den peruanska regeringen, oligarkin och de utsugna**

1. Caciquer: storgodsägare. Ö.a.

2. APRA: Populistiskt parti lett av Haya de la Torre; han var reformist, "marxist" och pan-amerikan. Traditionell fiende till armén som nådde sin största berömmelse på 30-talet. Idag del av oligarkin.

5. Odrias Nationella Union: Pro-imperialistiskt borgerligt parti.

4. AP-DC: Folklig Aktion. Kristlig Demokrati.

5. Skandalen om sidan 11: man upptäckte att sidan 11 saknades i dokumenten med B. Terrys överenskommelse: denna sida innehöll i själva verket de klausuler som var gynnsamma för Gulf Oil. Skandalen påskyndade president Belaunde Terrys fall våren 68.

6. Industrilagen: industrialiseringsplan för landets viktigaste sektorer och för de utländska investeringarna. Denna plan innehåller framför allt ett så originellt projekt att förena Kapitalet och Arbetet, bl.a. genom andel i vinster och aktier.

7. C.G.T.P.: Peruansk fackföreningsrörelse, ledd av det pro-ryska Kommunistpartiet.
8. C.T.P.: Peruansk fackföreningsrörelse, ledd av A.P.R.A.

### **Appendix 2: Intervju med Douglas Bravo**

1. Man behöver bara påminna sig den ”nyhet” som spreds i den internationella pressen att Douglas Bravo hade kapitulerat efter den nye presidenten Calderas löften att benåda alla gerillasoldater på villkor att de accepterade ”pacificeringen”.
2. De väpnade styrkornas underrättelsetjänst.
3. MIR: Revolutionära Vänsterrörelsen.
4. Den 23 januari 1958 störtades Perez Jimenez' diktatur av en folklig rörelse ledd av Fabricio Ojeda och en officersgrupp under amiral Wolfgang Larrazabal.
5. Kamraterna i gerillafronten ”Antonio José de Sucre” under Carlos Betancourt (M.I.R.) och F.L.N.-F.A.L.N. har förenats i en revolutionär samordningskommitté med det fundamentala målet att skapa en enda armé och ett enda parti för att genomföra revolutionen.